

TEKSTY PRZYJĘTE

P9_TA(2024)0222

Oczyszczanie ścieków komunalnych

Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (wersja przekształcona) (COM(2022)0541 – C9-6363/2022 – 2022/0345(COD))

(Zwykła procedura ustawodawcza – przekształcenie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2022)0541),
- uwzględniając art. 294 ust. 2 i art. 192 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony Parlamentowi przez Komisję (C9-0363/2022),
- uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 22 lutego 2023 r.¹,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów z dnia 6 lipca 2023 r.²,
- uwzględniając Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 28 listopada 2001 r. w sprawie bardziej uporządkowanego wykorzystania techniki przekształcania aktów prawnych³,
- uwzględniając wstępne porozumienie zatwierdzone przez komisję przedmiotowo właściwą na podstawie art. 74 ust. 4 Regulaminu oraz przekazane pismem z dnia 1 marca 2024 r. zobowiązanie przedstawiciela Rady do zatwierdzenia stanowiska Parlamentu, zgodnie z art. 294 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 110 i 59 Regulaminu,

¹ Dz.U. C 146 z 27.4.2023, s. 35.

² Dz.U. C, C/2023/250, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/250/oj..>

³ Dz.U. C 77 z 28.3.2002, s. 1.

- uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (A9–0276/2023),
- A. mając na uwadze, że konsultacyjna grupa robocza służb prawnych Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji stwierdziła, że wniosek Komisji nie zawiera żadnych zmian merytorycznych innych niż te określone jako takie we wniosku, oraz mając na uwadze, że w odniesieniu do ujednolicenia niezmienionych przepisów wcześniejszych aktów z tymi zmianami wniosek ogranicza się do zwykłego ujednolicenia istniejących tekstów, bez zmiany co do istoty;
1. uchwala poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu¹, biorąc pod uwagę zalecenia konsultacyjnej grupy roboczej służb prawnych Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji;
 2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli zastąpi ona pierwotny wniosek, wprowadzi w nim istotne zmiany lub planuje ich wprowadzenie;
 3. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji oraz parlamentom narodowym.

¹ Niniejsze stanowisko zastępuje poprawki przyjęte dnia 5 października 2023 r. (Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0355).

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 11 kwietnia 2024 r. w celu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (wersja przekształcona)*

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą³,

* TEKST NIE BYŁ JESZCZE PRZEDMIOTEM FINALIZACJI PRAWNO-JĘZYKOWEJ.

¹ Dz.U. C 146 z 27.4.2023, s. 35.

² Dz.U. C, C/2023/250, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/250/oj>.

³ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 kwietnia 2024 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Rady 91/271/EWG⁴ została kilkakrotnie znacząco zmieniona⁵. Ze względu na konieczność wprowadzenia dalszych zmian i w celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) ***Woda jest podstawowym dobrem, które należy do wszystkich i ma służyć wszystkim, a ponieważ ten zasób naturalny jest kluczowy, niezastąpiony i niezbędny do życia, należy go rozpatrywać i integrować w trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowym.***

⁴ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).

⁵ Zob. załącznik VII część A.

- (3) W dyrektywie 91/271/EWG ustanowiono ramy prawne zbierania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych oraz odprowadzania ścieków ulegających biodegradacji pochodzących z niektórych sektorów przemysłu. ***Na ścieki komunalne mogą składać się różne mieszaniny ścieków bytowych, odpływów komunalnych i ścieków innych niż bytowe pochodzących z innych źródeł. Do ścieków bytowych zaliczają się również – powstające najczęściej w wyniku ludzkiego metabolizmu – ścieki z instytucji takich jak biura, szkoły, kuchnie, w których przygotowywana jest żywność, itp.***
- Dyrektywa 91/271/EWG*** ma na celu ochronę środowiska przed niekorzystnymi skutkami odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych. ***Przyczynia się ona do osiągania celów ustanowionych na podstawie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁶ oraz innych odpowiednich przepisów.*** W niniejszej dyrektywie należy nadal dążyć do tego samego celu, przyczyniając się jednocześnie do ochrony zdrowia publicznego – ***zgodnie z podejściem „Jedno zdrowie” mającym na celu trwale wyważenie i optymalizację zdrowia ludzi, zwierząt i ekosystemów w sposób zrównoważony*** – gdy np. ścieki komunalne są odprowadzane do wód w kąpieliskach lub do jednolitych części wód wykorzystywanych do poboru wody pitnej bądź gdy ścieki komunalne wykorzystywane są jako wskaźnik do oznaczania parametrów istotnych dla zdrowia publicznego. Powinna ona również ***zapewnić*** dostęp do systemu sanitacyjnego oraz do kluczowych informacji związanych z zarządzaniem działalnością w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

⁶ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

Dyrektywa powinna również mieć na celu zwiększenie synergii z dostosowywaniem się do zmiany klimatu i działaniami na rzecz odbudowy ekosystemów miejskich, zwłaszcza poprzez planowanie zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu cyfryzacji. Co więcej, niniejsza dyrektywa powinna przyczynić się do stopniowej **redukcji** emisji gazów cieplarnianych z działań związanych ze zbieraniem i z oczyszczaniem ścieków komunalnych, w szczególności poprzez dalszą redukcję emisji azotu, lecz także poprzez wspieranie efektywności energetycznej i produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a tym samym powinna przyczynić się do osiągnięcia celu na 2050 r. w zakresie neutralności klimatycznej, ustanowionego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119⁷. *Zgodnie z art. 193 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej państwa mogą wyjść poza minimalne wymogi określone w niniejszej dyrektywie, na przykład poprzez stosowanie bardziej rygorystycznych terminów lub progów niż te, które zawarto w niniejszej dyrektywie, i/lub poprzez szybsze osiągnięcie neutralności energetycznej lub klimatycznej, lub poprzez nałożenie dodatkowych wymogów w zakresie stosowania swoich krajowych systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, lub rozszerzenie zakresu takich wymogów.*

- (4) W 2019 r. Komisja przeprowadziła ocenę dyrektywy Rady 91/271/EWG w ramach programu sprawności i wydajności regulacyjnej⁸ („ocena”). W wyniku tej oceny stwierdzono, że niektóre przepisy przedmiotowej dyrektywy powinny zostać zaktualizowane. Zidentyfikowano trzy ważne źródła utrzymującego się ładunku zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych, których można uniknąć, a mianowicie przelewy wód burzowych i **zanieczyszczone zrzuty** odpływów komunalnych, potencjalnie źle funkcjonujące systemy pojedyncze (tzn. systemy oczyszczające ścieki bytowe, które nie trafiają do systemów zbierania) oraz małe aglomeracje, które obecnie nie są w pełni objęte dyrektywą 91/271/EWG. Te trzy źródła zanieczyszczeń znacząco oddziałują na jednolite części wód powierzchniowych w Unii. Ponadto w sprawozdaniu z oceny podkreślono również potrzebę poprawy przejrzystości działalności w zakresie ścieków komunalnych i zarządzania tą działalnością, wykorzystania możliwości, jakie oferuje sektor oczyszczania ścieków komunalnych pod względem wykorzystania jego potencjału do rozwoju energii ze źródeł odnawialnych i poczynienia konkretnych kroków w kierunku neutralności energetycznej jako wkładu w neutralność klimatyczną oraz zharmonizowania nadzoru ścieków komunalnych pod kątem parametrów zdrowotnych, takich jak wirus COVID-19 i jego warianty, jako wsparcia działań na rzecz zdrowia publicznego.

⁸ Dokument roboczy służb Komisji, streszczenie oceny dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania **ścieków** komunalnych, SWD(2019) 701 final.

- (5) Małe aglomeracje wywierają znaczącą presję na 11 % jednolitych części wód powierzchniowych w Unii⁹. Aby lepiej radzić sobie z zanieczyszczeniami pochodzącymi z takich aglomeracji i zapobiegać zrzutom nieoczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska, zakres niniejszej dyrektywy powinien obejmować wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej co najmniej 1 000.
- (6) W celu zapewnienia skutecznego oczyszczania ścieków komunalnych przed ich zrzutem do środowiska wszystkie ścieki komunalne z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 1 000 powinny być zbierane w ramach scentralizowanych systemów zbierania, ***chyba że państwa członkowskie uzasadnią odstępstwo zezwalające na wykorzystywanie pojedynczych systemów na podstawie niniejszej dyrektywy. Wyznaczając aglomeracje, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę orientacyjny próg referencyjny wynoszący od 10 do 25 RLM na hektar, powyżej którego to progu zaludnienie, ewentualnie w połączeniu z działalnością gospodarczą, znajdujące się na danym obszarze jest uznawane za wystarczająco skoncentrowane.*** Tam gdzie systemy zbierania już istnieją, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wszystkie źródła ścieków ***bytowych*** zostały do nich podłączone.

⁹ Sprawozdanie Europejskiej Agencji Środowiska, „European waters – Assessment of status and pressures 2018” [„Wody w Europie: ocena stanu i źródeł presji w 2018 r.”], nr 7/2018.

- (7) *Wdrożenie nowych wymagań wprowadzonych niniejszą wersją przekształconą dyrektywy wymagało będzie znaczących inwestycji. Konieczne jest zatem uwzględnienie specyficznej sytuacji każdego państwa członkowskiego oraz – w stosownych przypadkach – dostosowanie terminów na wdrożenie niektórych trudnych wymogów. Na przykład, państwa członkowskie, w których znajduje się wiele małych aglomeracji objętych nowymi wymogami dyrektywy dotyczącymi zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w odniesieniu do aglomeracji o RLM wynoszącej między 1 000 a 2 000, powinny mieć możliwość przedłużenia terminów spełnienia tych nowych wymogów w ich pierwszym krajowym planie wdrażania. Powinno to się również odnosić do państw członkowskich posiadających dużą liczbę zakładów (powyżej 50 %), które mają zostać zmodernizowane do oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z nowymi wymogami zmienionej dyrektywy. Aglomeracje o RLM poniżej 2 000, w których istnieją już systemy zbierania i odprowadzania ścieków komunalnych do oczyszczalni znajdujących się w innej aglomeracji, nie powinny być uwzględniane przy obliczaniu wartości procentowej do celów stosowania tych odstępstw czasowych. Ponadto kilka państw członkowskich, które niedawno przystąpiły do Unii, musiało ostatnio dokonać inwestycji, aby wdrożyć wymogi poprzedniej dyrektywy. Dodatkowo te państwa członkowskie wyróżniają się dużą ilością obszarów wiejskich, z których oprócz starzenia się ludności wiejskiej następuje duży odpływ ludności. Konieczne jest zatem uwzględnienie szczególnej sytuacji Rumunii, Bułgarii i Chorwacji poprzez umożliwienie im w pierwszym krajowym planie wdrażania przedłużenia terminów na spełnienie tych nowych wymogów.*

- (8) *Kiedy podczas prac infrastrukturalnych, takich jak budowa systemów zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych, natrafia się na miejsca o wartości archeologicznej, prace takie zostają często opóźnione ze względu na konieczność przeprowadzenia badań archeologicznych na miejscu zgodnie z prawem krajowym. Zasadne jest zatem skorygowanie terminów wdrożenia w tych określonych przypadkach. Dokładniej, w przypadku gdy państwa członkowskie ustalą, że z uwagi na konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego utworzenie wymaganej infrastruktury jest szczególnie trudne, powinny mieć możliwość dostosowania terminów wdrażania w określonych obszarach i odpowiedniej aktualizacji swoich krajowych programów wdrażania. Przedłużone terminy powinny być określone dla każdego obszaru i być możliwie jak najkrótsze, nieprzekraczające 8 lat. Dziedzictwo kulturowe należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w art. 1 konwencji UNESCO z 1972 r. w sprawie ochrony światowego dziedzictwa.*
- (9) **■** *Gdy można wykazać, że utworzenie scentralizowanego systemu zbierania ścieków komunalnych lub podłączenie do systemu zbierania nie przyniosłoby żadnych korzyści dla środowiska ani zdrowia ludzkiego, byłoby niewykonalne technicznie lub wiązałoby się z nadmiernymi kosztami – i jedynie w tych przypadkach – państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania pojedynczych systemów zbierania, przechowywania i/lub oczyszczania ścieków komunalnych, o ile zapewniają one taki sam poziom ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego jak oczyszczanie wtórne i oczyszczanie trzeciego stopnia. Pojedyncze systemy mogą obejmować różne rodzaje systemów zbierania, magazynowania i oczyszczania, takie jak rozwiązania oparte na procesach naturalnych, małe systemy oczyszczania, tymczasowe zbiorniki w połączeniu z regularnym odprowadzaniem do oczyszczalni. Państwa członkowskie powinny również wymieniać się najlepszymi praktykami w zakresie wykorzystywania i funkcjonowania poszczególnych systemów ■*

- (10) *W tym celu państwa członkowskie powinny utworzyć krajowe, regionalne lub lokalne rejestry w celu identyfikacji pojedynczych systemów i tymczasowych zbiorników stosowanych na ich terytorium oraz wdrożyć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, aby takie systemy były odpowiedni zaprojektowane, właściwie utrzymywane oraz aby podlegały regularnej kontroli zgodności w oparciu o ocenę ryzyka.*
- W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić, aby pojedyncze systemy wykorzystywane do zbierania, przechowywania i/lub magazynowania ścieków komunalnych były wytrzymałe i szczelne oraz aby monitorowanie i kontrola tych systemów odbywały się w regularnych i stałych odstępach czasu. Uwzględniając nieproporcjonalne koszty dostosowania projektu do nowych wymogów projektowych, nowe wymogi w zakresie projektowania nie powinny mieć zastosowania do systemów utworzonych przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy. W przypadku gdy pojedyncze systemy są wykorzystywane do zbierania lub oczyszczania ponad 2 % ładunku ścieków komunalnych na poziomie krajowym z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 2 000, państwa członkowskie powinny przedstawić Komisji uzasadnienie przyczyn wykorzystywania pojedynczych systemów zamiast systemów zbierania, poziom zgodności tych systemów z normami ustanowionymi na podstawie niniejszej dyrektywy oraz środki podjęte w celu ograniczenia wykorzystywania takich systemów. Komisja powinna być uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu określenia formatu sprawozdawczości i poziomu szczegółowości informacji, które mają być przekazywane przez organy krajowe.*

- (11) ***W wyniku opadów, takich jak deszcz, śnieg lub wody roztopowe***, przelewy wód burzowych i odpływy komunalne wciąż pozostają znaczącym źródłem zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska. Oczekuje się, że te emisje wzrosną z powodu połączonych skutków urbanizacji i postępującej zmiany reżimu deszczowego związanej ze zmianą klimatu. ***Infrastruktura gospodarowania ściekami komunalnymi jest zatem szczególnie wrażliwa na zmianę klimatu.*** Rozwiązania mające na celu zmniejszenie tego źródła zanieczyszczeń powinny być zdefiniowane na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem specyficznych warunków lokalnych. Powinny one opierać się na zintegrowanej ilościowej i jakościowej gospodarce wodnej na obszarach miejskich. Dlatego też państwa członkowskie powinny zapewnić, aby plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi były tworzone na poziomie lokalnym dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000, ponieważ aglomeracje te są odpowiedzialne za znaczną część emitowanych zanieczyszczeń. Ponadto należy również opracować plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi dla aglomeracji o RLM od 10 000 do 100 000, gdzie przelewy wód burzowych lub odpływy komunalne stwarzają zagrożenie dla środowiska lub zdrowia publicznego. ***W planach tych należy określić środki mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego przelewami wód burzowych do nie więcej niż 2 % rocznego ładunku zbieranych ścieków komunalnych obliczonego dla przepływów w suchych warunkach pogodowych obliczonego na podstawie zanieczyszczeń w tabelach 1 i 2 w załączniku I.***

- (12) *Plany te powinny obejmować środki mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń powodowanych przelewami wód burzowych oraz zmniejszenie potencjalnie znacznego zanieczyszczenia pochodzącego z oddzielnie zbieranych odpływów komunalnych, na przykład zanieczyszczenia pochodzącego z pierwszych deszczów po długich okresach suchych na gęsto zaludnionych obszarach. Plany te powinny również obejmować środki mające na celu zapobieganie zanieczyszczeniom u źródła i preferować rozwiązania oparte na procesach naturalnych zamiast rozwiązań, które wymagałyby utworzenia szarej infrastruktury. Środki te mogłyby obejmować tymczasowe środki zapobiegawcze mające na celu uniknięcie przedostawania się niezanieczyszczonych wód opadowych do systemów zbierania lub tymczasowych zbiorników, z uwzględnieniem naturalnej retencji wody, oraz odpowiednie oczyszczanie tych pierwszych deszczy o dużym ładunku zanieczyszczeń. Zachęca się państwa członkowskie, by powiększały zielone i niebieskie tereny w obszarach miejskich, przy czym powinny przy tym uwzględniać europejską platformę na rzecz zazieleniania miast, która zapewnia wskazówki i wiedzę w celu wspierania dużych i małych miast. Aby zapewnić odpowiednie uwzględnienie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi i kompleksowe rozwiązanie problemów związanych z wodami burzowymi, należy ustanowić te plany dla obszarów zlewni w danych aglomeracjach.*

- (13) Aby zapewnić opłacalność planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, ważne jest, aby opierały się one na najlepszych praktykach stosowanych na rozwiniętych obszarach miejskich. Dlatego też rozważane środki powinny być oparte na dokładnej analizie warunków lokalnych i powinny sprzyjać podejściu prewencyjnemu, mającemu na celu ograniczenie zbierania niezanieczyszczonych wód opadowych i optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury z ***myślą o generowaniu oszczędności energii i przyczynianiu się do redukcji emisji***. Ze względu na priorytetowe traktowanie „zielonego” i „niebieskiego” rozwoju ***oraz inwestycji w taki rozwój*** nowa szara infrastruktura powinna być przewidziana tylko w razie absolutnej konieczności. W celu ochrony środowiska, w szczególności środowiska przybrzeżnego i morskiego, oraz zdrowia publicznego, w ***tym ochrony wód powierzchniowych i gruntowych oraz wody pitnej***, przed niekorzystnymi skutkami odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych należy zastosować wtórne oczyszczanie wszystkich zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 1 000.
- (14) ***W celu ochrony środowiska, w szczególności środowiska przybrzeżnego i morskiego, oraz zdrowia publicznego przed niekorzystnymi skutkami odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, należy zastosować wtórne oczyszczanie wszystkich zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 1 000. Ze względu na rozszerzenie zakresu stosowania dyrektywy na mniejsze aglomeracje państwa członkowskie powinny mieć wystarczająco dużo czasu na stworzenie infrastruktury niezbędnej do wypełnienia tych obowiązków. Podobnie państwom członkowskim należy dać wystarczająco dużo czasu na dostosowanie ich infrastruktury oczyszczania w aglomeracjach odprowadzających swoje ścieki do wód przybrzeżnych lub „obszarów mniej wrażliwych”, gdzie oczyszczanie wtórne na podstawie dyrektywy Rady 91/271/EWG nie było wymagane.***

- (15) *Wobec zrzutów na obszary wysokogórskie (ponad 1 500 m n.p.m.) i w małych aglomeracjach o RLM poniżej 2 000 w obszarach o zimnym klimacie ze średnią temperaturą roczną poniżej 6 stopni, gdzie trudno jest stosować skuteczne oczyszczanie biologiczne ze względu na niskie temperatury, dopuszczalne powinno być mniej rygorystyczne oczyszczanie niż oczyszczanie wtórne, pod warunkiem że szczegółowe badania wykazują, że takie zrzuty nie wpływają niekorzystnie na środowisko i zdrowie ludzi. Podobnie odstępstwo to powinno mieć zastosowanie również do zrzutów do głębokich wód morskich z mniejszych aglomeracji o RLM poniżej 150 000 znajdujących się w mniej zaludnionych regionach najbardziej oddalonych, zamieszkanym przez mniej niż 275 000 mieszkańców, charakteryzujących się trudną topografią, taką jak strome stoki, i odprowadzających swoje ścieki komunalne do głębokich wód morskich w otwartym oceanie, co sprzyja wysokiemu rozcieńczeniu tych zrzutów ścieków komunalnych w wodach, do których odprowadzane są ścieki. Niemniej jednak, aby zapewnić równe traktowanie wszystkich państw członkowskich oraz wysoki poziom ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego na całym terytorium Unii Europejskiej, czas trwania tego odstępstwa powinien być ograniczony do 20 lat, czyli do okresu potrzebnego na stopniową modernizację pozostałych zakładów i ich dostosowanie do oczyszczania wtórnego na tych obszarach, gdzie oczyszczanie wtórne może być trudniejsze. Odstępstwa te należy przyznać pod warunkiem, że szczegółowe badania wykazują, iż takie zrzuty nie wpływają niekorzystnie na środowisko i zdrowie ludzi oraz nie wpływają na zgodność wód, do których odprowadzane są ścieki, z innymi odpowiednimi przepisami europejskimi, takimi jak dyrektywa dotycząca jakości wody w kąpieliskach, ramowa dyrektywa wodna lub dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej.*

- (16) W ocenie wykazano, że dzięki wdrożeniu dyrektywy 91/271/EWG osiągnięto znaczną redukcję emisji azotu i fosforu. Oczyszczalnie ścieków komunalnych pozostają jednak, zgodnie z oceną, istotnym kanałem, za pośrednictwem którego te substancje zanieczyszczające przenikają do środowiska, co bezpośrednio prowadzi do eutrofizacji jednolitych części wód i mórz w Unii. Części tego zanieczyszczenia można uniknąć, ponieważ postęp technologiczny i stosowane najlepsze praktyki pokazują, iż dopuszczalne wartości emisji ustalone na mocy dyrektywy 91/271/EWG dla azotu i fosforu są przestarzałe i powinny być bardziej rygorystyczne, **w szczególności dla większych oczyszczalni ścieków**. Oczyszczanie trzeciego stopnia należy systematycznie wprowadzać we wszystkich oczyszczalniach ścieków komunalnych o RLM wynoszącej co najmniej **150 000**, ponieważ takie oczyszczalnie stanowią ważne utrzymujące się źródło zrzutu azotu i fosforu.

- (17) Oczyszczanie trzeciego stopnia powinno być również obowiązkowe w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej 10 000, które odprowadzają ścieki na obszarach podlegających eutrofizacji lub zagrożonych eutrofizacją. Aby zapewnić koordynację starań zmierzających do ograniczenia eutrofizacji na poziomie odpowiednich zlewków dla całej strefy zlewni ***oraz aby zapewnić spójne wyznaczenie obszarów wrażliwych w całej Unii Europejskiej***, w niniejszej dyrektywie należy zawrzeć wykaz obszarów, na których eutrofizacja jest uważana za problem według aktualnie dostępnych danych. Ponadto, aby zapewnić spójność między odpowiednimi przepisami Unii, państwa członkowskie powinny określić inne obszary podlegające eutrofizacji lub zagrożone nią na ich terytorium, a ***także określić, czy obszary te są wrażliwe na azot lub fosfor***, w szczególności w oparciu o dane zebrane na podstawie dyrektywy 2000/60/WE, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE¹⁰ oraz dyrektywy Rady 91/676/EWG¹¹. Obostrzenie wartości dopuszczalnych, bardziej spójna i całościowa identyfikacja obszarów wrażliwych na eutrofizację oraz obowiązek zapewnienia oczyszczania trzeciego stopnia we wszystkich dużych obiektach przyczynią się łącznie do ograniczenia eutrofizacji. Ponieważ będzie to wymagało dodatkowych inwestycji na poziomie krajowym, państwa członkowskie powinny mieć wystarczająco dużo czasu na stworzenie wymaganej infrastruktury.

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

¹¹ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

- (18) Ostatnie odkrycia naukowe, na których oparto kilka strategii Komisji¹², **dowodzą** potrzeby podjęcia działań w celu rozwiązania problemu **mikrozanieczyszczeń**, które obecnie **zazwyczaj** wykrywa się we wszystkich wodach w Unii. Niektóre z tych mikrozanieczyszczeń są niebezpieczne dla zdrowia publicznego i środowiska nawet w **niewielkich stężeniach liczonych w mikrogramach na litr lub mniejszych**. **Chociaż oczyszczanie pierwotne, wtórne i oczyszczanie trzeciego stopnia już usuwa niektóre mikrozanieczyszczenia**, należy wprowadzić dodatkowe oczyszczanie, tj. oczyszczanie czwartego stopnia, aby zapewnić usunięcie ze ścieków komunalnych dużego zakresu **pozostałych mikrozanieczyszczeń**. W ramach oczyszczania czwartego stopnia należy się w pierwszej kolejności skupić na **mikrozanieczyszczeniach** organicznych, które stanowią znaczną część zanieczyszczeń i dla których opracowano już technologie usuwania. Takie oczyszczanie należy wprowadzić na podstawie **zasady** ostrożnościowej w połączeniu z podejściem opartym na analizie ryzyka. Dlatego też wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych o RLM wynoszącej co najmniej **150 000** powinny zapewniać oczyszczanie czwartego stopnia, ponieważ obiekty te odpowiadają za znaczną część zrzutów **mikrozanieczyszczeń** do środowiska, a usuwanie **mikrozanieczyszczeń** przez oczyszczalnie ścieków komunalnych na taką skalę jest racjonalne kosztowo. **W przypadku tych oczyszczalni o RLM wynoszącej co najmniej 150 000 państwa członkowskie powinny zapewnić priorytetowe traktowanie wymaganych inwestycji, tak aby zakłady, w których ryzyko dla zdrowia ludzkiego i środowiska jest największe, zostały wyposażone bezzwłocznie.**

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym” (COM(2018) 28 final); komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, „Strategiczne podejście Unii Europejskiej do substancji farmaceutycznych w środowisku” (COM(2019) 128 final); komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na rzecz nietoksycznego środowiska” (COM(2020) 667 final); Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021) 400 final).

W przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej **co najmniej 10 000 RLM** państwa członkowskie powinny być zobowiązane do stosowania oczyszczania czwartego stopnia na obszarach określonych jako wrażliwe na zanieczyszczenie **mikrozanieczyszczeniami** na podstawie jasnych kryteriów, które należy określić. Do takich obszarów należy zaliczyć miejsca, w których zrzut oczyszczonych ścieków komunalnych do jednolitych części wód powoduje niski współczynnik rozcieńczenia lub w których jednolite części wód, do których odprowadzane są ścieki, wykorzystuje się do produkcji wody pitnej, **do produkcji skorupiaków** lub jako wodę w kąpieliskach. **Państwa członkowskie powinny mieć możliwość niestosowania na tych obszarach oczyszczania czwartego stopnia, jeżeli ocena ryzyka wykaze, że mikrozanieczyszczenia nie stanowią potencjalnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i/lub środowiska. W odniesieniu do wszystkich innych rodzajów jednolitych części wód w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 państwa członkowskie powinny ocenić ryzyko, jakie zrzut mikrozanieczyszczeń do ścieków komunalnych stwarza dla środowiska lub dla zdrowia publicznego na podstawie znormalizowanej oceny ryzyka i stosować oczyszczanie czwartego stopnia wyłącznie, jeżeli okaże się to konieczne w świetle wyników tej oceny ryzyka. W przypadku obecności kilku oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracji o RLM powyżej 10 000 określonej jako wrażliwa na zanieczyszczenia mikrozanieczyszczeniami, jedynie te odprowadzające ścieki na zagrożony obszar powinny być zobowiązane do stosowania oczyszczania czwartego stopnia.** Aby zapewnić państwom członkowskim wystarczająco dużo czasu na zaplanowanie i budowę niezbędnej infrastruktury, wymóg oczyszczania czwartego stopnia powinien być stosowany stopniowo do **2045 r.**, z jasno określonymi celami przejściowymi.

- (19) W celu zapewnienia stałej zgodności zrzutów z oczyszczalni ścieków z wymogami dotyczącymi oczyszczania wtórnego, jak również oczyszczania trzeciego i czwartego stopnia, próbki powinny być pobierane zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy i powinny być one zgodne z wartościami parametrów określonymi w dyrektywie.
- W celu uwzględnienia możliwych różnic technicznych w wynikach uzyskanych z tych próbek należy określić maksymalną liczbę próbek, które nie odpowiadają tym wartościom parametrów.

- (20) Niezbędne do usunięcia **mikrozanieczyszczeń** ze ścieków komunalnych oczyszczanie czwartego stopnia będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami, takimi jak koszty związane z monitorowaniem i nowymi zaawansowanymi urządzeniami, które będzie trzeba zamontować w niektórych oczyszczalniach ścieków komunalnych. W celu pokrycia tych dodatkowych kosztów i zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” wyrażoną w art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) konieczne jest, aby producenci wprowadzający na rynek unijny produkty zawierające substancje, które na koniec ich przydatności do użycia trafiają jako **mikrozanieczyszczenia** do ścieków komunalnych, ponosili odpowiedzialność za dodatkowe oczyszczanie wymagane w celu usunięcia tych substancji, wytworzonych w ramach ich działalności. System rozszerzonej odpowiedzialności producenta jest najodpowiedniejszym sposobem osiągnięcia tego celu, ponieważ ograniczyłby on wpływ finansowy na podatnika i opłaty taryfowe za wodę, jednocześnie stanowiąc zachętę do rozwijania bardziej ekologicznych produktów. W **tym kontekście rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna obowiązywać niezależnie od tego, czy wprowadzone do obrotu produkty lub czy ich poszczególne elementy zostały wytworzone w państwie członkowskim czy państwie trzecim, czy też producenci mają siedzibę na terenie Unii Europejskiej lub czy produkt jest wprowadzany do obrotu za pośrednictwem platformy cyfrowej**. Pozostałości środków farmaceutycznych i kosmetyków stanowią obecnie główne źródła **mikrozanieczyszczeń** występujących w ściekach komunalnych, które wymagają dodatkowego oczyszczania (oczyszczania czwartego stopnia). W związku z tym rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna mieć zastosowanie do tych dwóch grup produktów. **Na podstawie wyników monitorowania ścieków komunalnych i najnowszych danych naukowych Komisja powinna regularnie oceniać, czy do systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta należy włączyć inne sektory przemysłu.**

- (21) *Z dostępnych danych wynika, że potencjalny wzrost kosztów produktów lub potencjalne obniżenie marży zysku w sektorach wprowadzających produkty do obrotu na rynek Unii, wynikające z zastosowania rozszerzonej odpowiedzialności producenta, byłyby marginalne na szczeblu UE i nie zagroziłyby przystępności cenowej, ofercie i dostępności tych produktów na rynku UE. Państwa członkowskie powinny jednak wziąć pod uwagę potencjalny wpływ stosowania wymogów rozszerzonej odpowiedzialności producenta na dostępność, ofertę i przystępność cenową produktów na szczeblu krajowym, w szczególności leków, wprowadzanych do obrotu w Unii oraz na równe warunki działania. Państwa członkowskie mogą podjąć działania w celu zapewnienia, by były dostępne wystarczające zasoby finansowe, w tym poprzez finansowanie części kosztów oczyszczania czwartego stopnia. Zważywszy na fakt, że państwa członkowskie mogą wybrać różne podejście do wdrażania, należy zwrócić uwagę na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, a w przyszłej ocenie dyrektywy Komisja powinna ocenić wszelkie potencjalne skutki w tym zakresie.*

- (22) Powinna jednak istnieć **możliwość** zwolnień z obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta. **Powinno mieć to zastosowanie** w przypadku gdy **łączna zawartość substancji znajdujących się** w produktach ■ wprowadzanych **przez producenta** do obrotu na rynku **Unii** jest niewielka, tj. poniżej **1 tony rocznie**, ponieważ dodatkowe obciążenie administracyjne producenta byłoby w takich przypadkach nieproporcjonalne w stosunku do korzyści dla środowiska. Stosowanie zwolnień powinno być również możliwe w **przypadku tej części produktów, w odniesieniu do której** producent może wykazać, że na koniec przydatności do użycia produktu nie powstają **mikrozanieczyszczenia lub** gdy można udowodnić, że pozostałości produktu szybko ulegają biodegradacji w ściekach i środowisku lub nie docierają do oczyszczalni ścieków komunalnych. Komisja powinna być uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu ustanowienia szczegółowych kryteriów identyfikacji produktów wprowadzanych do obrotu w **Unii**, które nie powodują obecności **mikrozanieczyszczeń** w ściekach na koniec ich przydatności do użycia, **kryteriów określania stopnia zagrożenia, jakie stwarzają, oraz ich biodegradowalności**. Przy opracowywaniu tych kryteriów Komisja powinna uwzględniać **kryteria określone już w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady(WE) nr 1272/2008 w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin¹³**, a także informacje naukowe lub inne dostępne informacje techniczne, w tym odpowiednie normy międzynarodowe. **Kryteria te należy ustanowić przed wejściem w życie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta.**

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1).

- (23) W celu uniknięcia ewentualnych zakłóceń na rynku wewnętrznym w niniejszej dyrektywie należy ustanowić minimalne wymagania dotyczące wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta, natomiast praktyczną organizację systemu należy ustalić na poziomie krajowym. ***Aby możliwe było sprzyjanie zastępowaniu substancji i produktów, które generują mikrozanieczyszczenia w postaci pozostałości w ściekach komunalnych***, wkład producentów powinien być proporcjonalny do ilości produktów wprowadzanych przez nich do obrotu oraz do ***zagrożenia***, jakie stanowią pozostałości ich produktów. Wkład ten powinien pokrywać ***inwestycyjne i operacyjne*** koszty działań w zakresie monitorowania ***mikrozanieczyszczeń***, gromadzenia, zgłaszania i bezstronnej weryfikacji danych statystycznych dotyczących ilości produktów wprowadzanych do obrotu w ***państwach członkowskich*** i zagrożenia powodowanego przez te produkty oraz stosowania oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych w skuteczny sposób, ale nie powinien przekraczać tych kosztów. ***Wkłady te powinny również pokrywać koszty operacyjne oczyszczania czwartego stopnia, które w momencie wejścia w życie dyrektywy było już wprowadzone, gdy jest ono konieczne do wypełnienia obowiązków wynikających z systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Powinny one również pokrywać część kosztów inwestycji we wprowadzenie procesów oczyszczania czwartego stopnia, biorąc pod uwagę amortyzację inwestycji oraz terminy realizacji zobowiązań w zakresie finansowania ustanowionych*** w niniejszej dyrektywie. Ponieważ ścieki komunalne są oczyszczane zbiorczo, należy wprowadzić wymóg, aby producenci przystąpili do scentralizowanej organizacji, która może w ich imieniu realizować ich obowiązki w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

- (24) Z oceny wynika również, że sektor oczyszczania ścieków oferuje możliwość znacznego zmniejszenia własnego zużycia energii oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, na przykład poprzez lepsze wykorzystanie dostępnych powierzchni w oczyszczalniach ścieków komunalnych do produkcji energii słonecznej lub poprzez produkcję biogazu z osadów, a ***także poprzez wykorzystanie energii cieplnej lub kinetycznej lub innych odnawialnych źródeł energii***. Ocena pokazała również, że bez jasnych zobowiązań prawnych można oczekiwać jedynie częściowego postępu w tym sektorze. W związku z tym państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby całkowita roczna energia wykorzystywana przez wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych na terytorium ich kraju oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM nie przekraczała ilości energii ze źródeł odnawialnych zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001¹⁴ produkowanej przez te oczyszczalnie ścieków komunalnych. ***Aby uwzględnić specyfikę każdej oczyszczalni ścieków komunalnych, zoptymalizować niezbędne inwestycje i zapewnić elastyczność wymaganą do osiągnięcia celu, jakim jest neutralność energetyczna, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnego wykorzystania potencjału produkcji energii ze źródeł odnawialnych i oszczędności energii, cel ten powinien zostać osiągnięty na szczeblu krajowym, a nie w odniesieniu do poszczególnych oczyszczalni ścieków. Należy uwzględnić wszystkie rodzaje energii odnawialnej wytwarzanej przez operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych lub ich właścicieli, zarówno na terenie tych oczyszczalni, jak i poza nimi, takie jak energia wodna, słoneczna, ciepła, wiatrowa lub pozyskiwana z biogazu.*** Cel ten należy osiągnąć stopniowo, korzystając z celów pośrednich, do 31 grudnia 2045 r. ***Ograniczoną ilość energii niekopalnej, niezwiązanej bezpośrednio z działalnością oczyszczalni ścieków komunalnych, można zakupić w latach 2040 i 2045 ze źródeł zewnętrznych, dzięki zastosowaniu odstępstwa powiązanego z warunkami.*** Osiągnięcie tego celu w zakresie neutralności energetycznej przyczyni się w ***szczególności*** do zmniejszenia możliwych do uniknięcia emisji gazów cieplarnianych z przedmiotowego sektora ***■***, wspierając jednocześnie osiągnięcie celów polegających na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz powiązanych celów krajowych i unijnych, ***■*** takich jak cele określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842¹⁵.

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26).

*Inicjatywy mające na celu osiągnięcie neutralności energetycznej nie powinny jednak prowadzić do zwiększenia emisji metanu i podtlenku azotu. Zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 państwa członkowskie powinny ułatwiać procedury wydawania zezwoleń dotyczących projektów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych, które są niezbędne do osiągnięcia neutralności energetycznej tego sektora. Zachęcanie do produkcji biogazu lub energii słonecznej w UE przy jednoczesnym wzmocnieniu środków na rzecz efektywności energetycznej zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”¹⁶ i **przy optymalnym wykorzystaniu cyfryzacji**, co oznacza uwzględnianie w jak największym stopniu opłacalnych środków na rzecz efektywności energetycznej przy kształtowaniu polityki energetycznej i podejmowaniu odnośnych decyzji inwestycyjnych, pomoże również zmniejszyć zależność energetyczną Unii, co jest jednym z celów wyrażonych w opracowanym przez Komisję planie REPowerEU¹⁷. Jest to również zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844¹⁸ oraz z dyrektywą (UE) 2018/2001, w której punkty oczyszczania ścieków komunalnych uznaje się za „obszary docelowe” w przypadku energii ze źródeł odnawialnych, co oznacza miejsce wyznaczone jako szczególnie odpowiednie do instalacji obiektów służących do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Aby osiągnąć cel dotyczący neutralności energetycznej za pomocą optymalnych środków dla każdej oczyszczalni ścieków komunalnych i dla systemu zbierania, państwa członkowskie powinny zapewnić **przeprowadzanie** audytów energetycznych **zgodnie z definicją w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791**¹⁹. Audyty te powinny **też** obejmować określenie potencjału w zakresie **zmniejszania zużycia energii, racjonalnego kosztowo odzyskiwania i wykorzystywania ciepła odpadowego, na miejscu lub za pośrednictwem lokalnego systemu energetycznego,***

¹⁶ Zalecenie Komisji (UE) 2021/1749 z dnia 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki – Wytoczne i przykłady dotyczące jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i w innych sektorach.

¹⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan REPowerEU (COM(2022) 230 final).

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej (**Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75**).

¹⁹ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).**

bądź racjonalnego kosztowo wykorzystywania lub racjonalnej kosztowo produkcji energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku VI do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE²⁰. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych przez właścicieli lub operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych lub w ich imieniu nie powinno obejmować zakupu energii ze źródeł odnawialnych.

- (25) *Ponieważ osiągnięcia w zakresie redukcji emisji metanu przynoszą – proporcjonalnie – skuteczniejsze redukcje emisji gazów cieplarnianych niż redukcje emisji dwutlenku węgla, oraz ze względu na to, że sektor ścieków uznano za jeden z głównych sektorów emitujących metan, sektor ścieków powinien monitorować emisje metanu i dążyć do ich redukcji, jak określono w globalnym zobowiązaniu dotyczącym metanu, podobnie jak w przypadku redukcji emisji metanu w rozporządzeniu w sprawie sektora energetycznego, aby zapewnić wkład sektora ścieków w osiągnięcie celu neutralności klimatycznej najpóźniej do 2050 r., jak określono w Europejskim prawie o klimacie.*

- (26) Ponieważ transgraniczny charakter zanieczyszczenia wody wymaga współpracy między sąsiednimi państwami członkowskimi lub państwami trzecimi w zakresie przeciwdziałania takiemu zanieczyszczeniu i określania środków zwalczania jego źródła, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do informowania siebie nawzajem lub państwa trzeciego, jeżeli znaczne zanieczyszczenie wody pochodzące ze zrzutów ścieków komunalnych w jednym państwie członkowskim lub państwie trzecim wpływa lub może wpływać na jakość wody w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim. Informacje takie należy przekazywać bezzwłocznie w przypadku przypadkowego zanieczyszczenia, które ma znaczny wpływ na jednolite części wód w dolnym biegu rzeki, a ***odpowiedzi należy przekazywać odpowiednio szybko. W przypadku gdy państwa członkowskie zawarły wcześniejsze umowy między sobą lub z państwami trzecimi dotyczące kwestii środowiskowych związanych z wodami, można uwzględnić współpracę w ramach tych umów.*** Komisja powinna być informowana i, w razie potrzeby, na wniosek państw członkowskich uczestniczyć w spotkaniach. Należy również zająć się kwestią zanieczyszczeń transgranicznych z państw trzecich, które dzielą te same jednolite części wód z niektórymi państwami członkowskimi. W celu zwalczania zanieczyszczeń docierających lub napływających do państw trzecich współpraca i koordynacja z państwami trzecimi może przebiegać w ramach konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych²¹ lub innych odpowiednich konwencji regionalnych, takich jak regionalne konwencje w sprawie mórz lub rzek.

²¹ Konwencja EKG ONZ o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z późniejszymi zmianami wraz z decyzją VI/3 wyjaśniającą procedurę przystąpienia.

- (27) W celu zapewnienia ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego państwa członkowskie powinny zapewnić, aby **systemy zbierania i** oczyszczalnie ścieków komunalnych budowane w celu spełnienia wymogów niniejszej dyrektywy były projektowane, budowane, eksploatowane i utrzymywane w sposób zapewniający wystarczającą wydajność w każdych normalnych warunkach klimatycznych. ***Ponieważ infrastrukturę ścieków komunalnych uznano za podmioty krytyczne na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557²² w sprawie odporności podmiotów krytycznych, państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby oczyszczalnie ścieków komunalnych i systemy zbierania były podczas ich projektowania, budowy i eksploatacji oceniane pod kątem podatności na ekstremalne zdarzenia występujące ze względu na zmianę klimatu.***

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylająca dyrektywę Rady 2008/114/WE (Dz.U. L 333 z 27.12.2022, s. 164).

- (28) Oczyszczalnie ścieków komunalnych przyjmują również ścieki inne niż bytowe, w tym ścieki przemysłowe, mogące zawierać szereg zanieczyszczeń, których nie ujęto wyraźnie w dyrektywie 91/271/EWG, takich jak metale ciężkie, **mikrodrobiny plastiku, mikrozanieczyszczenia** i inne chemikalia, w **tym związki per- i polifluoroalkilowe (PFAS)**. **Te ścieki inne niż bytowe mogą pochodzić z sektorów przemysłu, przedsiębiorstw handlowych lub szpitali i innych placówek medycznych itp.** W większości przypadków zrozumienie takich zanieczyszczeń oraz wiedza na ich temat są niewystarczające, co może pogorszyć funkcjonowanie procesu oczyszczania i przyczynić się do zanieczyszczenia wód, do których odprowadzane są ścieki, ale także uniemożliwić odzysk osadów i **ponowne wykorzystanie** oczyszczonych ścieków. Państwa członkowskie powinny w związku z tym regularnie monitorować zanieczyszczenia inne niż bytowe, które są odprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych i do jednolitych części wód, i informować o takich zanieczyszczeniach. Aby zapobiec u źródła zanieczyszczeniom ze zrzutów ścieków innych niż bytowe, uwalnianie ścieków pochodzących z sektorów przemysłu lub od przedsiębiorstw podłączonych do systemów zbierania powinno podlegać wcześniejszym **przepisom lub szczególnym** zezwoleniom wydanym **przez właściwe organy i/lub odpowiednie podmioty**. W celu zapewnienia, aby systemy zbierania i oczyszczalnie ścieków komunalnych były technicznie zdolne do przyjmowania i oczyszczania dopływających zanieczyszczeń, przed wydaniem tych zezwoleń **lub przyjęciem tych przepisów** należy skonsultować się z operatorami zarządzającymi oczyszczalniami ścieków komunalnych przyjmującymi ścieki inne niż bytowe, **informować ich** oraz umożliwić im, **na ich żądanie**, zapoznanie się z wydanymi zezwoleniami w celu dostosowania ich procesów oczyszczania. W przypadku stwierdzenia w doprowadzanych wodach zanieczyszczeń innych niż bytowe państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie działania w celu zmniejszenia zanieczyszczeń u źródła, poprzez ulepszenie monitorowania zanieczyszczeń w systemach zbierania, tak aby można było zidentyfikować źródła zanieczyszczeń, oraz, w stosownych przypadkach, poprzez przegląd zezwoleń udzielonych odpowiednim, podłączonym oczyszczalniom ścieków komunalnych. ■

- (29) *Zasoby wodne w Unii znajdują się pod coraz większą presją, co prowadzi do stałego lub czasowego niedoboru wody na niektórych obszarach Unii. Zdolność Unii do reagowania na coraz większą presję na zasoby wodne może wzrosnąć dzięki upowszechnieniu ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków komunalnych, co ograniczy pobór wody słodkiej z jednolitych części wód powierzchniowych i gruntowych. W związku z tym należy zachęcać do ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków komunalnych i stosować je w każdym przypadku, gdy jest to właściwe, zwłaszcza na obszarach dotkniętych niedoborem wody, oraz do wszystkich odpowiednich zastosowań, zapewniając przy tym minimalny przepływ hydrobiologiczny w częściach wód, do których odprowadzane są ścieki, i biorąc jednocześnie pod uwagę potrzebę zapewnienia realizacji celów dotyczących dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, do których odprowadzane są ścieki, zdefiniowanego w dyrektywie 2000/60/WE. Aby to osiągnąć, państwa członkowskie w ramach oceny skutków przeprowadzanej na podstawie dyrektywy 2000/60/WE powinny monitorować skutki, jakie ponowne wykorzystanie oczyszczonych ścieków komunalnych ma dla minimalnego przepływu hydrobiologicznego w wodach, do których odprowadzane są ścieki. Potencjał ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków należy oceniać z uwzględnieniem planów gospodarowania wodami w dorzeczu ustanowionych na podstawie ramowej dyrektywy wodnej 2000/60/WE oraz decyzji państw członkowskich na podstawie art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741²³, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zapewnienia, by zostały osiągnięte cele dotyczące dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, do których odprowadzane są ścieki, zgodnie z definicją w dyrektywie 2000/60/WE. Zaostrzenie wymogów dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych oraz działania mające na celu lepsze monitorowanie, śledzenie i ograniczanie zanieczyszczeń u źródła będą miały wpływ na jakość oczyszczonych ścieków komunalnych, a zatem będą wspierać ponowne wykorzystanie wody. W przypadku gdy ponowne wykorzystanie wody służy do nawadniania w rolnictwie, powinno się ono odbywać zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/741. W stosownych przypadkach, aby zapewnić bezpieczeństwo ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków komunalnych, państwa członkowskie powinny rozważyć oczyszczanie czwartego stopnia ścieków komunalnych, które są lub mają zostać ponownie wykorzystane. Środki dotyczące promowania ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków oraz rzeczywistego ponownego wykorzystania należy uwzględnić w strategiach na rzecz odporności wodnej na szczeblu państw członkowskich, o ile takie strategie są dostępne.*

- (30) *Składniki odżywcze zawarte w ściekach komunalnych mogą być przydatne w przypadkach, gdy oczyszczone ścieki komunalne są ponownie wykorzystywane w rolnictwie zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/741. W takich przypadkach państwa członkowskie mogą skorzystać, na szczególnych warunkach w celu zapewnienia najwyższego poziomu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego, z odstępstwa od obowiązku stosowania oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z art. 7 niniejszej dyrektywy jedynie w odniesieniu do tej części oczyszczonych ścieków komunalnych, która jest ponownie wykorzystywana w rolnictwie.*
- (31) W celu zapewnienia właściwego wdrożenia niniejszej dyrektywy, a zwłaszcza przestrzegania dopuszczalnych wartości emisji, ważne jest monitorowanie zrzutów oczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska. Monitorowanie powinno odbywać się poprzez ustanowienie na poziomie krajowym systemu obowiązkowych wcześniejszych **przepisów i/lub** wcześniejszych zezwoleń na zrzuty oczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska. Ponadto, aby zapobiec niezamierzonym zrzutom biomediołów do środowiska z oczyszczalni ścieków komunalnych stosujących tę technikę, konieczne jest uwzględnienie w zezwoleniach na zrzuty ścieków szczegółowych obowiązków w zakresie ciągłego monitorowania takich zrzutów i zapobiegania im. **Takie biomedie są zwykle wykonane z tworzyw sztucznych i mogą obejmować m.in. bionośniki, biogranulat lub granulat polistyrenowy.**

- (32) *W razie potrzeby państwa członkowskie powinny dostosować swoją infrastrukturę zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych do zmian liczby populacji i związanego z nią ładunku ścieków bytowych, aby zachować zgodność z wymogami niniejszej dyrektywy. Ewentualnego wpływu zrzutów na jednolite części wód wynikającego z budowy i dostosowania takiej infrastruktury nie należy uznawać za naruszenie obowiązków spoczywających na państwach członkowskich na mocy dyrektywy 2000/60/WE, o ile spełnione są warunki określone w niniejszej dyrektywie.*
- (33) W celu zapewnienia ochrony środowiska bezpośrednie zrzuty do środowiska ulegających biodegradacji ścieków innych niż bytowe pochodzących z niektórych sektorów przemysłu powinny podlegać uprzedniemu zezwoleniu na poziomie krajowym i odpowiednim wymogom. Wymogi te powinny zapewnić, aby bezpośrednie zrzuty pochodzące z niektórych sektorów przemysłu podlegały oczyszczaniu wtórnemu oraz oczyszczaniu trzeciego i czwartego stopnia, jeżeli jest to konieczne w celu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, a *także by końcowa analiza wykazała spełnienie parametrów ustalonych dla ścieków oczyszczonych lub zapewnienie tego samego poziomu ochrony środowiska.*

- (34) Zgodnie z art. 168 ust. 1 TFUE działanie Unii uzupełnia polityki krajowe i nakierowane jest na poprawę zdrowia publicznego i zapobieganie dolegliwościom. Aby zapewnić optymalne wykorzystanie odpowiednich danych dotyczących zdrowia publicznego związanych ze ściekami komunalnymi, należy ustanowić nadzór nad ściekami komunalnymi i wykorzystywać go do celów zapobiegawczych lub do wczesnego ostrzegania, na przykład przy wykrywaniu określonych wirusów w ściekach komunalnych będących sygnałem pojawienia się epidemii lub pandemii. Państwa członkowskie powinny ustanowić krajowy system **■** dialogu i koordynacji między właściwymi organami odpowiedzialnymi za zdrowie publiczne a właściwymi organami odpowiedzialnymi za oczyszczanie ścieków komunalnych. W kontekście tej koordynacji ***należy ustalić jasny podział ról, obowiązków i kosztów między tymi właściwymi organami. Państwa członkowskie powinny opracować*** wykaz istotnych dla zdrowia publicznego parametrów, które należy monitorować w ściekach komunalnych, **■** jak również częstotliwość i miejsce pobierania próbek, ***uwzględniając zalecenia między innymi Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), Urzędu ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia (HERA) oraz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO); powinny również rozważyć umieszczenie w takim wykazie następujących parametrów*** zdrowotnych: ***SARS-CoV-2 i jego warianty, poliwirus, wirus grypy, nowo pojawiające się patogeny i wszelkie inne parametry zdrowia publicznego, które można uznać za istotne.*** Na podstawie informacji zebranych podczas pandemii COVID-19 oraz doświadczeń zdobytych podczas wdrażania zalecenia Komisji w sprawie wspólnego podejścia do ustanowienia systematycznego nadzoru nad SARS-CoV-2 i jego wariantami w ściekach w UE („zalecenie”) w ***przypadku stanu zagrożenia zdrowia na państwach członkowskich powinien spoczywać obowiązek monitorowania odpowiednich parametrów zdrowotnych w ściekach komunalnych.*** W celu zapewnienia stosowania zharmonizowanych metod państwa członkowskie powinny w miarę możliwości stosować metody pobierania próbek i analizy określone w zaleceniu w odniesieniu do monitorowania SARS-CoV-2 i jego wariantów.

- (35) Unia uznaje znaczenie rozwiązania problemu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe i w 2017 r. przyjęła Europejski plan działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe²⁴. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ścieki są uznawane i udokumentowane jako główne źródła środków przeciwdrobnoustrojowych i ich metabolitów, a także bakterii opornych na środki przeciwdrobnoustrojowe i ich genów. W celu poszerzenia wiedzy na temat głównych źródeł oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe konieczne jest wprowadzenie obowiązku monitorowania występowania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ściekach komunalnych, aby dalej rozwijać wiedzę naukową i potencjalnie podejmować odpowiednie działania w przyszłości.
- (36) *W niniejszej dyrektywie uznaje się podejście „Jedno zdrowie”, zgodnie z opracowaniem Światowej Organizacji Zdrowia, za zintegrowane i jednoczące podejście mające na celu trwałą równowagę i optymalizację zdrowia ludzi, zwierząt i ekosystemów. Podejście „Jedno zdrowie” opiera się na założeniu, że zdrowie ludzi, zwierząt domowych i dzikiej fauny i flory, roślin oraz szeroko pojętego środowiska, w tym ekosystemów, są ze sobą ściśle powiązane i współzależne.*

- (37) W celu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego państwa członkowskie powinny zidentyfikować ryzyko spowodowane gospodarowaniem ściekami komunalnymi. *Częścią oceny ryzyka może być kontrola chemiczna o szerokim spektrum, obejmująca mieszaniny chemiczne, i/lub metody oparte na efektach biologicznych służące identyfikacji substancji, które budzą obawy, w tym dla organizmów wodnych, jakości wody pitnej lub wody w kąpieliskach.* Na tej podstawie oraz w przypadkach gdy jest to konieczne, aby spełnić wymogi unijnych przepisów dotyczących wody, państwa członkowskie powinny wprowadzić bardziej rygorystyczne środki w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych niż środki wymagane w celu spełnienia minimalnych wymogów określonych w niniejszej dyrektywie. *Zgodnie z art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz dodatkowo w stosunku do środków przewidzianych lub podjętych zgodnie z art. 11 ust. 3 dyrektywy 2000/60/WE państwa członkowskie powinny promować w pierwszej kolejności kontrolę u źródła w celu zapobiegania zanieczyszczaniu ściekami komunalnymi jednolitych części wód, do których odprowadzane są ścieki. W szczególności państwa członkowskie powinny wprowadzić środki zapobiegawcze, które pozwolą ograniczyć możliwość umyślnego i nieumyślnego uwolnienia mikrodrobin plastiku, które będą trafiały do ścieków komunalnych i osadów.*
- (38) *W zależności od sytuacji te bardziej rygorystyczne środki mogą obejmować między innymi stworzenie systemów zbierania, opracowanie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi lub stosowanie oczyszczania wtórnego lub oczyszczania trzeciego lub czwartego stopnia ścieków komunalnych w przypadku aglomeracji lub oczyszczalni ścieków komunalnych, które nie osiągają progów RLM powodujących zastosowanie standardowych wymogów. Mogą również obejmować intensywniejsze procesy oczyszczania niż oczyszczanie konieczne w celu spełnienia minimalnych wymogów lub dezynfekcję oczyszczonych ścieków komunalnych niezbędną do spełnienia wymogów dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²⁵.*

- (39) W ramach celu zrównoważonego rozwoju nr 6 oraz związanego z nim zadania państwa członkowskie zostały zobowiązane, aby do 2030 roku „zapewnić dostęp do odpowiednich i godziwych warunków sanitarnych i higienicznych dla wszystkich oraz wyeliminować praktyki defekacji na świeżym powietrzu, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby kobiet, dziewcząt i osób żyjących we wrażliwych sytuacjach”²⁶. **Urządzenia sanitarne powinny umożliwiać bezpieczne postępowanie z ludzkim moczem, kałem i krwią menstruacyjną i ich unieszkodliwianie oraz zmianę produktów menstruacyjnych.** Ponadto zasada nr 20 Europejskiego filaru praw socjalnych²⁷ stanowi, że każdy ma prawo dostępu do podstawowych usług dobrej jakości, w tym wody i urządzeń sanitarnych. W tym kontekście i zgodnie z zaleceniami zawartymi w wytycznych WHO dotyczących urządzeń sanitarnych i zdrowia²⁸ oraz postanowieniami protokołu „Woda i zdrowie”²⁹ państwa członkowskie powinny rozwiązać problem dostępu do urządzeń sanitarnych na poziomie krajowym. Należy przeprowadzić działania mające **zapewniające** dostęp do systemu sanitacyjnego dla wszystkich, na przykład poprzez umieszczanie urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej, jak również zachęcanie do udostępniania odpowiednich urządzeń sanitarnych w budynkach administracji publicznej i użyteczności publicznej bezpłatnie **lub** po przystępnej cenie dla wszystkich, **w tym wszelkiego rodzaju urządzeń i usług, takich jak toalety ze spluczką i toalety suche.** Gospodarowanie urządzeniami sanitarnymi powinno odbywać się w sposób bezpieczny, co oznacza, że w **stosownych przypadkach** powinny one być zawsze dostępne dla wszystkich, w tym dla osób o szczególnych potrzebach, takich jak dzieci, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i osoby bezdomne, że powinny być umieszczone w miejscu zapewniającym **maksymalne** bezpieczeństwo użytkowników oraz że powinny być bezpieczne w użyciu pod względem higienicznym i technicznym. Liczba takich urządzeń powinna być również wystarczająca, aby potrzeby osób zostały zaspokojone, a czas oczekiwania nie był nadmiernie długi. **Decyzję o tym, jaka liczba urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej jest wystarczająca, należy podjąć na odpowiednim szczeblu, z poszanowaniem zasady pomocniczości.**

²⁶ **Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r. (A/70/L.1).**

²⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ustanowienie Europejskiego filaru praw socjalnych” (COM(2017) 250 final).

²⁸ Wytyczne WHO dotyczące urządzeń sanitarnych i zdrowia, 2018.

²⁹ Protokół „Woda i zdrowie” do Konwencji o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z 1992 r., 17 czerwca 1999 r.

- (40) Specyficzna sytuacja kultur mniejszościowych, takich jak Romowie i Trawelerzy, niezależnie od tego, czy prowadzą osiadły tryb życia czy nie – a w szczególności ich brak dostępu do systemu sanitacyjnego – została także uznana w komunikacie Komisji z dnia 7 października 2020 r. zatytułowanym „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów”, w którym wezwano do zwiększenia skutecznego równego dostępu do podstawowych usług. Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie powinny zwracać szczególną uwagę na **grupy szczególnie narażone** lub grupy zmarginalizowane **ze względu na czynniki związane z ich sytuacją społeczno-gospodarczą, pochodzeniem etnicznym, seksualnością, płcią, niepełnosprawnością, bezdomnością, statusem prawnym, przekonaniami religijnymi lub z innych powodów**, wprowadzając niezbędne środki, aby **zapewnić** tym grupom dostęp do systemu sanitacyjnego. Ważne jest, aby identyfikowanie tych grup odbywało się spójnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184³⁰. Środki mające na celu poprawę dostępu grup szczególnie narażonych i zmarginalizowanych do systemu sanitacyjnego mogą obejmować udostępnianie urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej i **prywatnej** bezpłatnie lub po uiszczeniu niewielkiej opłaty za usługę, **jak również udostępnianie urządzeń sanitarnych w budynkach administracji publicznej**, poprawę lub utrzymanie połączenia z odpowiednimi systemami do zbierania ścieków komunalnych oraz zwiększanie wiedzy na temat najbliższych urządzeń sanitarnych.

³⁰

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 435 z 23.12.2020, s. 1).

- (41) Zgodnie z wytycznymi UE w sprawie praw człowieka w zakresie bezpiecznej wody pitnej i usług sanitarnych³¹ należy zwracać szczególną uwagę na potrzeby kobiet i dziewcząt, ponieważ są one szczególnie zagrożone i narażone na ataki, przemoc seksualną i przemoc ze względu na płeć, molestowanie i inne zagrożenia dla ich bezpieczeństwa, jeżeli korzystają z urządzeń sanitarnych poza domem. Jest to zgodne z konkluzjami Rady w sprawie dyplomacji wodnej³², w których potwierdzono znaczenie uwzględnienia perspektywy płci w dyplomacji wodnej. W związku z tym państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na kobiety i dziewczęta jako grupę szczególnie wrażliwą i wprowadzić niezbędne środki w celu poprawy lub utrzymania ich bezpiecznego dostępu do urządzeń sanitarnych.

³¹ Wytyczne UE w sprawie praw człowieka w zakresie bezpiecznej wody pitnej i usług sanitarnych (10145/19).

³² Konkluzje Rady w sprawie dyplomacji wodnej (13991/18).

- (42) W ocenie stwierdzono, że można usprawnić gospodarowanie osadami, aby lepiej dostosować je do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym i hierarchii postępowania z odpadami określonej w art. 4 dyrektywy *Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE*³³. Działania mające na celu lepsze monitorowanie i ograniczenie zanieczyszczeń u źródła pochodzących ze zrzutów ścieków innych niż bytowe pomogą poprawić jakość wyprodukowanych osadów i zapewnić ich bezpieczne wykorzystanie w rolnictwie. Aby zapewnić właściwe i bezpieczne odzyskiwanie z osadów składników odżywczych, w tym substancji krytycznej, jaką jest fosfor, na poziomie Unii należy określić *łączny wskaźnik minimalnego ponownego wykorzystywania i recyklingu, dając państwom członkowskim swobodę wyboru w zakresie decyzji o ponownym wykorzystaniu i/lub recyklingu ścieków komunalnych i/lub osadów w celu odzyskania fosforu. Ten łączny wskaźnik minimalnego ponownego wykorzystania i recyklingu powinien uwzględniać zawartość fosforu w osadach, która może być różna w różnych obszarach. Powinien również uwzględniać poziom nasycenia na każdym rynku krajowym, np. dostępność innych źródeł fosforu ze źródeł organicznych, przykładowo hodowli zwierząt gospodarskich, oraz możliwości jego absorpcji. Należy zachęcać państwa członkowskie do monitorowania mikrozanieczyszczeń w osadach, w szczególności w przypadku gdy zachodzi ryzyko akumulacji mikrozanieczyszczeń w osadach oraz gdy są one ponownie wykorzystywane w rolnictwie, w celu zwiększenia wiedzy na temat ich obecności oraz ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska. Należy zachęcać do odpowiedniego i bezpiecznego odzyskiwania składników odżywczych oraz ich ponownego wykorzystywania w rolnictwie, aby wspierać odporność i zrównoważony charakter sektora rolnego oraz przyczyniać się do strategicznej autonomii unijnego przemysłu nawozowego. W tym kontekście państwa członkowskie – uwzględniając krajowe i lokalne opcje waloryzacji – powinny podjąć środki zachęcające do produkcji i zakupu składników odżywczych odzyskiwanych ze ścieków komunalnych i osadów. Przy ponownym wykorzystywaniu osadów w rolnictwie szczególną uwagę należy zwrócić na mikrodrobiny plastiku. W tym sensie mikrodrobiny plastiku powinny być systematycznie monitorowane w przypadku ponownego wykorzystywania osadów w rolnictwie. Informacje te są niezbędne dla bezpiecznego gospodarowania osadami w rolnictwie oraz do celów ewentualnego przeglądu odnośnej polityki UE.*

- (43) Konieczne jest **odpowiednie** monitorowanie w celu sprawdzenia zgodności z nowymi wymogami dotyczącymi **mikrozanieczyszczeń**, zanieczyszczeń innych niż bytowe, neutralności energetycznej, ■ przelewów wód burzowych i zrzutów odpływów komunalnych. W **stosownych przypadkach i w miarę możliwości technicznych monitorowanie powinno być wspierane przez wykorzystanie narzędzi cyfrowych. W szczególności wykorzystanie narzędzi cyfrowych należy systematycznie uwzględniać do celów operacyjnego zarządzania systemami zbierania i oczyszczalniami ścieków komunalnych.** Aby sprawdzić **zgodność z wymogami** oczyszczania czwartego stopnia w zakresie redukcji **mikrozanieczyszczeń** w zrzutach ścieków komunalnych, wystarczy monitorować ograniczony zestaw reprezentatywnych **mikrozanieczyszczeń**. Częstotliwość monitorowania powinna **opierać się na** aktualnych najlepszych praktykach, stosowanych obecnie w Szwajcarii. Aby zachować opłacalność, obowiązki te powinny być dostosowane do wielkości oczyszczalni ścieków komunalnych i aglomeracji. Monitorowanie przyczyni się również do dostarczenia danych do ogólnych ram monitoringu środowiska ustanowionych w 8. unijnym programie działań w zakresie środowiska³⁴, a w szczególności do uzupełnienia ram monitorowania realizacji zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, które stanowią jego podstawę³⁵.
- (44) **Mikrodrobiny plastiku i odpowiednie mikrozanieczyszczenia powinny być monitorowane, w stosownych przypadkach, w zrzutach przelewów wód burzowych i zrzutach odpływów komunalnych z systemów oddzielnych z wykorzystaniem programu pobierania reprezentatywnych próbek umożliwiającego oszacowanie stężenia z myślą o modelowaniu jakości wody. Emisje gazów cieplarnianych należy monitorować, w stosownych przypadkach, w oparciu o obliczenia i modelowanie.**

³⁴ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. (Dz.U. L 114 z 12.4.2022, s. 22).

³⁵ ■ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021) 400 final).

- (45) *Aby zapewnić ochronę środowiska i podjęcie odpowiednich działań w ramach każdej oceny ryzyka, która ma zostać przeprowadzona do celów wdrożenia niniejszej dyrektywy, jak również do celów wdrożenia innych przepisów Unii, państwa członkowskie powinny monitorować szerokie spektrum zanieczyszczeń przy wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych. Aby uniknąć zbędnych obciążeń, należy monitorować wyłącznie zanieczyszczenia, których obecności w ściekach komunalnych można się spodziewać, biorąc pod uwagę dużą różnorodność zanieczyszczeń, które mogą docierać do oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym ze źródeł innych niż ścieki bytowe. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zmniejszenia częstotliwości monitorowania, jeżeli zanieczyszczenia nie zostaną wykryte w kolejnych sesjach pobierania próbek. Z najnowszych danych wynika mianowicie, że PFAS występują w ściekach komunalnych, czasami w wysokich stężeniach. Najnowsze dowody naukowe wskazują, że ze względu na swoją trwałość PFAS stanowią zagrożenie dla zdrowia publicznego i środowiska. Należy zatem lepiej zrozumieć drogi, jakimi PFAS przedostają się do środowiska, i monitorować je na wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych. Ze względu na wysokie ryzyko narażenia na działanie PFAS i ich wpływ na zdrowie monitorowanie to powinno rozpoczynać się w pierwszej kolejności w miejscu, gdzie zrzuty docierają do obszarów zlewni wykorzystywanych do poboru wody pitnej.*

- (46) W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego i lepszego wykorzystania możliwości, jakie daje transformacja cyfrowa, należy poprawić i uprościć składanie sprawozdań z wdrażania dyrektywy poprzez zniesienie nałożonego na państwa członkowskie obowiązku składania co dwa lata sprawozdań dla Komisji oraz obowiązku publikowania przez Komisję sprawozdań w cyklu dwuletnim. Obowiązek ten należy zastąpić wymogiem, aby państwa członkowskie poprawiały, przy wsparciu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), istniejące krajowe znormalizowane zbiory danych ustanowione na mocy dyrektywy 91/271/EWG oraz regularnie *je* aktualizowały. ***Te zbiory danych będą wykorzystywane przez Komisję do weryfikacji zgodności z niniejszą dyrektywą. Model sprawozdawczy zostanie opracowany przez EEA we współpracy z państwami członkowskimi.*** Komisja i EEA powinny mieć dostęp do krajowych baz danych. W celu zapewnienia pełnych informacji o stosowaniu niniejszej dyrektywy zbiory danych powinny zawierać informacje na temat zapewnienia przez oczyszczalnie ścieków komunalnych zgodności z wymogami dotyczącymi oczyszczania (spełnienie/niespełnienie wymogów, ładunki i stężenie zrzucanych zanieczyszczeń), poziomu osiągnięcia celów w zakresie neutralności energetycznej, emisji gazów cieplarnianych przez oczyszczalnie ścieków o RLM powyżej 10 000 oraz środków wprowadzonych przez państwa członkowskie w kontekście przelewów wód burzowych / odpływów komunalnych, dostępu do systemu sanitacyjnego i oczyszczania przez pojedyncze systemy. Ponadto należy zapewnić pełną spójność z rozporządzeniem (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady³⁶ w celu optymalizacji wykorzystania danych, jak również wspierania pełnej przejrzystości. ***Informacje zebrane za pośrednictwem tego zbioru danych powinny służyć porównaniu i wymianie na poziomie Unii najlepszych praktyk w zakresie efektywności oczyszczalni ścieków komunalnych. Obciążenia administracyjne związane z przekazywaniem informacji i danych ogółowi społeczeństwa powinny być zawsze zgodne z zasadą proporcjonalności.***

³⁶ Rozporządzenie (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniające dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz.U. L 33 z 4.2.2006, s. 1).

- (47) *Wdrażanie dyrektywy jest finansowane z taryf za wodę i z budżetów publicznych, w tym z funduszy europejskich. W przyszłości rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna zapewnić, aby przynajmniej częściowo koszty oczyszczania czwartego stopnia były ponoszone przez zainteresowane gałęzie przemysłu i uzupełniane innymi rodzajami finansowania. W przeszłości wdrażanie dyrektywy było również w znacznym stopniu wspierane przez unijną politykę spójności i programy prowadzone na podstawie programów „Horyzont 2020” i LIFE. Dla zapewnienia terminowego i właściwego wdrożenia niniejszej dyrektywy niezbędne jest ustanowienie przez państwa członkowskie krajowych programów wdrażania obejmujących długoterminowe programowanie wymaganych inwestycji wraz ze strategią finansowania. Te krajowe programy należy zgłaszać Komisji. Aby ograniczyć obciążenie administracyjne, wymóg ten nie powinien mieć zastosowania do państw członkowskich, w których ponad 95 % aglomeracji spełnia wymogi art. 3–8. Aby kontynuować odpowiednie wdrażanie dyrektywy, na potrzeby przygotowania kolejnych wieloletnich ram finansowych na okres po 2027 r. i na późniejsze ramy Komisja powinna rozważyć krajowe programy wdrażania zgłoszone przez państwa członkowskie, a państwa członkowskie powinny niezwłocznie wprowadzić wymagany system rozszerzonej odpowiedzialności producenta.*

- (48) Sektor zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych jest specyficzny i działa jako rynek zmonopolizowany, na którym przedsiębiorstwa publiczne i małe przedsiębiorstwa są podłączone do systemu zbierania, nie mając możliwości wyboru operatorów. W związku z tym ważne jest zapewnienie publicznego dostępu do kluczowych wskaźników skuteczności działania operatorów, takich jak osiągnięty poziom oczyszczania, koszty oczyszczania, zużyta i wyprodukowana energia oraz powiązane emisje gazów cieplarnianych i ślad węglowy. Aby uświadomić społeczeństwu konsekwencje oczyszczania ścieków komunalnych, należy podawać kluczowe informacje dotyczące rocznych kosztów zbierania i oczyszczania ścieków każdego gospodarstwa domowego , ***przynajmniej w aglomeracjach o RLM wynoszącej ponad 10 000, a w miarę możliwości powyżej 1 000***, w łatwo dostępny sposób, na przykład na fakturach, natomiast inne szczegółowe informacje należy udostępniać – ***w formie przyjaznej dla użytkownika*** – w internecie, na stronie internetowej operatora lub właściwego organu.
- (49) W dyrektywie 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³⁷ zagwarantowano prawo dostępu do informacji o środowisku w państwach członkowskich zgodnie z Konwencją z Aarhus z 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska („konwencja z Aarhus”). Konwencja z Aarhus obejmuje szeroki zakres zobowiązań związanych zarówno z udostępnianiem na wniosek informacji o środowisku, jak i z aktywnym rozpowszechnianiem takich informacji. Ważne jest, aby przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące dostępu do informacji oraz zasady dotyczące wymiany danych stanowiły uzupełnienie wspomnianej dyrektywy, ustanawiając obowiązek udostępniania społeczeństwu, w sposób przyjazny dla użytkownika, informacji w internecie na temat zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, a nie tworzyły odrębny system prawny.

³⁷

Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz.U. L 41 z 14.2.2003, s. 26).

- (50) Skuteczność niniejszej dyrektywy oraz jej cel, jakim jest ochrona zdrowia publicznego w kontekście polityki środowiskowej Unii, wymagają, aby osoby fizyczne lub prawne lub, w stosownych przypadkach, ich należycie ustanowione organizacje, mogły opierać się na niej w postępowaniach sądowych oraz aby sądy krajowe miały możliwość brania niniejszej dyrektywy pod uwagę jako jednego z elementów prawa Unii w celu, między innymi, kontroli decyzji organów krajowych, w stosownych przypadkach. Ponadto, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, na mocy zasady lojalnej współpracy ustanowionej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), to sądy państw członkowskich mają zapewniać ochronę sądową praw osoby wynikających z prawa Unii. Oprócz tego art. 19 ust. 1 TUE zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii. ***Powinno się to odbywać zgodnie z przepisami krajowymi, bez pozbawiania skuteczności przepisu dotyczącego rekompensaty.*** Ponadto, zgodnie z konwencją z Aarhus, członkowie zainteresowanej społeczności powinni mieć dostęp do wymiaru sprawiedliwości, aby przyczyniać się do ochrony prawa do życia w środowisku, które jest odpowiednie dla zdrowia i dobrostanu ludzi.

- (51) W celu dostosowania niniejszej dyrektywy do postępu naukowego i technicznego należy zgodnie z art. 290 TFUE przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów w odniesieniu do zmiany niektórych części załączników w ***celu dostosowania monitorowania do najaktualniejszych metod monitorowania, mając na uwadze również optymalne wykorzystanie narzędzi cyfrowych i uwzględnienie odpowiednich metod stosowanych w innym odpowiednim ustawodawstwie unijnym, jak również oceny rezultatów w zakresie*** wymogów dotyczących oczyszczania wtórnego oraz oczyszczania trzeciego i czwartego stopnia, a także wymogów dotyczących specjalnych zezwoleń na zrzuty ścieków innych niż bytowe do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych oraz w odniesieniu do uzupełnienia niniejszej ***dyrektywy poprzez ustanowienie łącznego wskaźnika*** minimalnego ponownego wykorzystania i recyklingu fosforu z ***osadów i ścieków komunalnych, przy uwzględnieniu dostępnych technologii i zasobów, jak również rentowności odzyskiwania fosforu***. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup ekspertów Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (52) W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania norm dotyczących projektowania pojedynczych systemów, do przyjmowania metod monitorowania i oceny wskaźników oczyszczania czwartego stopnia **oraz celów dotyczących neutralności energetycznej**, do ustalania wspólnych warunków i kryteriów stosowania zwolnień niektórych produktów z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, do ustanowienia metodyki wspierającej opracowywanie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, **do opracowywania wskaźników alternatywnych do wyrażonego w ładunkach orientacyjnego celu, jakim jest ograniczenie zanieczyszczenia, w oparciu np. o objętość, częstotliwość przelewów z kanalizacji, objętość zrzutów odpływów komunalnych lub opracowania innych istotnych alternatywnych wskaźników, oraz w celu ustanowienia metodologii pomiaru oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, bezpośrednich i pośrednich emisji gazów cieplarnianych i mikrozanieczyszczeń w ściekach komunalnych i w osadach, w celu ustanowienia minimalnych wykazów istotnych zanieczyszczeń, które mogą się znajdować w ściekach komunalnych, z uwzględnieniem metodyki identyfikacji odpowiednich zanieczyszczeń, które mogą się tam znajdować, oraz kryteriów przeglądu dotyczącego wykluczenia niektórych zanieczyszczeń z monitorowania, do celów ustanowienia znormalizowanej metodologii pomiaru współczynników ponownego wykorzystania i recyklingu fosforu oraz do ustanowienia metodologii pomiaru „PFAS ogółem” i „sumy PFAS” w ściekach komunalnych**, a także do przyjmowania formatu i szczegółowych zasad przedstawiania informacji dotyczących wdrażania niniejszej dyrektywy, które mają być przekazywane przez państwa członkowskie i opracowywane przez EEA. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011³⁸.

- (53) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonywania. Kary powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające ***i powinny, w stosownych przypadkach, uwzględniać sytuację finansową osoby fizycznej lub prawnej uznanej za odpowiedzialną.***

- (54) Zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa³⁹ Komisja powinna przeprowadzić ocenę niniejszej dyrektywy przed upływem pewnego okresu wyznaczonego od daty będącej terminem jej transpozycji. Ocena ta powinna opierać się na zdobytym doświadczeniu i danych zebranych w czasie wdrażania niniejszej dyrektywy, na wszelkich dostępnych zaleceniach WHO oraz na odpowiednich danych naukowych, analitycznych i epidemiologicznych. W ocenie tej szczególną uwagę należy zwrócić na: *analizę adekwatności wykorzystywanych w nadzorze ścieków komunalnych parametrów dotyczących zdrowia publicznego; analizę wartości dodanej monitorowania parametrów zdrowia publicznego; analizę ewentualnej konieczności dostosowania wykazu produktów, które mają zostać objęte systemami rozszerzonej odpowiedzialności producenta, z uwzględnieniem warunków zwolnień; analizę potencjalnego wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, jaki będą miały potencjalnie różne wskaźniki uczestnictwa producentów określone przez państwa członkowskie; analizę wykonalności i stosowności opracowania systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta dla produktów powodujących powstawanie substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS) i mikrodrobin plastiku; analizę wartości dodanej i stosowności wprowadzenia obowiązkowych krajowych planów ponownego wykorzystania wody zawierających cele i środki krajowe; ocenę celu neutralności energetycznej z myślą o przeanalizowaniu technicznej i ekonomicznej wykonalności osiągnięcia większej autonomii energetycznej sektora; ocenę możliwości pomiaru bezpośrednich i pośrednich emisji gazów cieplarnianych pochodzących z sektora ścieków komunalnych; ocenę możliwości osiągnięcia przez sektor oczyszczania ścieków komunalnych neutralności klimatycznej i czasu wymaganego do jej osiągnięcia; możliwość i wykonalność ustalenia wskaźników minimalnego ponownego wykorzystania i recyklingu dla azotu z osadów i/lub ze ścieków komunalnych.*

³⁹ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa (Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1).

- (55) W dyrektywie 91/271/EWG przewidziano szczególne terminy dla Majotty ze względu na uznanie jej w 2014 r. za region najbardziej oddalony w rozumieniu art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W związku z tym w odniesieniu do Majotty należy odroczyć stosowanie obowiązków w zakresie tworzenia systemów zbierania i stosowania oczyszczania wtórnego ścieków komunalnych pochodzących z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 2 000.
- (56) *Należy wziąć pod uwagę szczególną sytuację Majotty i innych regionów najbardziej oddalonych Unii wymienionych w art. 349 TFUE, który przewiduje szczególne środki wsparcia dla tych regionów. Jeśli chodzi o oczyszczanie ścieków komunalnych na tych obszarach, szczególną uwagę należy zwrócić na trudną topografię i wyspiarski charakter.*
- (57) W celu zapewnienia ciągłości ochrony środowiska ważne jest, aby państwa członkowskie utrzymały co najmniej obecny poziom oczyszczania trzeciego stopnia do czasu rozpoczęcia stosowania nowych wymogów dotyczących redukcji fosforu i azotu. W związku z tym należy nadal stosować art. 5 dyrektywy Rady 91/271/WE do czasu rozpoczęcia stosowania tych nowych wymogów.

- (58) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie ochrona środowiska i zdrowia publicznego, postęp na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej w zbieraniu i oczyszczaniu ścieków komunalnych, poprawa dostępu do systemu sanitacyjnego i zapewnienie regularnego nadzoru nad parametrami istotnymi dla zdrowia publicznego, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na ich rozmiary i skutki, możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (59) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (60) Niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na zobowiązania państw członkowskich odnoszące się do terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w załączniku VII część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy dotyczące zbierania, oczyszczania i zrzutu ścieków komunalnych ■ w celu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego, **zgodnie z podejściem „Jedno zdrowie”**, przy jednoczesnej stopniowej **redukcji** emisji gazów cieplarnianych **do poziomu gwarantującego zrównoważenie** i poprawie bilansu energetycznego działań związanych ze zbieraniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych, **przyczyniając się jednocześnie do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym**. Ustanawia się w niej również przepisy dotyczące **powszechnego** dostępu do systemu sanitacyjnego, przejrzystości sektora ścieków komunalnych, regularnego nadzoru istotnych dla zdrowia publicznego parametrów w ściekach komunalnych **oraz wdrażania zasady „zanieczyszczający płaci”**.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „ścieki komunalne” oznaczają **jedno z następujących:**
 - a) **ścieki bytowe;**
 - b) **mieszaninę ścieków bytowych i innych niż bytowe;**
 - c) **mieszaninę ścieków bytowych i odpływów komunalnych;**
 - d) **mieszaninę ścieków bytowych, ścieków innych niż bytowe i odpływów komunalnych;**

- 2) „**ścieki** bytowe” oznaczają ścieki z osiedli mieszkaniowych, **terenów usługowych i instytucji**, powstające najczęściej w wyniku ludzkiego metabolizmu **i/lub** funkcjonowania gospodarstw domowych;
- 3) „ścieki inne niż bytowe ” oznaczają ścieki, **inne niż ścieki bytowe i odpływy komunalne**, odprowadzane ■ z obszarów wykorzystywanych do prowadzenia działalności handlowej **lub** przemysłowej **lub** gospodarczej;
-
- 4) „aglomeracja” oznacza obszar, gdzie **zaludnienie (wyrażone za pomocą równoważnej liczby mieszkańców)**, ewentualnie w połączeniu z działalnością gospodarczą, **jest wystarczająco skoncentrowane**, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do **jednej lub kilku oczyszczalni** ścieków komunalnych **i/lub do jednego lub kilku** końcowych **punktów** zrzutu;
- 5) „odpływy komunalne” oznaczają **opady** z aglomeracji zbierane przez kanalizację ogólnospływową lub oddzielną;
- 6) „przelew wód burzowych” oznacza zrzut nieoczyszczonych ścieków komunalnych z kanalizacji ogólnospływowej **do** wód, do których odprowadzane są ścieki, spowodowany **opadami lub awariami systemu**;
- 7) „system zbierania” oznacza system przewodów i kanałów, przez który gromadzone i odprowadzane są ścieki komunalne;

- 8) „kanalizacja ogólnospływowa” oznacza **pojedynczy** kanał, który zbiera i odprowadza ścieki komunalne, **w tym odpływy komunalne**;
- 9) „kanalizacja oddzielna” oznacza kanał, który selektywnie zbiera i odprowadza jedno z następujących:
- a) ścieki bytowe;
 - b) ścieki inne niż bytowe;
 - c) mieszaninę ścieków bytowych i innych niż bytowe;
 - d) **odpływy komunalne**;
- 10) „równoważna liczba mieszkańców **wynosząca 1 (1 RLM)**” oznacza dzienny **ładunek organiczny ulegający biodegradacji**, ■ wyrażony pięciodobowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT5), w ilości 60 g tlenu na dzień;
- 11) „**oczyszczanie pierwotne**” oznacza **oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą procesu fizycznego i/lub chemicznego, obejmującego osadzanie zawiesiny, lub inne procesy powodujące, że BZT5 dopływających ścieków jest przed zrzutem redukowany o co najmniej 20 %, a zawiesiny ogólne są redukowane o co najmniej 50 %**;
- 12) „oczyszczanie wtórne” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych głównie w procesie biologicznego oczyszczania z wtórnym osadzaniem lub w **innym** procesie, **który zmniejsza ilość materii organicznej ulegającej biodegradacji pochodzącej ze ścieków komunalnych**;

- 13) „oczyszczanie trzeciego stopnia” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych w procesie polegającym na **redukcji** w ściekach komunalnych azotu *i/lub* fosforu;
- 14) „oczyszczanie czwartego stopnia” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych w procesie polegającym na **redukcji** w ściekach komunalnych szerokiego spektrum **mikrozanieczyszczeń**;
- 15) „osad” oznacza **organiczne i nieorganiczne pozostałości** powstałe w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych z **oczyszczalni ścieków komunalnych (z wyłączeniem ciężkich zawieszin, tłuszczu, innych resztek i wszelkich innych odsiewów i pozostałości z etapu wstępnego oczyszczania)**;
- 16) „eutrofizacja” oznacza wzbogacanie wody składnikami odżywczymi, szczególnie związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów i wyższych form życia roślinnego, co jest przyczyną niepożądanych zakłóceń równowagi wśród organizmów żyjących w wodzie oraz jakości danych wód;
- 17) „mikrozanieczyszczenie” oznacza substancję **zgodnie z definicją w art. 3 pkt 1 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁰**, w tym jej produkty rozpadu, która jest zwykle obecna w środowisku **wodnym, ściekach** komunalnych *i/lub osadzie* i którą można uznać za niebezpieczną dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska na podstawie **odpowiednich** kryteriów określonych w częściach 3 i 4 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 **nawet w niskich stężeniach**;
- 18) „współczynnik rozcieńczenia” oznacza roczny **obliczany na podstawie pięciu poprzednich lat średni** stosunek objętości przepływu wód, do których odprowadzane są ścieki, w punkcie zrzutu do rocznej obliczanej **na podstawie pięciu poprzednich lat średniej** wielkości **zrzutu** ścieków komunalnych **do wód powierzchniowych**;

- 19) „producent” oznacza każdego wytwórcę, importera lub dystrybutora, który w ramach działalności gospodarczej wprowadza produkty do obrotu w państwie członkowskim, w tym za pomocą umów zawieranych na odległość zdefiniowanych w art. 2 pkt 7 dyrektywy *Parlamentu Europejskiego i Rady*⁴¹ 2011/83/UE;
- 20) „organizacja odpowiedzialności producenta” oznacza *uznaną na szczeblu krajowym* organizację ustanowioną w *celu umożliwienia* producentom *wypełniania* obowiązków ciążących na nich na mocy *art. 9 i 10*;
- 21) „system sanitacyjny” oznacza urządzenia i usługi służące bezpiecznemu, *higienicznemu, zabezpieczonemu oraz akceptowalnemu pod względem społecznym i kulturowym postępowaniu* z ludzkim moczem i kałem i *ich unieszkodliwianiu* oraz *wymianie i unieszkodliwianiu produktów* menstruacyjnych *przy zagwarantowaniu prywatności i godności*;
- 22) „oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe” oznacza zdolność mikroorganizmów do przeżycia lub rozwijania się przy takiej koncentracji środka przeciwdrobnoustrojowego, która zazwyczaj wystarcza do powstrzymania lub zabicia mikroorganizmów tego samego gatunku;
- 23) „*Jedno zdrowie*” oznacza „*Jedno zdrowie*” zgodnie z definicją w art. 3 pkt 7 rozporządzenia *Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2022/2371*⁴²;

⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64).

⁴² *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylecia decyzji nr 1082/2013/UE (Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26).*

- 24) „zainteresowana społeczność” oznacza społeczność, która jest lub może być dotknięta skutkami procedur ***podejmowania decyzji*** dotyczących wykonania obowiązków ustanowionych w ***art. 6, 7 lub 8*** niniejszej dyrektywy lub która jest tymi procedurami zainteresowana; ***na użytek niniejszej definicji*** organizacje pozarządowe propagujące ochronę zdrowia ludzkiego lub środowiska i ***spełniające wszelkie wymogi na mocy prawa krajowego uznaje się za będące zainteresowanymi w tym zakresie***;
- 25) „ bioreaktor” oznaczają ***jakiegokolwiek nośnik, zazwyczaj wykonany z tworzyw sztucznych, wykorzystywany do rozwoju bakterii potrzebnych do oczyszczania ścieków komunalnych***;
- 26) „wprowadzenie do obrotu” oznacza pierwsze udostępnienie produktu na rynku państwa członkowskiego;
- 27) „***ładunek***” oznacza ***ilość materii organicznej ulegającej biodegradacji mierzoną jako BZT5 w ściekach komunalnych, wyrażoną w RLM, lub jakiegokolwiek zanieczyszczenie lub składnik odżywczy, wyrażone w jednostkach masy na jednostkę czasu***;
- 28) „***pojedynczy system***” oznacza ***instalację sanitarną, która zbiera, magazynuje, oczyszcza i/lub unieszkodliwia ścieki bytowe z budynków lub części budynków niepołączonych z systemem zbierania ścieków komunalnych***.

Artykuł 3

Systemy zbierania i *obliczanie ładunku wyrażonego w RLM*

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie aglomeracje o *RLM* wynoszącej *co najmniej 2 000* spełniały następujące wymogi:
 - a) były wyposażone w systemy zbierania;
 - b) wszystkie źródła ścieków bytowych w tych aglomeracjach były podłączone do systemu zbierania.
2. **■** Państwa członkowskie zapewniają, aby aglomeracje o *RLM* *wynoszącej między 1 000 a 2 000* spełniały wymogi *ust. 1 do dnia 31 grudnia 2035 r.*
■
Państwa członkowskie mogą odstąpić od terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, na maksymalny okres:
 - (i) *8 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]*
 - *mniej niż 50 % tych aglomeracji jest wyposażonych w systemy zbierania; lub*
 - *mniej niż 50 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji jest zbieranych w systemach zbierania;*

(ii) 10 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy],

- mniej niż 25 % tych aglomeracji jest wyposażonych w systemy zbierania; lub***
- mniej niż 25 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji jest zbieranych w systemach zbierania;***

Chorwacja, Bułgaria i Rumunia mogą odstąpić od terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, na maksymalny okres:

(i) 12 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy],

- mniej niż 50 % tych aglomeracji jest wyposażonych w systemy zbierania; lub***
- mniej niż 50 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji jest zbieranych w systemach zbierania;***

(ii) 14 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy],

- mniej niż 25 % tych aglomeracji jest wyposażonych w systemy zbierania; lub***
- mniej niż 25 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji jest zbieranych w systemach zbierania;***

W przypadku gdy państwa członkowskie odstępują od terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, zapewniają, aby ich pierwszy krajowy program wdrażania, o którym mowa w art. 23, obejmował:

- (i) liczbę aglomeracji o RLM wynoszącej między 1 000 a 2 000, w których na dzień ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. brakuje kompletnego systemu zbierania; oraz***
- (ii) plan wyszczególniający inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnej zgodności w odniesieniu do tych aglomeracji w przedłużonych terminach; oraz***

(iii) techniczne lub ekonomiczne powody uzasadniające przedłużenie terminów, o których mowa w niniejszym ustępie.

Przedłużenia terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, mają zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są warunki określone w akapicie pierwszym. Jeśli warunki te nie są spełnione, Komisja powiadamia o tym państwa członkowskie do dnia ... [ostatni dzień szóstego miesiąca po terminie, o którym mowa w art. 23 ust. 2].

3. *Ładunek aglomeracji wyrażony w RLM jest obliczany na podstawie największego średniotygodniowego ładunku generowanego w tej aglomeracji w ciągu roku, z pominięciem nadzwyczajnych sytuacji pogodowych, na przykład spowodowanych dużymi opadami.*
4. Systemy zbierania muszą spełniać wymagania części A załącznika I.

I

Artykuł 4

Systemy pojedyncze

1. ***Państwa członkowskie mogą odstąpić od art. 3, wyłącznie gdy ustanowienie systemu zbierania lub przyłączenie do systemu zbierania nie jest uzasadnione, jako że nie przyniosłoby korzyści dla środowiska ani zdrowia ludzkiego, nie byłoby technicznie wykonalne lub powodowałoby nadmierne koszty. W drodze odstępstwa od art. 3 państwa członkowskie zapewniają, aby w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej 1 000 lub w częściach tych aglomeracji do zbierania, magazynowania i/lub, w stosownych przypadkach, oczyszczania ścieków komunalnych wykorzystywane były systemy pojedyncze.***
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby systemy pojedyncze, o których mowa w ust. 1, były projektowane, obsługiwane i utrzymywane w sposób ***umożliwiający osiągnięcie*** co najmniej takiego samego poziomu ***ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska*** jak oczyszczanie wtórne i oczyszczanie trzeciego stopnia, o których mowa w art. 6 i 7.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby ***systemy pojedyncze wykorzystywane*** w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej ***1 000*** były rejestrowane w rejestrze oraz aby ***właściwy organ lub inny organ upoważniony na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym*** przeprowadzał regularne kontrole ***lub w inny sposób regularnie sprawdzał lub przeprowadzał inspekcje tych systemów w oparciu o ocenę ryzyka.***

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów **wykonawczych** w **celu zapewnienia jednolitego stosowania** niniejszej dyrektywy **poprzez określenie** minimalnych wymogów **dotyczących**:

- a) **projektowania, obsługi i utrzymania systemów pojedynczych, o których mowa w ust. 1 i 2; oraz**
- b) **regularnych kontroli, o których mowa w ust. 3, w tym ustalenia minimalnej częstotliwości takich kontroli w zależności od rodzaju pojedynczych systemów i w oparciu o podejście oparte na analizie ryzyka.**

Te akty wykonawcze przyjmuje się do ... [36 miesięcy po wejściu w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Wymogi dotyczące projektowania, o których mowa w ust. 2 i 4, nie mają zastosowania do pojedynczych systemów, o których mowa w ust. 1 i które zostały ustanowione przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy.

5. Państwa członkowskie, które wykorzystują systemy pojedyncze do **zbierania i/lub** oczyszczania ponad 2 % ładunku ścieków komunalnych **na szczeblu krajowym** z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 2 000, przedstawiają Komisji uzasadnienie stosowania systemów pojedynczych **■**. W tym uzasadnieniu:
- a) wykazuje się, że spełnione są warunki zastosowania systemów pojedynczych określone w ust. 1;
 - b) opisuje się środki przedsięwzięte zgodnie z ust. 2 i 3;
 - c) wykazuje się zgodność z minimalnymi wymogami, o których mowa w ust. 4, w przypadku gdy Komisja wykonała uprawnienia **wykonawcze** przekazane jej na mocy tego ustępu;
 - d) **wykazuje się, że stosowanie systemu pojedynczego nie uniemożliwia państwom członkowskim spełniania celów środowiskowych określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE.**
6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających format przekazywania informacji, o których mowa w ust. 5. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Artykuł 5

Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi

1. Do dnia 31 grudnia **2033 r.** państwa członkowskie zapewniają ustanowienie planu zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi **na obszarach zlewni** aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000.
2. **Najpóźniej sześć miesięcy po kolejnej aktualizacji planu gospodarowania wodami w dorzeczu, dokonanej zgodnie z art. 13 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE po przyjęciu niniejszej dyrektywy lub do dnia 22 czerwca 2028 r.,** państwa członkowskie sporządzają wykaz aglomeracji o RLM od 10 000 do 100 000, w których, biorąc pod uwagę dane historyczne, **modelowanie** i projekcje klimatu bazujące na aktualnym stanie wiedzy naukowej i technicznej, **w tym wahania sezonowe, a także presję i ocenę wpływu przeprowadzoną w ramach planu gospodarowania wodami w dorzeczu,** zastosowanie ma co najmniej jeden z następujących warunków:
 - a) przelewy wód burzowych stwarzają zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzkiego;
 - b) przelewy wód burzowych stanowią ponad 2 % rocznego ładunku zbieranych ścieków komunalnych **na podstawie parametrów, o których mowa w tabeli 1 oraz, w stosownych przypadkach, tabeli 2 w załączniku I,** obliczonego dla **przepływów** przy suchej pogodzie;

- c) przelewy wód burzowych uniemożliwiają spełnienie któregokolwiek z poniższych wymogów:
- (i) wymogów ustanowionych na mocy art. 5 dyrektywy (UE) 2020/2184;
 - (ii) wymogów określonych w art. 5 ust. 3 dyrektywy 2006/7/WE;
 - (iii) wymogów określonych w art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE⁴³;
 - (iv) celów środowiskowych określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE;
 - (v) *wymogów określonych w art. 1 dyrektywy 2008/56/WE;*
 - (vi) *wymogów ustanowionych na mocy art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/118/WE⁴⁴;*

⁴³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 84).

⁴⁴ ***Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu (Dz.U. L 372 z 27.12.2006, s. 19).***

- d) w oddzielnej kanalizacji określono odpowiednie punkty, w których spodziewane jest zanieczyszczenie odpływów komunalnych w taki sposób, że ich zrzut do wód, do których odprowadzane są ścieki, może być uznany za zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzkiego lub uniemożliwia spełnienie wymogów którejkolwiek z dyrektyw, o których mowa w lit. c).*

Po sporządzeniu wykazu, o którym mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie dokonują jego przeglądu co **sześć** lat i w razie potrzeby aktualizują go.

3. Do dnia 31 grudnia **2039 r.** państwa członkowskie zapewniają ustanowienie planu zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi *na obszarach zlewni* aglomeracji, o których mowa w ust. 2.
4. Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi udostępnia się Komisji na jej wniosek.
5. Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi zawierają co najmniej elementy określone w załączniku V i *w miarę możliwości priorytetowo traktują rozwiązania w zakresie zielonej i niebieskiej infrastruktury.*

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w *celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu poprzez określenie:*

- a) **■** metod identyfikacji środków, o których mowa w załączniku V pkt 3;
- b) **■** metod określania alternatywnych wskaźników służących sprawdzeniu, czy osiągnięto orientacyjny cel ograniczenia zanieczyszczenia, o którym mowa w załączniku V pkt 2 lit. a);
- c) **■** formatu, który ma być stosowany w przypadku udostępniania Komisji planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi na jej wniosek zgodnie z ust. 4.

Te akty wykonawcze przyjmuje się *do dnia ... [36 miesięcy po wejściu w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.*

7. *Państwa członkowskie zapewniają, aby plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi były poddawane przeglądowi co najmniej co sześć lat po ich ustanowieniu i w razie potrzeby aktualizowane. Po aktualizacji wykazu, o którym mowa w ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, by w ciągu sześciu lat od umieszczenia aglomeracji w tym wykazie zostały dla nich sporządzone plany zintegrowanego gospodarowania.*

Artykuł 6

Oczyszczanie wtórne

1. *Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje o RLM wynoszącej co najmniej 2 000 spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania wtórnego określone w załączniku I część B i tabela 1 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki. Bez uszczerbku dla możliwości stosowania metod alternatywnych, o których mowa w załączniku I część C pkt 1, maksymalna dopuszczalna liczba próbek, które nie odpowiadają wartościom parametrów określonym w załączniku I część B tabela 1, jest określona w załączniku I część C tabela 4.*
- 1) W przypadku aglomeracji o RLM od 2 000 do 10 000, które odprowadzają ścieki do wód przybrzeżnych zdefiniowanych w dyrektywie 2000/60/WE i które stosują odpowiednie oczyszczanie zgodnie z art. 7 dyrektywy Rady 91/271/EWG w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] obowiązek określony w akapicie pierwszym nie ma zastosowania do dnia ...[ostatni dzień dwunastego roku po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

2. *W przypadku aglomeracji odprowadzających ścieki do obszarów mniej wrażliwych, o których mowa w art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 91/271/EWG, w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] obowiązki określone w akapicie pierwszym zaczyna się stosować w dniu ... [ostatni dzień dwunastego roku po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy].*
3. *Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje o RLM wynoszącej między 1 000 a 2 000 do 31 grudnia 2035 r. spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania wtórnego określone w załączniku I część B i tabela 1 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki. Bez uszczerbku dla możliwości stosowania metod alternatywnych, o których mowa w załączniku I część C pkt 1, maksymalna dopuszczalna liczba próbek, które nie odpowiadają wartościom parametrów określonym w załączniku I część B tabela 1, jest określona w załączniku I część C tabela 4.*

Państwa członkowskie mogą odstąpić od terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, na maksymalny okres:

(i) 8 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]:

- zrzuty z mniej niż 50 % tych aglomeracji nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium, zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1; lub*
- mniej niż 50 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji podlega oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1;*

(ii) 10 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]:

- zrzuty z mniej niż 25 % tych aglomeracji nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium, zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1; lub*
- mniej niż 25 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji podlega oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1.*

Chorwacja. Bułgaria i Rumunia mogą odstąpić od terminu, o którym mowa w niniejszym ustępie, na maksymalny okres:

- (i) 12 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy],***
 - zrzuty z mniej niż 50 % tych aglomeracji nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium, zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1; lub***
 - mniej niż 50 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji podlega oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1;***
- (ii) 14 lat, jeżeli w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]***
 - zrzuty z mniej niż 25 % tych aglomeracji nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium, zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1; lub***
 - mniej niż 25 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji podlega oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1.***

W przypadku gdy państwa członkowskie odstępują od terminów, o których mowa w niniejszym ustępie, zapewniają, aby ich pierwszy krajowy program wdrażania, o którym mowa w art. 23, obejmował:

- (i) liczbę aglomeracji o RLM wynoszącej między 1 000 a 2 000, w których na dzień ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. brakuje oczyszczania wtórnego; oraz*
- (ii) plan wyszczególniający inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnej zgodności w odniesieniu do tych aglomeracji w przedłużonych terminach; oraz*
- (iii) techniczne lub ekonomiczne powody uzasadniające przedłużenie terminów, o których mowa w niniejszym ustępie.*

Przedłużenia terminów, o których mowa w niniejszym ustępie, mają zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są warunki określone w akapicie pierwszym. Jeśli warunki te nie są spełnione, Komisja powiadamia o tym państwa członkowskie do dnia ... [ostatni dzień szóstego miesiąca po terminie, o którym mowa w art. 23 ust. 2].

4. *Zrzuty ścieków komunalnych mogą być poddawane mniej rygorystycznemu oczyszczaniu niż przewidziane w ust. 1 i 3 do dnia ... [ostatni dzień dwudziestego roku po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy], jeżeli są odprowadzane do:*

- a) wód położonych w regionach wysokogórskich (ponad 1 500 m n.p.m.), gdzie ze względu na niskie temperatury trudno jest zastosować skuteczne oczyszczanie biologiczne; lub*

- b) *głębokich wód morskich, jeżeli dotyczy to zrzutu ścieków z aglomeracji o RLM poniżej 150 000 w mniej zaludnionych regionach najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE, w których topografia i umiejscowienie terytorium utrudniają stosowanie skutecznego oczyszczania biologicznego; lub*
- c) *wód z małych aglomeracji o RLM od 1 000 do 2 000, położonych w regionach o zimnym klimacie, w których trudno jest zastosować skuteczne oczyszczanie biologiczne ze względu na niskie temperatury, jeżeli średnia kwartalna temperatura wody w punkcie wlotu jest niższa niż 6 °C.*

Akapit pierwszy stosowany może być pod warunkiem, że zainteresowane państwa członkowskie przekażą Komisji szczegółowe badania wykazujące, że takie zrzuty nie mają negatywnego wpływu na środowisko i zdrowie ludzkie oraz że nie uniemożliwiają one osiągnięcia przez wody, do których odprowadzane są ścieki, odpowiednich wskaźników jakości i zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami innych odpowiednich przepisów Unii.

5. Ładunek wyrażony równoważną liczbą mieszkańców określa się na podstawie największego średniotygodniowego ładunku odprowadzanego do oczyszczalni ścieków komunalnych w ciągu roku, z pominięciem nadzwyczajnych sytuacji *pogodowych*, spowodowanych *na przykład* dużymi opadami.

Artykuł 7

Oczyszczanie trzeciego stopnia

1. Do dnia 31 grudnia **2033 r.** państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z **30 %** oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek wynoszący co najmniej **150 000 RLM** i niestosujących oczyszczania trzeciego stopnia w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] **spełniały odpowiednie wymogi w zakresie** oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z **załącznikiem I część B i tabela 2 przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.**

Do dnia 31 grudnia 2036 r. państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z 70 % oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek wynoszący co najmniej 150 000 RLM i niestosujących oczyszczania trzeciego stopnia w dniu ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] spełniały odpowiednie wymogi w zakresie oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 2 przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.

Do dnia 31 grudnia **2039 r.** państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek co najmniej **150 000 RLM** **spełniały odpowiednie wymogi w zakresie** oczyszczania trzeciego stopnia określone w **załączniku I część B i tabela 2 przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.**

2. Do dnia 31 grudnia **2027** r. państwa członkowskie sporządzają i **publikują** wykaz obszarów na ich terytoriach, które są wrażliwe na eutrofizację, **umieszczając w tym wykazie informację o tym, czy są to obszary wrażliwe na fosfor i/lub azot**, i aktualizują ten wykaz co **sześć** lat, począwszy od dnia 31 grudnia **2033** r.

Wykaz, o którym mowa w akapicie pierwszym, obejmuje obszary określone w załączniku II.

Wymóg określony w akapicie pierwszym nie ma zastosowania, jeżeli dane państwo członkowskie stosuje na całym swoim terytorium oczyszczanie trzeciego stopnia zgodnie z ust. 5.

■

3. ■ Państwa członkowskie zapewniają, aby **zrzuty z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 spełniały odpowiednie wymogi dotyczące** oczyszczania trzeciego stopnia **określone w załączniku I część B i tabela 2** w przed zrzutami do obszarów wymienionych w wykazie, o którym mowa w ust. 2, **do dnia**:

- a) **31 grudnia 2033 r. w odniesieniu do 20 % tych aglomeracji;**
- b) **31 grudnia 2036 r. w odniesieniu do 40 % tych aglomeracji;**
- c) **31 grudnia 2039 r. w odniesieniu do 60 % tych aglomeracji;**
- d) **31 grudnia 2045 r. w odniesieniu do wszystkich aglomeracji.**

4. *Państwa członkowskie mogą odstąpić od terminu, o którym mowa w ust. 3 lit. d), na maksymalny okres ośmiu lat pod warunkiem, że:*
- (i) co najmniej 50 % danych aglomeracji nie stosuje oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie Rady 91/271/EWG lub nie spełnia wymogów tabeli 2, o których mowa w załączniku I do niniejszej dyrektywy na dzień ... [dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy]; oraz*
 - (ii) pierwszy krajowy program wdrażania przedłożony na podstawie art. 23 ust. 2 obejmuje:*
 - liczbę aglomeracji, o których mowa w ust. 3 i w których brakuje oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie Rady 91/271/EWG lub nie spełniających wymogów tabeli 2, o których mowa w załączniku I do niniejszej dyrektywy na dzień ... [dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy]; oraz*
 - plan wyszczególniający inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnej zgodności w odniesieniu do tych aglomeracji w przedłużonym terminie; oraz*
 - techniczne lub ekonomiczne powody uzasadniające przedłużenie terminu, o którym mowa w ust. 3 lit. d).*

Przedłużenia terminów, o których mowa w niniejszym ustępie, mają zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są warunki określone w akapicie pierwszym. Jeśli warunki te nie są spełnione, Komisja powiadamia o tym państwa członkowskie do dnia ... [ostatni dzień szóstego miesiąca po terminie, o którym mowa w art. 23 ust. 2]. Oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek co najmniej 150 000 RLM muszą jednak nadal dotrzymywać terminów określonych w ust. 1.

5. *Zrzuty ścieków komunalnych, o których mowa w ust. 1 i 3, spełniają odpowiednie wymagania załącznika I część B i tabela 2, zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C. Średnia roczna z próbek dla każdego parametru, o którym mowa w załączniku I tabela 2, musi zgadzać się z odpowiednimi wartościami parametru określonymi w tej tabeli.*
6. *W przypadku oczyszczalni ścieków komunalnych, które są w budowie, są poddawane gruntownej modernizacji w zakresie prowadzonego przez nie oczyszczania trzeciego stopnia lub zostały oddane do użytku po dniu 31 grudnia 2020 r. a przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy, wymogi dotyczące parametru azotu określone w niniejszym artykule stosuje się najpóźniej pięć lat po terminach określonych w ust. 1 i 3.*

7. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w *odniesieniu do oczyszczania trzeciego stopnia* zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, w celu zmiany *części C* załącznika I, aby dostosować metody *monitorowania i oceny wyników* do postępu technologicznego i naukowego.
8. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 i 5 państwa członkowskie mogą postanowić, że dana pojedyncza oczyszczalnia ścieków komunalnych znajdująca się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, nie podlega wymogom określonym w ust. 3 i 5 w przypadkach, gdy można wykazać, że minimalne zmniejszenie całkowitego ładunku ścieków odprowadzanych do wszystkich oczyszczalni *ścieków* komunalnych na tym obszarze wynosi :
- a) *co najmniej 75 % w odniesieniu do fosforu ogólnego i co najmniej 75 % w odniesieniu do azotu ogólnego od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy;*
 - b) 82,5 % dla fosforu ogólnego i 80 % dla azotu ogólnego do dnia 31 grudnia **2039 r.**;
 - c) **87,5 %** dla fosforu ogólnego i **82,5 %** dla azotu ogólnego do dnia 31 grudnia **2045 r.**.
9. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM do zlewni na obszarze wrażliwym *na* eutrofizację i ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, *również* podlegają przepisom ust. 3, 5 i 8.

10. Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, które znajdują się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, po jednej z regularnych aktualizacji tego wykazu wymaganych na mocy tego ustępu spełniały wymogi określone w ust. 3 i 5 w ciągu siedmiu lat od ujęcia danego obszaru w tym wykazie ■ .
11. *W przypadku gdy liczba oczyszczalni ścieków komunalnych, które wymagają modernizacji, aby możliwe było osiągnięcie celów, o których mowa w ust. 1 i 3, na szczeblu krajowym, nie jest liczbą całkowitą, liczbę oczyszczalni ścieków komunalnych zaokrągla się do najbliższej liczby całkowitej. W przypadku równej odległości liczbę zaokrągla się w dół.*

Artykuł 8

Oczyszczanie czwartego stopnia

1. ■ Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek wynoszący co najmniej **150 000 RLM** *spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych określone w załączniku I część B i tabela 3 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki, do dnia:*
- a) ■ 31 grudnia 2033 r. w odniesieniu do zrzutów z 20 % tych oczyszczalni ścieków komunalnych;

- b) *31 grudnia 2039 r. w odniesieniu do zrzutów z 60 % tych oczyszczalni ścieków komunalnych;*
- c) *31 grudnia 2045 r. w odniesieniu do wszystkich zrzutów z tych oczyszczalni ścieków komunalnych.*

Maksymalna dopuszczalna liczba próbek, które nie odpowiadają wartościom parametrów określonym w załączniku I część B tabela 3, jest określona w załączniku I część C tabela 4.

2. Państwa członkowskie muszą na dzień 31 grudnia 2030 r. sporządzić wykaz obszarów na ich terytoriach krajowych, na których stężenie lub nagromadzenie *mikrozanieczyszczeń z oczyszczalni ścieków komunalnych stanowi* zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska. Państwa członkowskie dokonują następnie przeglądu tego wykazu w *2033 r., a następnie* co sześć lat, i w razie potrzeby aktualizują go.

Wykaz, o którym mowa w akapicie pierwszym, obejmuje następujące obszary :

- a) *zlewnie (obszary zasilania) punktów poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, określone zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy (UE) 2020/2184, chyba że ocena ryzyka zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. b) tej dyrektywy wskazuje, że zrzut mikrozanieczyszczeń z oczyszczalni ścieków komunalnych nie stanowi potencjalnego ryzyka, które mogłoby spowodować pogorszenie jakości wody w takim stopniu, że mogłaby ona stwarzać potencjalne ryzyko dla zdrowia ludzkiego;*

- b) wodę w kąpieliskach objętych zakresem dyrektywy 2006/7/WE, *chyba że profil wody w kąpieliskach, o którym mowa w art. 6 i załączniku III do tej dyrektywy, wskazuje, że zrzut mikrozanieczyszczeń ze ścieków komunalnych nie wpływa na wodę w kąpieliskach i nie wpływa negatywnie na zdrowie kąpiących się;*
- c) *obszary, na których prowadzona jest działalność w zakresie akwakultury zdefiniowana w art. 4 pkt 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013⁴⁵, chyba że właściwe organy krajowe są przekonane, że zrzut mikrozanieczyszczeń ze ścieków komunalnych nie może mieć wpływu na bezpieczeństwo środków spożywczych w ich końcowej postaci.*

Wykaz, o którym mowa w akapicie pierwszym, obejmuje także następujące obszary w oparciu o ocenę ryzyka w odniesieniu do zdrowia ludzkiego lub środowiska, jakie zrzut mikrozanieczyszczeń w ściekach komunalnych stwarza dla:

- a) *jezior zgodnie z definicją w art. 2 pkt 5 dyrektywy 2000/60/WE;*

⁴⁵

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22).

- b)** rzek zgodnie z definicją w art. 2 pkt 4 dyrektywy 2000/60/WE lub innych cieków wodnych, w których współczynnik rozcieńczenia jest niższy niż 10;

I

- c)** obszarów, na których konieczne jest dodatkowe oczyszczanie w celu spełnienia wymogów określonych w dyrektywach 2000/60/WE, **2006/118/WE** i 2008/105/WE;
- d)** *specjalnych obszarów ochrony zgodnie z definicją w art. 1 lit. l) dyrektywy Rady 92/43/EWG⁴⁶ oraz obszarów specjalnej ochrony sklasyfikowanych na podstawie art. 4 ust. 1 akapit czwarty dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE⁴⁷ stanowiących sieć ekologiczną Natura 2000.*
- e)** wód przybrzeżnych zgodnie z definicją w art. 2 pkt 7 dyrektywy 2000/60/WE;
- f)** wód przejściowych zgodnie z definicją w art. 2 pkt 6 dyrektywy 2000/60/WE;
- g)** wód morskich zgodnie z definicją w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2008/56/WE.

Ocenę ryzyka, o której mowa w akapicie drugim, przekazuje się Komisji na jej wniosek.

I

⁴⁶ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych określających format oceny ryzyka, o której mowa w ust. 2 akapit drugi, oraz metodę, którą należy stosować do sporządzenia tej oceny ryzyka. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby ***aglomeracje o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 RLM spełniały wymogi dotyczące oczyszczania czwartego stopnia określone w załączniku I część B i tabela 3 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C przed zrzutem do obszarów wymienionych w wykazie, o którym mowa w ust. 2, do dnia:***

- a) 31 grudnia 2033 r. w odniesieniu do 10 % tych aglomeracji;***
- b) 31 grudnia 2036 r. w odniesieniu do 30 % tych aglomeracji;***
- c) 31 grudnia 2039 r. w odniesieniu do 60 % tych aglomeracji;***
- d) 31 grudnia 2045 r. w odniesieniu do 100 % tych aglomeracji.***

■ Maksymalna dopuszczalna liczba próbek, które nie odpowiadają wartościom parametrów określonym w załączniku I część B tabela 3, jest określona w załączniku I część C tabela 4.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w *odniesieniu do oczyszczania czwartego stopnia* zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, w celu zmiany części C załącznika I, aby dostosować metody *monitorowania i oceny wyników* do postępu technologicznego i naukowego.

5. *Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, które znajdują się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, po jednej z regularnych aktualizacji tego wykazu wymaganych na podstawie tego ustępu spełniały wymogi określone w ust. 4 oraz w załączniku I część B i tabela 3 w ciągu siedmiu lat od ujęcia danego obszaru w tym wykazie, ale nie później niż w terminach określonych w ust. 4.*
6. Komisja *może* przyjmować akty wykonawcze w celu ustanowienia metod monitorowania i pobierania próbek, które to metody mają być stosowane przez państwa członkowskie do ustalania obecności i ilości w ściekach komunalnych substancji wskaźnikowych określonych w załączniku I tabela 3. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.
7. *W przypadku gdy liczba oczyszczalni ścieków komunalnych, które wymagają modernizacji, aby możliwe było osiągnięcie celów, o których mowa w niniejszym artykule akapit pierwszy lit. a) i b), na szczeblu krajowym, nie jest liczbą całkowitą, liczbę oczyszczalni ścieków komunalnych zaokrągla się do najbliższej liczby całkowitej. W przypadku równej odległości liczbę zaokrągla się w dół.*

8. *Bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego artykułu, w celu zapewnienia, aby ponowne wykorzystanie oczyszczonych ścieków komunalnych było bezpieczne dla zdrowia ludzkiego i środowiska, państwa członkowskie w stosownych przypadkach oczyszczają ścieki komunalne, które są ponownie wykorzystywane lub mają zostać ponownie wykorzystane zgodnie z wymogami dotyczącymi oczyszczania czwartego stopnia określonymi w załączniku I część B i tabela 3. W przypadku ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków komunalnych do celów rolniczych uwzględnia się wyniki ocen ryzyka przeprowadzonych na podstawie rozporządzenia (UE) 2020/741.*

Artykuł 9

Rozszerzona odpowiedzialność producenta

1. Państwa członkowskie stosują środki w celu zapewnienia, aby *do dnia ... [ostatni dzień trzeciego roku po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy]* producenci wprowadzający do obrotu którekolwiek produkty wymienione w załączniku III ponosili rozszerzoną odpowiedzialność producenta.

Środki te zapewniają, aby producenci ci pokrywali:

- a) *co najmniej 80 %* pełnych kosztów spełnienia wymogów określonych w art. 8, w tym *inwestycyjnych i operacyjnych* kosztów oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych w celu usunięcia *mikrozanieczyszczeń* pochodzących z produktów, które producenci ci wprowadzają do obrotu, i ich pozostałości oraz koszty monitorowania *mikrozanieczyszczeń*, o którym mowa w art. 21 ust. 1 lit. a);
oraz

- b) koszty gromadzenia i weryfikacji danych dotyczących produktów wprowadzanych do obrotu; oraz *inne koszty obowiązkowo ponoszone w związku z ich rozszerzoną odpowiedzialnością producenta.*

- 2. Państwa członkowskie zwalniają producentów z rozszerzonej odpowiedzialności producenta ponoszonej przez nich na mocy ust. 1, jeżeli producenci są w stanie wykazać spełnienie któregośkolwiek z następujących wymogów:
 - a) ilość *substancji zawartych w produktach* wprowadzanych przez nich do obrotu w *Unii* wynosi mniej niż *1 tona* rocznie;
 - b) *substancje zawarte w produktach* wprowadzanych przez nich do obrotu *szybko ulegają biodegradacji w ściekach lub* nie generują mikrozanieczyszczeń w ściekach pod koniec przydatności do użycia.

- 3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu ustanowienia szczegółowych kryteriów jednolitego stosowania warunku określonego w ust. 2 lit. b) w odniesieniu do określonych kategorii produktów *oraz ich biodegradowalności lub zagrożenia, jakie one stanowią.* Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2 *nie później niż do dnia ... [ostatni dzień drugiego roku od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy].*

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby producenci, o których mowa w ust. 1, ponosili swoją rozszerzoną odpowiedzialność producenta wspólnie ***za pośrednictwem organizacji, która spełnia minimalne wymagania określone w art. 10.***

Państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) producenci, o których mowa w ust. 1, byli zobowiązani do podawania raz do roku organizacjom odpowiedzialności producenta:
 - (i) rocznych ilości produktów wymienionych w załączniku III, które wprowadzają oni do obrotu w ramach swojej działalności zawodowej;
 - (ii) informacji na temat ***zagrożeń***, jakie produkty, o których mowa w ppkt (i), stwarzają w ściekach, ***oraz na temat ich biodegradowalności*** pod koniec ich przydatności do użycia;
 - (iii) w stosownych przypadkach wykazu produktów objętych zwolnieniem zgodnie z ust. 2;
- b) producenci, o których mowa w ust. 1, byli zobowiązani do wnoszenia wkładu finansowego na rzecz organizacji odpowiedzialności producenta w celu pokrycia kosztów wynikających z ich rozszerzonej odpowiedzialności producenta;

- c) wkład każdego producenta, o którym mowa w lit. b), był ustalany na podstawie obecnych w ściekach ilości **substancji zawartych w** produktach wprowadzanych do obrotu i **zagrożeń** stwarzanych przez nie w ściekach;
- d) organizacje odpowiedzialności producenta podlegały corocznym niezależnym audytom zarządzania finansami, obejmującym ich zdolność pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 1, jakość i adekwatność informacji gromadzonych na podstawie lit. a) oraz adekwatność wkładów pobieranych na podstawie lit. b);
- e) *były podejmowane niezbędne działania w celu informowania konsumentów o środkach zapobiegania powstawaniu odpadów, systemach zwrotu i zbierania oraz o wpływie nieodpowiednich sposobów unieszkodliwiania produktów wymienionych w załączniku III na zbieranie, oczyszczanie i odprowadzanie ścieków oraz o wpływie niewłaściwego używania takich produktów i ich nadużywania na zbieranie, oczyszczanie i odprowadzanie ścieków.*

5. Państwa członkowskie zapewniają:

- a) jasne określenie ról i obowiązków wszystkich odpowiednich zaangażowanych podmiotów, w tym producentów, o których mowa w ust. 1, organizacji odpowiedzialności producenta, prywatnych lub publicznych operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych i właściwych organów lokalnych;

- b) ustanowienie celów w zakresie gospodarowania ściekami komunalnymi, aby spełnić wymogi i terminy określone w art. 8 ust. 1, 4 i 5 oraz wszelkie inne cele ilościowe lub jakościowe, które uznaje się za istotne dla wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- c) istnienie systemu sprawozdawczości służącego do gromadzenia danych dotyczących produktów, o których mowa w ust. 1, wprowadzonych do obrotu w państwie członkowskim przez producentów oraz danych dotyczących oczyszczania czwartego stopnia ścieków, jak również innych danych istotnych do celów lit. b) ***niniejszego ustępu.***
- d) ***regularne przekazywanie przez właściwe organy i wymienianie przez nie niezbędnych danych z innymi odpowiednimi właściwymi organami w celu spełnienia wymogów art. 9 i 10 niniejszej dyrektywy.***

■

Artykuł 10

Minimalne wymogi dotyczące organizacji odpowiedzialności producenta

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby każda organizacja odpowiedzialności producenta ustanowiona na podstawie art. 9 ust. 4:
 - a) miała jasno określony zasięg geograficzny spójny z wymogami określonymi w art. 8;
 - b) dysponowała niezbędnymi środkami finansowymi i organizacyjnymi, by wywiązywać się z obowiązków producentów w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, **w tym gwarancjami finansowymi zapewniającymi ciągłość oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych zgodnie z art. 8 niniejszej dyrektywy we wszystkich okolicznościach**;
 - c) podawała do wiadomości publicznej informacje na temat:
 - (i) swojej struktury własnościowej i członkostwa;
 - (ii) wkładów finansowych wpłacanych przez producentów **zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 9 ust. 4 akapit drugi lit. c)**;
 - (iii) działań, które **podejmuje** co roku, w tym jasne informacje na temat sposobu wykorzystania jej środków finansowych.

■

Państwa członkowskie zapewniają, aby takie środki obejmowały krajową procedurę uznawania organizacji odpowiedzialności producenta poświadczającą ich zgodność z wymogami określonymi w niniejszym ustępie przed ich faktycznym ustanowieniem i funkcjonowaniem.

Podawanie informacji do wiadomości publicznej na mocy niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla zachowania poufności informacji handlowych zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

2. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie ramy monitorowania i egzekwowania w celu zapewnienia, aby organizacje odpowiedzialności producenta **wypełniały** swoje obowiązki w **sposób przejrzysty**, aby środki finansowe organizacji odpowiedzialności producenta były właściwie wykorzystywane oraz aby wszystkie podmioty ponoszące rozszerzoną odpowiedzialność producenta przekazywały wiarygodne dane właściwym organom oraz, na żądanie, organizacjom odpowiedzialności producenta.
3. W przypadku gdy na terytorium danego państwa członkowskiego istnieje wiele organizacji odpowiedzialności producenta, to zainteresowane państwo członkowskie wyznacza co najmniej jeden podmiot niezależny od prywatnych interesów do nadzoru nad wdrażaniem lub powierza ten nadzór organowi publicznemu.

4. Państwo członkowskie zapewnia, aby producenci, którzy wprowadzają produkty do obrotu na jego terytorium ***lub w państwie trzecim***, ale mają siedzibę na terytorium innego ***państwa członkowskiego***:
- a) wyznaczyli osobę prawną lub fizyczną mającą siedzibę lub miejsce zamieszkania na jego terytorium jako upoważnionego przedstawiciela do celów wypełniania obowiązków wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta na terytorium tego państwa; lub
 - b) zastosowali środki równoważne z lit. a).

5. ***Aby zapewnić jak najlepsze wdrożenie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w szczególności z perspektywy kosztów i korzyści, państwa członkowskie organizują regularne dialogi na temat wdrażania systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Może to obejmować wsparcie w określaniu środków, które powinny zostać podjęte przez właściwe organy w celu:***
- a) ***zmniejszenia presji mikrozanieczyszczeń u źródła, oraz***
 - b) ***określenia najodpowiedniejszych technologii oczyszczania czwartego stopnia.***

Dialog *ten powinien odbywać się* między odpowiednimi zainteresowanymi stronami *i, w stosownych przypadkach, stowarzyszeniami zainteresowanych stron*, zaangażowanymi we wdrażanie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w tym producentami i dystrybutorami, organizacjami odpowiedzialności producenta, prywatnymi lub publicznymi operatorami oczyszczalni ścieków komunalnych, władzami lokalnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

I

6. *Do dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja zapewnia organizację wymiany informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie wdrażania art. 9 i 10, w szczególności dotyczących:*

- a) środków kontroli w zakresie ustanawiania, uznawania i funkcjonowania organizacji odpowiedzialności producenta;*
- b) środków kontroli w zakresie przestrzegania przez producentów ich obowiązków określonych w niniejszej dyrektywie;*
- c) skutecznego:*
 - (i) pokrycia kosztów, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz*

- (ii) *przeprowadzenia kontroli metod obliczania wkładów producentów przez organizację rozszerzonej odpowiedzialności producenta, o której mowa w art. 9 ust. 4 lit. c);*
- d) *zwolnień przewidzianych zgodnie z art. 9;*
- e) *wszelkich innych kwestii związanych ze skutecznym wdrażaniem art. 9 i 10;*
- f) *możliwego wpływu stosowania wymogów, o których mowa w art. 9, na dostępność, podaż, ofertę i przystępność cenową leków wprowadzanych do obrotu w Unii.*

Komisja publikuje wyniki wymiany informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących tych i innych istotnych aspektów oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia zalecenia i/lub wytyczne dla państw członkowskich.

7. *Na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie Komisja sporządza i regularnie aktualizuje wykaz wniosków o odstępstwa otrzymanych od producentów przez państwa członkowskie na podstawie art. 9 ust. 2. Wykaz ten udostępnia się na żądanie właściwym organom krajowym państw członkowskich.*

1. Państwa członkowskie zapewniają przeprowadzanie co cztery lata audytów energetycznych, **zgodnie z definicją w art. 2 pkt 32 dyrektywy (UE) 2023/1791, funkcjonujących** oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów zbierania. Audyty te **obejmują określenie potencjału opłacalnych środków mających na celu ograniczenie wykorzystania energii oraz zwiększenie wykorzystania i** wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem określenia i wykorzystania potencjału produkcji biogazu **lub odzyskiwania i wykorzystywania ciepła odpadowego, na miejscu lub za pośrednictwem lokalnego systemu energetycznego** przy jednoczesnym ograniczeniu emisji **gazów cieplarnianych**. Pierwsze audyty przeprowadza się:
 - a) do dnia 31 grudnia **2028 r.** w odniesieniu do oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 100 000 RLM oraz podłączonych do nich systemów zbierania;
 - b) do dnia 31 grudnia **2032 r.** w odniesieniu do oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający od 10 000 do 100 000 RLM oraz podłączonych do nich systemów zbierania.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ***na szczeblu krajowym całkowita*** roczna ilość energii ze źródeł odnawialnych ■ zgodnie z definicją w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, ***wygenerowana w oczyszczalni lub poza nią przez właścicieli lub operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych*** oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM ***lub w imieniu takich właścicieli lub operatorów, oraz niezależnie, jeżeli właściciele lub operatorzy oczyszczalni ścieków komunalnych wykorzystują ją w oczyszczalni lub poza nią***, była równoważna co najmniej:
- a) ***20 % całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2030 r.;***
 - b) ***40 % całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2035 r.;***
 - c) ***70 % całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2040 r.;***
 - d) ***100 % całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2045 r.***

Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych przez właścicieli lub operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych lub w ich imieniu nie może obejmować zakupu energii ze źródeł odnawialnych.

3. *Na zasadzie odstępstwa od ust. 2, jeżeli państwo członkowskie nie osiągnie celu, o którym mowa w ust. 2 lit. d), pomimo wdrożenia wszystkich środków w zakresie efektywności energetycznej i wszystkich środków mających na celu zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wskazanych w audytach energetycznych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą wyjątkowo zezwolić na zakup energii ze źródeł niekopalnych. Zakupy te są ograniczone do maksymalnie 35 % energii z paliw niekopalnych w odniesieniu do celu, o którym mowa w ust. 2 lit. d).*
4. *Na zasadzie odstępstwa od ust. 2, jeżeli państwo członkowskie nie osiągnie celu, o którym mowa w ust. 2 lit. c), pomimo wdrożenia wszystkich środków w zakresie efektywności energetycznej i wszystkich środków mających na celu zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wskazanych w audytach energetycznych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą wyjątkowo zezwolić na zakup energii ze źródeł niekopalnych. Zakupy te są ograniczone do maksymalnie 5 punktów procentowych wymogu określonego w ust. 2 lit. c). Odstępstwo to przyznaje się wyłącznie państwom członkowskim, które są w stanie wykazać do dnia 31 grudnia 2040 r., że aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust. 2 lit. d), z uwzględnieniem wszystkich środków w zakresie efektywności energetycznej i wszystkich środków mających na celu zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wskazanych w audytach energetycznych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, trzeba będzie zakupić 35 % zewnętrznej energii ze źródeł niekopalnych, o której mowa w ust. 2 lit. a).*

5. *Komisja może przyjąć akt wykonawczy w celu ustanowienia metod oceny, czy cele określone w ust. 2 zostały osiągnięte. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.*

Artykuł 12

Współpraca transgraniczna

1. *Bez uszczerbku dla odpowiednich obowiązujących umów lub uzgodnień międzynarodowych dotyczących kwestii środowiskowych związanych z wodami,* w przypadku gdy niekorzystne skutki zrzutów ścieków komunalnych pochodzących z innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego dotkną wody na obszarze podlegającym jurysdykcji państwa członkowskiego, wtedy państwo członkowskie, którego wody zostały w ten sposób zanieczyszczone, notyfikuje odpowiednie fakty temu innemu państwu członkowskiemu lub państwu trzeciemu oraz Komisji.

W razie ■ zanieczyszczenia, które może istotnie wpłynąć na jednolite części wód położone w dalszym biegu, notyfikacji tej dokonuje się bezzwłocznie. *W przypadku zrzutu mającego wpływ na zdrowie lub środowisko w innym państwie członkowskim państwo członkowskie, na którego terytorium wystąpił zrzut, zapewnia bezzwłoczne poinformowanie Komisji i właściwego organu w tym innym państwie członkowskim.*

2. ***Po powiadomieniu przez inne państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 państwa członkowskie odpowiadają sobie nawzajem na pytania w sposób terminowy, w zależności od rodzaju, znaczenia i możliwych konsekwencji danego incydentu.***

Aby zapewnić zgodność z niniejszą dyrektywą, zainteresowane państwa członkowskie współpracują w celu zidentyfikowania wspomnianych zrzutów ścieków i określają działania, jakie muszą zostać podjęte u źródła w celu ochrony wód, na które te zrzucane ścieki oddziałują.

3. Zainteresowane państwa członkowskie informują Komisję o wszelkiej współpracy, o której mowa w ust. 1. Komisja uczestniczy w takiej współpracy na wniosek zainteresowanych państw członkowskich.

Artykuł 13

Lokalne warunki klimatyczne

Państwa członkowskie zapewniają, aby oczyszczalnie ścieków komunalnych budowane w celu spełnienia wymagań określonych w art. 6, 7 i 8 były projektowane, budowane, eksploatowane i utrzymywane w sposób zapewniający wystarczającą wydajność w każdych normalnych lokalnych warunkach klimatycznych. ***Bez uszczerbku dla środków wprowadzonych na podstawie art. 13 ust. 1 dyrektywy (UE) 2022/2557 przy projektowaniu, budowie i eksploatacji oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów zbierania ocenia się i uwzględnia sezonowe wahania ładunku i podatność na zmianę klimatu.***

Artykuł 14

Zrzuty ścieków innych niż bytowe

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty ścieków innych niż bytowe do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych podlegały wcześniejszym **regulacjom i/lub** specjalnym zezwoleniom wydanym przez właściwe organy **lub odpowiednie podmioty**.

W przypadku gdy przewidziane są specjalne zezwolenia na zrzuty do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwy organ:

- a) konsultował się z operatorami systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, do których odprowadzane są ścieki inne niż bytowe przed przyznaniem specjalnych zezwoleń, i ***przekazywał informacje tym operatorom***;
- b) umożliwiał operatorom systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych przyjmujących zrzuty ścieków innych niż bytowe, ***na ich żądanie***, na zapoznanie się ze specjalnymi zezwoleniami w obsługiwanych przez nich zlewniach w ***miarę możliwości przed przyznaniem tych zezwoleń***;
- c) ***w przypadku gdy przyjęto wcześniejsze regulacje dotyczące zrzutów do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, państwa członkowskie zapewniają, aby przed przyjęciem tych regulacji przeprowadzono konsultacje z operatorami systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, do których odprowadzane są ścieki inne niż bytowe.***

Wcześniejsze regulacje i/lub specjalne zezwolenia, o których mowa w niniejszym ustępie, zapewniają, aby:

- a) spełnione były wymogi dotyczące jakości wody określone w innych przepisach Unii, w tym w dyrektywach 2000/60/WE i 2008/105/WE, oraz, w stosownych przypadkach, prowadzone było monitorowanie jakości i ilości odpowiednich zrzutów ścieków innych niż bytowe. W szczególności ładunek zanieczyszczeń w zrzucie z oczyszczalni ścieków komunalnych nie może pogarszać stanu jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, ani nie może uniemożliwiać tej jednolitej części wód osiągnięcia takiego stanu, zgodnie z celami określonymi w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE.*
- b) uwolnione substancje zanieczyszczające nie utrudniały funkcjonowania oczyszczalni ścieków komunalnych, nie uszkadzały systemów zbierania, oczyszczalni ścieków komunalnych i związanych z nimi urządzeń ani nie wpływały negatywnie na zdolności odzysku zasobów, w tym w zakresie ponownego wykorzystania oczyszczonej wody i odzysku składników odżywczych lub innych materiałów ze ścieków komunalnych lub osadów;*
- c) uwolnione substancje zanieczyszczające nie szkodziły zdrowiu personelu pracującego w systemach zbierania ścieków i oczyszczalniach ścieków komunalnych;*
- d) oczyszczalnia ścieków komunalnych była zaprojektowana i wyposażona do celów eliminowania uwolnionych substancji zanieczyszczających;*

- e) *w przypadku gdy oczyszczalnia ścieków komunalnych oczyszcza zrzuty z instalacji posiadającej pozwolenie, o którym mowa w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE⁴⁸, ładunek zanieczyszczeń w zrzutach z tej oczyszczalni nie przekraczał ładunku zanieczyszczeń, który zostałby odprowadzony, gdyby zrzuty zostały uwolnione bezpośrednio z instalacji i były zgodne z dopuszczalnymi wielkościami emisji mającymi zastosowanie zgodnie z niniejszą dyrektywą.*

Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku zrzutów ścieków innych niż bytowe do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, które dokonują zrzutów w obszarach zasilania dla punktów poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie udzielano specjalnego zezwolenia na taki zrzut ani nie było wcześniejszych regulacji umożliwiających taki zrzut bez uwzględnienia oceny ryzyka i zarządzaniem ryzykiem w obszarach zasilania dla punktów poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o których mowa w art. 8 dyrektywy (UE) 2020/2184, oraz środków zarządzania ryzykiem na podstawie niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie **zapewniają, aby właściwe organy lub odpowiednie podmioty** stosowały odpowiednie środki, w tym przegląd, **a w razie konieczności, wycofanie wcześniejszych regulacji i/lub** specjalnych zezwoleń, aby w jak największym stopniu identyfikować źródła zanieczyszczeń w ściekach innych niż bytowe, o których mowa w ust. 1 **niniejszego artykułu**, zapobiegać ich powstawaniu i je ograniczać w przypadku wystąpienia którejkolwiek z następujących sytuacji:
- a) na wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych podlegającej monitorowaniu zgodnie z art. 21 ust. 3 zostały zidentyfikowane substancje zanieczyszczające;
 - b) osad pochodzący z oczyszczania ścieków komunalnych ma być wykorzystywany zgodnie z dyrektywą Rady 86/278/EWG⁴⁹;
 - c) oczyszczone ścieki komunalne mają być wykorzystywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/741 **lub użyte ponownie do celów innych niż rolnicze**;
 - d) wody, do których odprowadzane są ścieki, są wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2020/2184;
 - e) zanieczyszczenie ścieków innych niż bytowe odprowadzanych do systemu zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych stanowi zagrożenie dla funkcjonowania tego systemu lub tej oczyszczalni.

⁴⁹ Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie (Dz.U. L 181 z 4.7.1986, s. 6).

3. *Wcześniejsze regulacje i* specjalne pozwolenia, o których mowa w ust. 1 *niniejszego artykułu* muszą spełniać wymogi określone w *ust. 1 akapit trzeci*. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, w celu zmiany *wymogów, o których mowa w ust. 1 akapit trzeci*, aby dostosować je do postępu naukowo-technicznego w dziedzinie ochrony środowiska.
4. Specjalne zezwolenia, o których mowa w ust. 1, poddaje się przeglądowi i, ■ jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje się co najmniej raz na *dziesięć lat* ■ .

Wcześniejsze regulacje, o których mowa w ust. 1, poddaje się regularnemu przeglądowi i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje.

Jeżeli charakterystyka ścieków innych niż bytowe, oczyszczalni ścieków komunalnych lub jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, znacząco się zmienia, specjalne zezwolenia poddaje się przeglądowi i dostosowuje do tych zmian.

Artykuł 15

Ponowne wykorzystanie wody i zrzuty ścieków komunalnych

1. Państwa członkowskie systematycznie wspierają ponowne wykorzystanie, w *stosownych przypadkach*, oczyszczonych ścieków ze wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych, *zwłaszcza na obszarach dotkniętych niedoborem wody, do wszystkich odpowiednich celów. Potencjał ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków należy oceniać z uwzględnieniem planów gospodarowania wodami w dorzeczu ustanowionych na podstawie ramowej dyrektywy wodnej 2000/60/WE oraz decyzji państw członkowskich na podstawie art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741. Państwa członkowskie zapewniają, by w przypadku ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków lub planowania takie ponownego wykorzystania nie zagrażało to przepływowi hydrobiologicznemu w częściach wód, do których odprowadzane są ścieki, oraz aby nie miało negatywnego wpływu na środowisko i zdrowie ludzkie.* Jeżeli oczyszczone ścieki są ponownie wykorzystywane do nawadniania w rolnictwie, muszą one spełniać wymogi ustanowione na mocy rozporządzenia (UE) 2020/741. *Gdy dostępne są strategie na rzecz odporności wodnej na szczeblu państw członkowskich, w strategiach tych uwzględnia się środki dotyczące promowania ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków oraz dotyczące rzeczywistego ponownego wykorzystania.*

Jeżeli oczyszczone ścieki komunalne są ponownie wykorzystywane do nawadniania w rolnictwie, państwa członkowskie mogą odstąpić od wymogów dotyczących oczyszczania trzeciego stopnia określonych w załączniku I tabela 2 w odniesieniu do frakcji oczyszczonych ścieków komunalnych, która jest przeznaczona wyłącznie do ponownego wykorzystania do nawadniania w rolnictwie, jeżeli można wykazać wszystkie poniższe elementy:

- a) zawartość składników odżywczych we frakcji ponownie wykorzystanej nie przekracza zapotrzebowania upraw, których to dotyczy; oraz*
- b) nie występuje ryzyko dla środowiska, w szczególności w odniesieniu do eutrofizacji wód w tej samej zlewni i nie występuje ryzyko dla zdrowia ludzkiego, w szczególności w odniesieniu do organizmów chorobotwórczych, oraz*
- c) oczyszczalnia posiada wystarczającą zdolność, aby oczyszczać lub magazynować ścieki komunalne, tak by uniknąć zrzutu do wód, do których odprowadzane są ścieki, jeżeli ten zrzut nie spełnia wymogów określonych w części B i w tabeli 2 w załączniku I, zgodnie z metodami kontroli określonymi w części C załącznika I.*

I

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ***co najmniej wszystkie*** zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych o ***RLM wynoszącej co najmniej 1 000*** podlegały ***wcześniejszym regulacjom i/lub*** specjalnemu ***zezwoleniu***. ***Takie regulacje i/lub takie zezwolenia*** muszą zapewniać spełnienie **■** wymogów określonych w części B załącznika I.
3. ***Wcześniejsze regulacje i/lub*** specjalne zezwolenia, o których mowa w ust. 2, poddaje się przeglądowi co najmniej raz na ***dziesięć*** lat i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje się je. ***W przypadkach gdy właściwości doprowadzanych ścieków komunalnych lub zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych lub jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, ulegają znacznej zmianie, postanowienia specjalnych zezwoleń aktualizuje się, aby zapewnić, by wymogi określone w części B załącznika I pozostały spełnione.***
4. ***Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu dostosowania swojej infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w odpowiedzi na zwiększone ładunki zanieczyszczeń ścieków bytowych, co w razie potrzeby obejmuje budowę nowej infrastruktury.***

W ten sposób uznaje się, że państwa członkowskie spełniają cele środowiskowe określone w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE, jeżeli spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) budowa lub rozbudowa oczyszczalni ścieków komunalnych niezbędne do oczyszczania ścieków bytowych o zwiększonym ładunku zanieczyszczeń lub w inny sposób nieoczyszczonych wymagają uprzedniego zezwolenia zgodnie z niniejszą dyrektywą;*
- b) korzyści, jakie przynosi oczyszczalnia ścieków komunalnych, o której mowa w lit. a), nie mogą ze względów technicznych lub z powodu nieproporcjonalnych kosztów zostać osiągnięte innymi środkami, przy uwzględnieniu alternatywnych punktów zrzutu dla oczyszczalni ścieków komunalnych, które to środki przyczyniałyby się do osiągnięcia celów środowiskowych określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE;*
- c) podjęto wszystkie technicznie wykonalne środki łagodzące w celu zminimalizowania negatywnego wpływu danej oczyszczalni ścieków komunalnych na jednolite części wód, do których realizuje ona zrzuty, i określono je w zezwoleniach, o których mowa w art. 14 i 15 niniejszej dyrektywy; środki te obejmują, jeżeli jest to wymagane, bardziej rygorystyczne wymogi dotyczące oczyszczania niż te stosowane przed zwiększeniem ładunku ścieków bytowych, mające na celu spełnienie wymogów dyrektyw, o których mowa w załączniku I część B pkt 6 niniejszej dyrektywy;*
- d) wszystkie technicznie wykonalne środki łagodzące zostały podjęte w celu zminimalizowania negatywnego wpływu innych rodzajów działalności powodujących podobną presję na te same jednolite części wód.*

Jeżeli dopuszczenie do pogorszenia lub nieosiągnięcie celów określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE w jednolitej części wód powierzchniowych wynika z zezwolenia określonego w lit. a), przedmiotowe zezwolenia, o których mowa w lit. a), zostają konkretnie wskazane, a wspomniane wyżej warunki wyjaśnione w planach gospodarowania wodami w dorzeczu wymaganych na podstawie art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.

Artykuł 16

Ulegające biodegradacji ścieki inne niż bytowe

1. Państwa członkowskie ustanawiają wymogi dotyczące zrzutu ulegających biodegradacji ścieków innych niż bytowe, które to wymogi są odpowiednie do charakteru danego przemysłu i zapewniają co najmniej taki sam poziom ochrony środowiska jak wymogi określone w załączniku I część B.
2. Wymogi, o których mowa w ust. 1 ***niniejszego artykułu***, stosuje się w przypadku spełnienia następujących warunków:
 - a) ścieki pochodzą z zakładów oczyszczających ładunek odpowiadający RLM wynoszącej co najmniej 4 000, które należą do sektorów przemysłowych wyszczególnionych w załączniku IV i które nie prowadzą żadnego z rodzajów działalności wyszczególnionych w załączniku I do dyrektywy 2010/75/UE;

- b) ścieki nie trafiają do oczyszczalni ścieków komunalnych przed ich zrzuceniem do wód, do których odprowadzane są ścieki („zrzut bezpośredni”).

Art. 17

Nadzór nad ściekami komunalnymi

1. **Państwa członkowskie ustanawiają krajowy system współpracy i koordynacji między właściwymi organami odpowiedzialnymi za zdrowie publiczne a właściwymi organami odpowiedzialnymi za oczyszczanie ścieków komunalnych w odniesieniu do:**

- a) określania ***odpowiednich*** parametrów zdrowia publicznego, ***które mają być monitorowane co najmniej przy wlotach oczyszczalni ścieków komunalnych, z uwzględnieniem dostępnych zaleceń wydawanych m.in. przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), Urząd ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia (HERA) oraz Światową Organizację Zdrowia (WHO); dotyczy to na przykład parametrów wymienionych w poniższym wykazie:***
- (i) **wirus SARS-CoV-2 i jego warianty;**

- (ii) poliwirus;*
 - (iii) wirus grypy;*
 - (iv) nowo pojawiające się patogeny;*
 - (v) wszelkie inne parametry zdrowia publicznego, które właściwe organy państw członkowskich uznają za na tyle istotne, aby poddać je monitorowaniu;*
- b) jasnego podziału ról, obowiązków i kosztów między operatorami i odpowiednimi właściwymi organami, w tym w przypadkach związanych z pobieraniem próbek i analizą;*
- c) ustalania lokalizacji i częstotliwości pobierania i analizy próbek ścieków komunalnych dla każdego parametru zdrowia publicznego określonego zgodnie z *lit. a)*, a **zatem w odniesieniu do** dostępnych danych dotyczących zdrowia i potrzeb w zakresie danych dotyczących zdrowia publicznego oraz, w stosownych przypadkach, lokalnych sytuacji epidemiologicznych;
- d) organizacji odpowiedniego i terminowego przekazywania wyników monitorowania właściwym organom odpowiedzialnym za zdrowie publiczne oraz, **w stosownych przypadkach, właściwym organom ds. wody pitnej w celu ułatwienia wdrożenia art. 8 dyrektywy (UE) 2020/2184 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także** platformom unijnym, jeżeli takie platformy są dostępne, **oraz zgodnie z mającym zastosowanie prawem dotyczącym ochrony danych osobowych.**

2. Jeżeli właściwy organ odpowiedzialny za zdrowie publiczne w danym państwie członkowskim ogłosi stan zagrożenia zdrowia publicznego, w ściekach komunalnych pochodzących z **reprezentatywnych próbek** populacji krajowej monitoruje się odpowiednie parametry zdrowia publicznego, w **zakresie, w jakim substancje, do których odnoszą się te parametry zdrowotne, są znajdowane w ściekach komunalnych**. Monitorowanie to kontynuuje się do czasu ogłoszenia przez właściwy organ **zakończenia** stanu zagrożenia zdrowia publicznego **lub przez dłuższy okres, jeżeli ten sam właściwy organ uzna to za przydatne do innych celów**.

W celu ustalenia, czy występuje stan zagrożenia zdrowia publicznego, właściwy organ **uwzględnia decyzje Komisji przyjęte na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2022/2371**, oceny Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób i decyzje Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) podjęte zgodnie z Międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi.

3. W przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000 państwa członkowskie do dnia ... **[ostatni dzień drugiego roku od daty przyjęcia aktu wykonawczego, o którym mowa w następnym akapicie]** zapewniają monitorowanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ściekach komunalnych.

Do dnia [18 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przyjmuje akty wykonawcze zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28 ust. 2, w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie ***minimalnej częstotliwości pobierania próbek i*** zharmonizowanej metodyki pomiaru oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ściekach komunalnych, ***z uwzględnieniem co najmniej wszystkich dostępnych danych od krajowych organów odpowiedzialnych za zdrowie publiczne i krajowych organów odpowiedzialnych za monitorowanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.***

4. Sprawozdawczość w zakresie wyników monitorowania, o którym mowa w niniejszym artykule, prowadzi się zgodnie z art. 22 ust. 1 lit. g).

Artykuł 18

Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem

1. Do dnia ***31 grudnia 2027 r.*** państwa członkowskie identyfikują i ***oceniają*** zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzkiego powodowane przez zrzuty ścieków komunalnych, z uwzględnieniem wahań sezonowych, a także zdarzeń ekstremalnych, oraz co najmniej zagrożenia związane z:
- a) jakością jednolitych części wód wykorzystywanych do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2020/2184;

b) jakością wody w kąpieliskach objętej zakresem dyrektywy 2006/7/WE;

■

c) jakością jednolitych części wód, w których prowadzona jest działalność w zakresie akwakultury zdefiniowanej w art. 4 pkt 25 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013;

d) *stanem przyjmującej jednolitej części wód podziemnych zdefiniowanych w art. 2 dyrektywy 2000/60/WE, jak również z każdym innym celem środowiskowym określonym w art. 4 tej dyrektywy dla przyjmującej jednolitej części wód podziemnych;*

e) *stanem środowiska morskiego zdefiniowanym w art. 3 pkt 5 dyrektywy 2008/56/WE;*

f) *stanem przyjmującej jednolitej części wód powierzchniowych zdefiniowanych w art. 2 dyrektywy 2000/60/WE, jak również z każdym innym celem środowiskowym określonym w art. 4 tej dyrektywy dla przyjmującej jednolitej części wód powierzchniowych.*

2. W przypadku gdy zgodnie z ust. 1 zidentyfikowano zagrożenia, państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zaradzenia tym zagrożeniom, obejmujące w stosownych przypadkach następujące działania:

a) podejmowanie dodatkowych środków w celu zapobiegania zanieczyszczeniom ściekami komunalnymi u źródła i ograniczania ich, gdy konieczna jest ochrona jakości jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, w ramach uzupełnienia środków, o których mowa w art. 14 ust. 2;

I

- b) utworzenie systemów zbierania zgodnie z art. 3 dla aglomeracji o RLM poniżej 1 000;
- c) stosowanie oczyszczania wtórnego zgodnie z art. 6 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej 1 000;
- d) stosowanie oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z art. 7 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej 10 000;

- e) stosowanie oczyszczania czwartego stopnia zgodnie z art. 8 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej 10 000, w **szczególności w przypadku gdy ścieki komunalne są odprowadzane do jednolitych części wód wykorzystywanych do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, do wód w kąpieliskach, obszarów, na których prowadzona jest działalność w zakresie akwakultury i w przypadku gdy oczyszczone ścieki komunalne są ponownie wykorzystywane do celów rolniczych;**
- f) sporządzenie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi zgodnie z art. 5 dla aglomeracji o RLM poniżej 10 000 oraz przyjęcie środków, o których mowa w załączniku V;
- g) stosowanie bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących oczyszczania zebranych ścieków komunalnych niż wymogi określone w załączniku I, część B.

3. Identyfikację zagrożeń przeprowadzoną zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu poddaje się przeglądowi co **sześć lat i dostosowuje do czasu przeglądu planów gospodarowania wodami w dorzeczu opracowanych na podstawie dyrektywy 2000/60/WE, począwszy od dnia 31 grudnia 2033 r.** Podsumowanie zidentyfikowanych zagrożeń wraz z opisem środków przyjętych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu włącza się **do odpowiednich planów gospodarowania wodami w dorzeczu oraz** krajowych programów wdrażania, o których mowa w art. 23, i przekazuje się je Komisji na jej wniosek. **Podsumowanie to jest podawane do wiadomości publicznej.**

Dostęp do systemu sanitacyjnego

Bez uszczerbku dla zasad pomocniczości i proporcjonalności, przy uwzględnieniu perspektyw lokalnych i regionalnych oraz sytuacji w zakresie systemu sanitacyjnego państwa członkowskie wprowadzają wszelkie niezbędne środki, aby ***zapewnić*** powszechny dostęp do systemu sanitacyjnego, zwłaszcza dla grup wrażliwych i zmarginalizowanych.

W tym celu państwa członkowskie do dnia ***12 stycznia 2029 r.***:

- a) identyfikują ■ osoby pozbawione dostępu lub o ograniczonym dostępie do urządzeń sanitarnych, ***ze szczególnym uwzględnieniem*** wrażliwych i zmarginalizowanych grup, oraz ustalają przyczyny takiego braku dostępu;
- b) oceniają możliwości dostępu do urządzeń sanitarnych dla ***takich osób*** ■ i ***możliwości jego poprawy***;
- c) w odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 sprzyjają tworzeniu wystarczającej liczby urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej, dostępnych bezpłatnie oraz – w szczególności dla kobiet – bezpiecznych, ***oraz w takim przypadku zapewniają rozpowszechnienie informacji na ten temat wśród ogółu społeczeństwa***;
- d) ***w odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 5 000 zachęcają właściwe organy do udostępnienia wystarczającej liczby urządzeń sanitarnych w budynkach publicznych, w szczególności w budynkach administracyjnych***;

- e) ***zachęcają do zapewniania urządzeń sanitarnych dostępnych dla wszystkich, bezpłatnie lub za niską opłatą w restauracjach, sklepach i podobnych miejscach prywatnych dostępnych dla ogółu społeczeństwa.***

Artykuł 20

Osad i odzysk zasobów

1. Państwa członkowskie ***zachęcają do odzysku cennych zasobów i*** wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby ścieżki gospodarowania osadami były zgodne z hierarchią postępowania z odpadami przewidzianą w art. 4 dyrektywy 2008/98/WE. Ścieżki te mają na celu:
 - a) maksymalizowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu osadów;
 - b) ***przygotowanie do ponownego wykorzystania, recyklingu i innego odzysku zasobów, w szczególności fosforu i azotu, z uwzględnieniem krajowych lub lokalnych opcji waloryzacji;***
 - c) minimalizowanie niekorzystnych skutków dla środowiska i ***zdrowia ludzkiego.***

I

2. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez **określenie łącznego** minimalnego **wskaźnika** ponownego wykorzystania i recyklingu w odniesieniu do fosforu z **osadu i ze ścieków komunalnych wykorzystywanych ponownie nie na zasadzie odstępstwa na podstawie art. 15. ust. 1**, z uwzględnieniem dostępnych technologii odzyskiwania fosforu, **potrzebnych do tego zasobów i rentowności takiego odzyskiwania** oraz z uwzględnieniem zawartości fosforu w osadzie i **poziomów nasycenia krajowego rynku organicznym fosforem z innych źródeł, przy zapewnieniu bezpiecznego gospodarowania osadami i pod warunkiem, że brak jest niekorzystnego wpływu na zdrowie ludzkie i środowisko. Komisja przyjmuje te akty delegowane do dnia... [3 lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]**.

Artykuł 21

Monitorowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy **lub odpowiednie podmioty** monitorowały:
- a) zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych w celu zweryfikowania zgodności z wymaganiami załącznika I część B, zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część C; monitorowanie to obejmuje ładunki i stężenia parametrów wymienionych w załączniku I część B;

- b) ilości, skład i miejsce przeznaczenia osadu, z *uwzględnieniem wymogów dyrektywy 86/278/EWG w odniesieniu do osadów, które mają być wykorzystywane w rolnictwie*;
- c) *w przypadku zastosowania odstępstwa na podstawie art. 15 ust. 1 ilości ścieków komunalnych ponownie wykorzystanych w rolnictwie – rocznie i miesięcznie – podlegających odstępstwu, o którym mowa w art. 15 ust. 1; zawartość składników odżywczych we frakcji ponownie wykorzystanej do nawadniania w rolnictwie i okres, podczas którego ta frakcja jest ponownie wykorzystywana, w porównaniu z miesięcznym zapotrzebowaniem na wodę i składniki odżywcze upraw, w których ponownie wykorzystuje się te ścieki komunalne*;
- d) gazy cieplarniane: w tym co najmniej CO_2 , N_2O , CH_4 emitowane przez oczyszczalnię ścieków komunalnych oczyszczające ładunek odpowiadający *co najmniej 10 000 RLM, w stosownych przypadkach z zastosowaniem analiz, obliczeń i modelowania*;
- e) *energię zużytą i wyprodukowaną przez właścicieli lub operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM niezależnie od tego, czy jest ona wykorzystywana lub wytwarzana w oczyszczalni czy poza nią, zgodnie z wymogami, o których mowa w art. 11 ust. 2, a także energię zakupioną na podstawie odstępstw, o których mowa w art. 11 ust 3 i 4, w przypadku zastosowania tych odstępstw.*

2. W odniesieniu do wszystkich aglomeracji, *o których mowa w art. 5 ust. 1 i 3*, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy, *odpowiednie podmioty lub operatorzy systemów zbierania prowadzili w odpowiednich punktach oparty na reprezentatywnych próbkach monitoring* przelewów wód burzowych *do jednolitych części wód oraz zrzutów odpływów komunalnych z oddzielnych systemów, w celu oszacowania stężeń i ładunków parametrów wymienionych w załączniku I tabela 1 , a w stosownych przypadkach tabela 2, a także zawartości mikrodrobin plastiku i określonych zanieczyszczeń. Jeśli uznają to za stosowne, państwa członkowskie mogą wykorzystać wyniki tego monitorowania do modelowania.*
3. W odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM *co najmniej 10 000 państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy lub odpowiednie podmioty* monitorowały, przy wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych, stężenie i ładunki w ściekach komunalnych następujących elementów:
- a) zanieczyszczeń, *które mogą znajdować się w ściekach komunalnych*, wymienionych w:
 - (i) załącznikach VIII i X do dyrektywy 2000/60/WE, załączniku I do dyrektywy 2008/105/WE, załączniku I do dyrektywy 2006/118/WE i części B załącznika II do dyrektywy 2006/118/WE;

- (ii) załączniku do decyzji nr 2455/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵⁰;
 - (iii) załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 166/2006;
 - (iv) załącznikach I i II do dyrektywy 86/278/EWG;
- b) parametrów wymienionych w części B załącznika III do dyrektywy (UE) 2020/2184, w przypadku gdy ścieki komunalne są odprowadzane na obszar zasilania, o którym mowa w art. 8 tej dyrektywy; *w przypadku PFAS państwa członkowskie mogą zdecydować się na stosowanie jednego lub obu parametrów: „PFAS ogółem” i „suma PFAS”, jeżeli dostępna jest metodyka zgodna z aktem wykonawczym, o którym mowa w ust. 5;*
- c) *określonych w załączniku I do dyrektywy 2006/7/WE, jeżeli w sezonie kąpielowym występują bezpośrednie zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych do kąpielisk, co może uniemożliwić przestrzeganie dyrektywy 2006/7/WE;*

50

Decyzja nr 2455/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2001 r. ustanawiająca wykaz priorytetowych substancji w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2001, s. 1).

- d) obecności *mikrodrobin plastiku*;
- e) *zanieczyszczenia wymienione w lit. a) i b) mogą zostać wyłączone z monitorowania na podstawie niniejszego ustępu, o ile można wykazać, między innymi na podstawie wyników monitorowania, że nie występują one w ściekach komunalnych.*

W odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej powyżej 10 000 państwa członkowskie zapewniają, *aby właściwe organy lub odpowiednie podmioty* w stosownych przypadkach monitorowały obecność *mikrodrobin plastiku* w osadzie, *zwłaszcza gdy osady są ponownie wykorzystywane w rolnictwie.*

Monitorowanie, o którym mowa w ustępie 3, przeprowadza się z następującymi częstotliwościami:

- a) co najmniej dwie próbki rocznie, przy czym maksymalny okres między pobraniem próbek wynosi 6 miesięcy, dla aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej **150 000**;
- b) co najmniej jedna próbka co *dwa* lata w przypadku aglomeracji o RLM od 10 000 do **150 000** RLM.

Ta częstotliwość monitorowania może zostać zmniejszona o połowę w kolejnych latach, jeśli wyniki monitorowania zanieczyszczeń, o których mowa w ust. 3, w cyklu trzech kolejnych próbek nie przekraczają środowiskowych norm jakości określonych w dyrektywie 2008/105/WE. Częstotliwość monitorowania należy poddawać przeglądowi co najmniej raz w roku.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie *metodyk pomiaru oraz szacowania i modelowania bezpośrednich i pośrednich emisji gazów cieplarnianych z oczyszczalni ścieków komunalnych i obecności mikrodrobin plastiku* w ściekach komunalnych i osadzie *Komisja zapewnia te metodyki do dnia ... [30 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28 ust. 2.*

5. *Komisja przyjmuje akty wykonawcze zgodnie z procedurą, o których mowa w art. 27 w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie metodyki pomiaru parametrów „PFAS ogółem” i „suma PFAS” w ściekach komunalnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się do dnia ... [24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.*
6. *W oparciu o sprawozdania państw członkowskich Komisja może przyjmować akty wykonawcze zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28 ust. 2, w celu zapewnienia jednolitego stosowania ust. 3 niniejszego artykułu poprzez określenie minimalnego wykazu odnośnych zanieczyszczeń, które mogą potencjalnie znajdować się w ściekach komunalnych, oraz poprzez opracowanie metodyki identyfikacji odnośnych zanieczyszczeń mogących potencjalnie znajdować się w ściekach komunalnych, z uwzględnieniem warunków lokalnych i oceny ryzyka przeprowadzonej na podstawie odpowiednich przepisów Unii, a także kryteriów i częstotliwości przeglądu wyłączeń niektórych zanieczyszczeń, o których mowa w ust. 3 lit. e.*

Artykuł 22

Informacje o monitorowaniu procesu wdrażania

1. Państwa członkowskie, wspomagane przez Europejską Agencję Środowiska (EEA):
 - a) do dnia 31 grudnia **2028** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje zgromadzone zgodnie z art. 21, w tym informacje dotyczące parametrów, o których mowa w art. 21 ust. 1 lit. a), oraz wyniki badań w odniesieniu do kryteriów spełnienia lub niespełnienia wymogów ustanowionych w załączniku I część C, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - b) do dnia 31 grudnia **2028** r. tworzą zbiór danych określających odsetek ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych zgodnie z art. 3, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - c) do dnia 31 grudnia **2028** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat **wdrożenia** art. 4 ust. 5 oraz na temat odsetka ładunku ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM powyżej 2 000, które są oczyszczane w pojedynczych systemach, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - d) do dnia 31 grudnia **2028** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat liczby zgromadzonych próbek oraz liczby próbek pobranych zgodnie z załącznikiem I część C, które nie spełniły wymogów, **a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;**

- e) do dnia 31 grudnia **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat emisji gazów **cieplarnianych** z podziałem na poszczególne gazy oraz na temat całkowitej zużytej energii i energii odnawialnej wytwarzanej przez każdą oczyszczalnię ścieków komunalnych oczyszczającą ładunek odpowiadający RLM wynoszącej co najmniej 10 000, a także na temat obliczenia procentowego wskaźnika osiągnięcia celów określonych w art. 11 ust. 2, **obliczenia odsetka zakupionej energii ze źródeł niekopalnych, oraz jeżeli takie dane są dostępne, wraz z podziałem na poszczególne rodzaje wykorzystywanych źródeł energii z paliw niekopalnych, w przypadku korzystania z odstępstwa, o których mowa w art. 11 ust. 3**, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
- f) do dnia 31 grudnia **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat środków wprowadzonych zgodnie z pkt 3 załącznika V, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
- g) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający wyniki monitorowania, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 3, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
- h) do dnia 31 grudnia **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający wykaz obszarów uznanych za wrażliwe na eutrofizację ■ , a następnie aktualizują ten zbiór danych **zgodnie z art. 7 ust. 2**;

- i) do dnia 31 grudnia 2030 r. tworzą zbiór danych zawierający wykaz obszarów określonych jako obszary, na których stężenie lub nagromadzenie ***mikrozanieczyszczeń*** stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska, a następnie aktualizują ten zbiór danych ***zgodnie z art. 8 ust. 2***;
- j) do dnia 12 stycznia 2029 r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat środków wprowadzonych w celu poprawy dostępu do systemu sanitacyjnego zgodnie z art. 19 *lit. a), b) i c)*, w tym informacje na temat odsetka ludności w ***aglomeracjach o LRM wynoszącej co najmniej 10 000***, która ma dostęp do systemu sanitacyjnego, a następnie aktualizują ten zbiór danych co 6 lat;
- k) ***do grudnia 2030 r. państwa członkowskie, w których wykorzystywane są biomedie, tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat rodzaju wykorzystywanych biomedii oraz krótki opis środków wprowadzonych przez oczyszczalnie ścieków komunalnych wykorzystujących biomedie w celu uniknięcia wycieków do środowiska, a następnie aktualizują ten zbiór danych co pięć lat;***
- l) ***do dnia 31 grudnia 2030 r. tworzą zbiór danych zawierający wyniki monitorowania, o którym mowa w art. 21 ust. 1 lit. c), z porównaniem do miesięcznego zapotrzebowania na wodę i składniki odżywcze upraw, dla których ponownie wykorzystuje się oczyszczone ścieki komunalne, o czym mowa w art. 15. ust. 1, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych.***

2. Państwa członkowskie zapewniają Komisji i EEA dostęp do zbiorów danych, o których mowa w ust. 1.
3. Informacje ze sprawozdań przekazywanych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 166/2006 uwzględnia się do celów sprawozdawczości **dotyczącej zanieczyszczeń związanych ze ściekami komunalnymi** wymaganej na mocy niniejszego artykułu.

W odniesieniu do informacji, o których mowa w ust. 1, EEA zapewnia społeczeństwu dostęp do odpowiednich danych za pośrednictwem Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń ustanowionego na mocy rozporządzenia (WE) nr 2006/166.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych określających format informacji, które mają być przekazywane zgodnie z ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2, **do dnia 31 grudnia 2028 r. w odniesieniu do informacji, o których mowa w ust. 1 lit. e), f), g), i), j), k) i l). Komisja może przyjmować akty wykonawcze zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2, w celu określenia formatu informacji, które mają być przekazywane zgodnie z ust. 1 lit. a), b), c), d) i h).**

Artykuł 23

Krajowy program wdrażania

1. Do dnia ...[*pierwszy* dzień *trzydziestego szóstego* miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie ustanawiają krajowe programy wdrażania niniejszej dyrektywy.

Programy te obejmują:

- a) ocenę poziomu wdrożenia art. 3–8;
- b) określenie i zaplanowanie inwestycji wymaganych do wdrożenia niniejszej dyrektywy w odniesieniu do każdej aglomeracji, w tym orientacyjne szacunki finansowe, *obejmujące, jeśli dostępne, oszacowanie wkładu finansowego organizacji odpowiedzialności producenta utworzonych zgodnie z art. 10 niniejszej dyrektywy*, i ustalenie priorytetowej kolejności tych inwestycji w zależności od wielkości aglomeracji i *poziomu* wpływu nieoczyszczonych ścieków komunalnych i *powiązanych zagrożeń na środowisko i zdrowie ludzkie*;

- c) oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia, **zmodernizowania lub wymiany** istniejącej infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych, w tym systemów zbierania, w oparciu o ich **stawkę amortyzacji, stan techniczny i eksploatacyjny, z myślą o zapobieganiu ewentualnym wyciekom, infiltracji lub niewłaściwemu napływaniu do sieci zbierania, w stosownych przypadkach z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych;**
- d) określenie lub przynajmniej orientacyjne wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli jest ono konieczne do uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników.
- e) **w stosownych przypadkach wszelkie informacje wymagane na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 7 ust. 7.**

Państwa członkowskie mogą nadal wykorzystywać dostępne finansowanie unijne do wdrażania przepisów niniejszej dyrektywy, aby zapewnić wszystkim obywatelom równe korzyści ze skutecznego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych. Państwa członkowskie mogą również dokonywać wymiany najlepszych praktyk w zakresie poprawy absorpcji funduszy unijnych.

Jeżeli podczas realizacji krajowego programu wdrażania państwa członkowskie ustalą, że ze względu na konieczność zachowania dziedzictwa kulturowego nie jest możliwe dotrzymanie terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub art. 6 ust. 3, w określonych obszarach, państwa członkowskie aktualizują swoje krajowe programy wdrażania. W aktualizacji tej podaje się wykaz aglomeracji, w których występują odnośne obszary, szczegółowe uzasadnienie wykazujące, że wprowadzenie wymaganej infrastruktury jest szczególnie trudne ze względu na konieczność zachowania dziedzictwa kulturowego, oraz dostosowany harmonogram finalizacji wymaganej infrastruktury na tych obszarach. Przedłużenia terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 lub art. 6 ust. 3, ustala się dla danego obszaru i na możliwie jak najkrótszy okres, który nie przekracza 8 lat. Zaktualizowany krajowy program wdrażania przedkłada się Komisji do dnia 31 grudnia.

■

2. Do dnia... [pierwszy dzień trzydziestego szóstego miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie przedkładają Komisji swoje krajowe programy wdrażania, z wyjątkiem przypadków, w których na podstawie wyników monitorowania, o których mowa w art. 21, państwa członkowskie wykażą, że spełniają wymogi art. 3–8.

3. Państwa członkowskie aktualizują swoje krajowe programy wdrażania co najmniej raz na **6** lat. Państwa członkowskie przedkładają je Komisji do dnia 31 grudnia, chyba że mogą wykazać, iż spełniają wymogi art. 3–8.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających metody i formaty przedkładania krajowych programów wdrażania. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Artykuł 24

Informowanie społeczeństwa

1. Państwa członkowskie zapewniają społeczeństwu odpowiednie, ***łatwo dostępne*** i aktualne informacje online na temat zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, w przyjazny dla użytkownika i spersonalizowany sposób, ***dla*** każdej aglomeracji o ***RLM powyżej 1 000 lub dla każdego odpowiedniego obszaru administracyjnego***. Informacje te obejmują co najmniej dane wymienione w załączniku VI.

Informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się również w inny sposób na uzasadniony wniosek.

2. Ponadto tam, *gdzie koszty są odzyskiwane w całości lub częściowo za pomocą systemu opłat taryfowych za wodę*, państwa członkowskie zapewniają, aby *wszystkie gospodarstwa domowe w aglomeracjach o RLM powyżej 10 000, oraz w miarę możliwości w aglomeracjach o RLM powyżej 1 000*, podłączone do systemów zbierania otrzymywały regularnie – co najmniej raz w roku, w najbardziej odpowiedniej i *łatwo dostępnej formie*, na przykład w miarę możliwości na fakturze lub za pośrednictwem *środków cyfrowych takich jak* inteligentne aplikacje *lub strony internetowe*, bez konieczności zwracania się o takie informacje – następujące informacje:

- a) informacje na temat zgodności zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych z art. 3, 4, 6, 7 i 8, w tym porównanie rzeczywistych uwolnień zanieczyszczeń do wód, do których odprowadzane są ścieki, z wartościami dopuszczalnymi określonymi w załączniku I tabele 1, 2 i 3; *informacje te przedstawia się w sposób umożliwiający łatwe porównanie, na przykład w formie procentowego stopnia zgodności;*
- b) objętość lub szacunkową objętość ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych rocznie lub w okresie rozliczeniowym przypadającą na gospodarstwo domowe lub podłączoną jednostkę w metrach sześciennych, wraz z tendencjami oraz ceną zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych dla *takiego* gospodarstwa domowego (koszt za litr i metr sześcienny);
- c) porównanie rocznej ilości ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych w ciągu roku z danego gospodarstwa domowego ze wskazaniem średniej ilości przypadającej na gospodarstwo domowe w danej aglomeracji;

■

d) link do treści w internecie, o których mowa w ust. 1.

W przypadku gdy informacje dotyczące indywidualnego wykorzystania nie są dostępne, informacje określone w lit. a)–d) przedstawia się na poziomie aglomeracji w sposób przyjazny dla użytkownika za pośrednictwem strony internetowej lub inteligentnej aplikacji.

3. Komisja może przyjmować akty delegowane zgodnie z procedurą określoną w art. 27 w celu zmiany ust. 2 ***niniejszego artykułu*** i załącznika VI poprzez aktualizację informacji, które mają być podawane do wiadomości publicznej w internecie oraz ***gospodarstwom domowym*** podłączonym do systemów zbierania, w celu dostosowania tych wymogów do postępu technicznego i dostępności danych w terenie.
4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające format i metody przedstawiania informacji, które mają być przekazywane zgodnie z ust. 1 i 2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Artykuł 25

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodnie z odnośnym krajowym systemem prawnym członkowie zainteresowanej społeczności mieli dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem ustanowionym na mocy prawa, w celu zakwestionowania materialnej lub proceduralnej legalności decyzji, działań lub zaniechań podlegających przepisom art. 6, 7 i 8 niniejszej dyrektywy, jeżeli spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:
 - a) mają wystarczający interes;
 - b) powołują się na naruszenie prawa, w przypadku gdy przepisy postępowania administracyjnego państwa członkowskiego wymagają tego jako warunku koniecznego.

Procedura odwoławcza musi być bezstronna, oparta na zasadzie równości, terminowa i niedyskryminacyjna ze względu na koszty oraz musi przewidywać odpowiednie i skuteczne mechanizmy dochodzenia roszczeń, w tym w stosownych przypadkach nakazy sądowe.

2. ***Udział w procedurze odwoławczej nie jest uwarunkowany rolą, jaką zainteresowany członek społeczności odegrał na etapie partycypacyjnym procedur podejmowania decyzji na podstawie niniejszej dyrektywy.***

3. Państwa członkowskie określają, na jakim etapie można odwoływać się od decyzji, działań lub zaniechań, o których mowa w ust. 1.
4. ***Państwa członkowskie zapewniają, aby praktyczne informacje na temat dostępu do administracyjnych i sądowych procedur odwoławczych, o których mowa w niniejszym artykule, zostały udostępnione publicznie.***

Artykuł 26

Odszkodowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku wystąpienia szkód dla zdrowia ludzkiego w wyniku naruszenia środków krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy osoby poszkodowane miały prawo dochodzenia i uzyskania odszkodowania od odpowiednich osób fizycznych lub prawnych ***zgodnie z przepisami krajowymi***.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby organizacje pozarządowe propagujące ochronę zdrowia ludzkiego lub środowiska i spełniające wszelkie wymogi prawa krajowego mogły, jako część zainteresowanej społeczności, reprezentować osoby poszkodowane ■ . Państwa członkowskie zapewniają, aby roszczenia z tytułu naruszenia powodującego szkodę nie można było dochodzić dwukrotnie – ze strony osób poszkodowanych i organizacji pozarządowych, o których mowa w niniejszym ustępie.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe przepisy i procedury dotyczące dochodzenia odszkodowania były opracowane i stosowane w taki sposób, aby nie uniemożliwiały lub nadmiernie nie utrudniały korzystania z prawa do odszkodowania za szkody spowodowane naruszeniem na podstawie ust. 1.

■

4. Państwa członkowskie ***mogą ustanowić*** terminy przedawnienia dotyczące wnoszenia powództw o odszkodowanie, o którym mowa ust. 1 ■ . Bieg takich terminów nie rozpoczyna się, dopóki nie ustanie naruszenie, a osoba dochodząca odszkodowania nie dowie się, że poniosła szkodę w wyniku naruszenia zgodnie z ust. 1 ***lub nie będzie można w rozsądny sposób przyjąć, że uzyskała ona taką wiedzę.***
5. ***Państwa członkowskie zapewniają publiczne udostępnianie informacji dotyczących prawa dochodzenia odszkodowania za szkody.***

Artykuł 27

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 7 ust. 7, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3, art. 20 ust. 2 i art. 24 ust. 3, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 7 ust. 7, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3 art. 20 ust. 2 i art. 24 ust. 3, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 7 ust. 7, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3, art. 20 ust. 2 lub art. 24 ust. 3/ wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 28

Komitety

1. Komisję wspomaga komitet ds. dostosowania do postępu naukowo-technicznego i wdrożenia dyrektywy dotyczącej oczyszczania **ścieków** komunalnych **ustanowiony dyrektywą 91/271/EWG. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.**
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 29

Kary

1. ***Bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE⁵¹*** państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i wprowadzają wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonywania. Przewidziane kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. ■

⁵¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 28).

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby kary ustanowione na podstawie niniejszego artykułu należycie uwzględniały, w stosownych przypadkach, następujące elementy:
- a) charakter, wagę i skalę ***naruszenia***;
 - b) ***w stosownych przypadkach*** umyślny lub nieumyślny charakter naruszenia;
 - c) populację lub środowisko, na którą lub na które ***naruszenie*** wpłynęło, mając na uwadze wpływ naruszenia na osiągnięcie celu, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska;
 - d) ***powtarzalny lub jednostkowy charakter naruszenia***;
 - e) ***sytuację finansową odpowiedzialnej osoby fizycznej lub prawnej***.
3. Państwa członkowskie bez zbędnej zwłoki powiadamiają Komisję o przepisach i środkach, o których mowa w ust. 1, a także o wszelkich późniejszych zmianach, które ich dotyczą.

Artykuł 30

Ocena

1. Do dnia 31 grudnia **2033** r. i do dnia 31 grudnia 2040 r. Komisja przeprowadza ocenę niniejszej dyrektywy w oparciu w szczególności o następujące elementy:

- a) doświadczenie zdobyte w ramach wdrażania niniejszej dyrektywy;
- b) zbiory danych, o których mowa w art. 22 ust. 1;
- c) odpowiednie dane naukowe, analityczne i epidemiologiczne, w tym wyniki projektów badawczych finansowanych przez Unię;
- d) zalecenia WHO, o ile są dostępne;

Ocena ta zawierać musi co najmniej analizy dotyczące:

- a) adekwatności parametrów zdrowia publicznego, o których mowa w art. 17 ust. 1, monitorowanych przez państwa członkowskie;***
- b) wartości dodanej obowiązkowego monitorowania określonych parametrów zdrowia publicznego;***

- c) ewentualnej potrzeby dostosowania wykazu produktów, które mają być objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta, do ewolucji asortymentu produktów wprowadzanych do obrotu, poszerzonej wiedzy na temat obecności **mikrozanieczyszczeń** w ściekach, ich wpływu na zdrowie publiczne i środowisko, danych wynikających z nowych obowiązków w zakresie monitorowania **mikrozanieczyszczeń** przy wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych oraz analizy w zakresie potrzeby zmiany warunku uzasadniającego zwolnienie z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, o którym to warunku mowa w art. 9 ust. 2 lit. a);
- d) wartości dodanej i stosowności wprowadzenia obowiązkowych krajowych planów ponownego wykorzystania wody zawierających cele i środki krajowe, przy uwzględnieniu ewolucji europejskich polityk i przepisów dotyczących gospodarki wodnej;
- e) celu neutralności energetycznej z myślą o przeanalizowaniu technicznej i ekonomicznej wykonalności oraz korzyści środowiskowych i klimatycznych w celu osiągnięcia większej autonomii energetycznej sektora;

- f) *możliwości pomiaru bezpośrednich i pośrednich emisji gazów cieplarnianych pochodzących z sektora ścieków komunalnych, w tym emisji innych gazów cieplarnianych niż te, o których mowa w art. 21 ust. 1 lit. d), oraz możliwości określenia wymogów dotyczących rzeczywistych pomiarów w związku z monitorowaniem, przy uwzględnieniu najnowszych metodyk dotyczących emisji gazów cieplarnianych z sektora ścieków komunalnych opracowanych przez Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu;*
- g) *możliwego wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, jaki będą miały potencjalnie różne wskaźniki uczestnictwa producentów określone przez państwa członkowskie i o której mowa w art. 9 ust. 1;*
- h) *wykonalności i stosowności opracowania systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta dla produktów powodujących powstawanie substancji per- i polifluoroalkilowych (PFAS) i mikrodrobin plastiku w ściekach komunalnych, w szczególności w oparciu o dane pochodzące z przewidzianego w art. 21 monitorowania PFAS i mikrodrobin plastiku na wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych;*
- i) *możliwości osiągnięcia przez sektor oczyszczania ścieków komunalnych neutralności klimatycznej i czasu wymaganego do jej osiągnięcia;*

- j) *możliwości i wykonalności ustalenia unijnych wskaźników minimalnego ponownego wykorzystania i recyklingu dla azotu z osadów i/lub ze ścieków komunalnych.*

Komisja przedstawia sprawozdanie zawierające główne wyniki oceny, o której mowa w akapicie pierwszym, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów, *któremu towarzyszą, o ile Komisja uzna to za stosowne, odpowiednie wnioski ustawodawcze.*

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje niezbędne do przygotowania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1 akapit drugi.

Artykuł 31

Przegląd

Co pięć lat Komisja przedstawia sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady z wykonania niniejszej dyrektywy. *Na podstawie takiego sprawozdania Komisja może kierować wczesne ostrzeżenia do państw członkowskich, które nie wypełniają celów i nie dotrzymują terminów określonych w art. 3, 5, 6, 7, 8 i 11 lub w przypadku których istnieje ryzyko niewypełnienia tych celów lub niedotrzymania terminów.*

Artykuł 32

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Dyrektywa 91/271/WE, zmieniona aktami wymienionymi w części A załącznika VII do niniejszej dyrektywy, traci moc ze skutkiem od dnia ... [pierwszy dzień **trzydziestego pierwszego** miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy], bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w części B załącznika VII do niniejszej dyrektywy.
2. ***W odniesieniu do Majotty art. 3 ust. 1 i art. 6 ust. 1 stosuje się od dnia 31 grudnia 2030 r., a art. 3 ust. 2 i art. 6 ust. 2 stosuje się od dnia ... [ostatni dzień piętnastego roku po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy].***
Art. 3 ust. 1a tiret pierwsze i art. 4 ust. 1a tiret pierwsze dyrektywy Rady 91/271/EWG stosuje się nadal do dnia 30 grudnia 2030 r.
3. ***Bez uszczerbku dla poprzedniego ustępu,*** w odniesieniu do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej ***co najmniej*** 10 000 art. 5 dyrektywy Rady 91/271/WE stosuje się nadal:
 - a) ***do dnia 31 grudnia 2033 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy];***

- b) do dnia 31 grudnia 2036 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia 31 grudnia 2033 r.;*
- c) do dnia 31 grudnia 2039 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia 31 grudnia 2036 r.;*
- d) do dnia 31 grudnia 2045 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia 31 grudnia 2039 r.;*
- e) do dnia 31 grudnia 2053 r. dla aglomeracji, do których ma zastosowanie odstępstwo, o którym mowa w art. 7 ust. 4.*

4. Odesłania do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku VIII.

Artykuł 33

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. [...] oraz załączników [...] [odesłanie do artykułów i załączników, które zostały zmienione pod względem merytorycznym w porównaniu z uchyloną dyrektywą] do dnia [ostatni dzień *trzydziestego* miesiąca po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy] ■ . Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów ■ .

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie ■ zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Metody dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych *przepisów* prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 34

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuły [...] oraz załączniki [...] [odesłanie do artykułów i załączników, które pozostają niezmienione w porównaniu z uchyloną dyrektywą] stosuje się od dnia [...] [pierwszy dzień dwudziestego czwartego miesiąca po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

Artykuł 35

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

WYMAGANIA DOTYCZĄCE ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

Część A

Systemy zbierania

Systemy zbierania uwzględniają wymagania związane z oczyszczaniem ścieków.

Projektowanie, budowę i utrzymanie systemów zbierania przeprowadza się zgodnie z najlepszą wiedzą techniczną, bez powodowania nadmiernych kosztów, szczególnie w odniesieniu do:

- objętości i charakterystyki ścieków komunalnych,
- zapobieganiu wyciekom *ścieków, infiltracji lub niewłaściwemu napływaniu do systemów zbierania,*
- ograniczenia zanieczyszczenia wód, do których odprowadzane są ścieki, powodowanego przez przelewy wód burzowych, z *uwzględnieniem odpowiednich wymogów art. 5 i załącznika V.*

Część B

Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych do wód, do których odprowadzane są ścieki

1. Oczyszczalnie ścieków **komunalnych** są tak zaprojektowane lub zmodernizowane, aby reprezentatywne próbki dopływających ścieków i ścieków oczyszczonych można było uzyskiwać przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.
2. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych i **oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa** w art. 6, 7 i 8, spełniają wymagania podane w tabeli 1 **niniejszego załącznika**.
3. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w **art. 7 ust. 1, lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 7 ust. 3**, oprócz wymagań, o których mowa w pkt 2, spełniają wymagania ■ podane w tabeli 2 niniejszego załącznika, z **wyjątkiem przypadków, w których stosuje się art. 7 ust. 8**.
4. Zrzuty z **oczyszczalni** ścieków komunalnych, o których mowa w art. 8 ust. 1, **lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje**, o których mowa w **art. 8 ust. 4**, spełniają wymagania podane w tabeli 3 **niniejszego załącznika**.

5. Zezwolenia i/***lub przepisy*** dotyczące zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych wykorzystujących ***biomedia obejmują:***
- ***opis technologii obejmujących stosowanie biomedii w oczyszczaniu ścieków komunalnych przez oczyszczalnię, w tym rodzaj i objętość biomedii stosowanych w oczyszczalni i opis środków podejmowanych w celu uniknięcia uwalniania biomedii do środowiska;***
 - obowiązek stałego monitorowania ***uwalniania*** biomedii do środowiska i zapobiegania wszelkiemu uwalnianiu tego typu;
 - ***obowiązek niezwłocznego zgłaszania właściwym organom wszelkich istotnych uwolnień biomedii do wód, do których odprowadzane są ścieki.***
6. Wymagania bardziej rygorystyczne niż określone w tabelach 1, 2 i 3 stosuje się, gdy jest to konieczne, aby zapewnić spełnienie przez wody, do których odprowadzane są ścieki, wymagań ustanowionych w dyrektywach 2000/60/WE, 2008/56/WE, 2008/105/WE i 2006/7/WE ■ .
7. Punkty odprowadzania ścieków komunalnych wybierane są w taki sposób, żeby w miarę możliwości do minimum ograniczały ***szkodliwy*** wpływ na wody, do których odprowadzane są ścieki.

Część C

Metody monitorowania i oceny wyników

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby stosowana była metoda monitorowania, która spełnia wymagania określone w pkt 2–5 . ***W stosownych przypadkach, wszystkie metody analizy są zgodne z minimalnymi kryteriami w zakresie wyników, takimi jak kryteria zdefiniowane w dyrektywie 2009/90/WE i innych odpowiednich przepisach.***

Metody alternatywne wobec tych, o których mowa w pkt 2, 3 i 4, mogą być stosowane wówczas, gdy można wykazać, że dają równoważne wyniki.

Państwa członkowskie dostarczają Komisji wszelkie istotne informacje dotyczące stosowanej metody monitorowania.

2. Próbkę proporcjonalną do przepływu lub próbki pobierane w określonych 24-godzinnych odstępach czasu pobierane są w tym samym, dokładnie określonym punkcie wylotu, a w miarę potrzeby u wlotu do oczyszczalni ścieków komunalnych. Jednakże wszelkie próbki pobierane w określonych odstępach czasu wykorzystywane do monitorowania mikrozanieczyszczeń muszą być próbkami pobieranymi w odstępach 48-godzinnych.

Stosuje się międzynarodowe zasady dobrych praktyk laboratoryjnych mające na celu ograniczenie do minimum rozkładu zanieczyszczeń w próbkach w czasie między ich pobraniem i analizą.

3. Minimalna liczba próbek w ciągu roku ustalona jest odpowiednio do wielkości oczyszczalni, a próbki pobierane są w regularnych odstępach czasu, dla równoważnej liczby mieszkańców:

RLM 1 000 – 9 999:	Jedna próbka miesięcznie (<i>zob. uwaga 1</i>)
RLM 10 000–49 999:	Dwie próbki miesięcznie. W przypadku mikrozanieczyszczeń jedna próbka miesięcznie.
RLM 50 000– 149 999 :	Jedna próbka tygodniowo. W przypadku mikrozanieczyszczeń dwie próbki miesięcznie .
RLM 150 000 lub więcej :	Dwie próbki tygodniowo. W przypadku mikrozanieczyszczeń dwie próbki miesięcznie .

Uwaga 1: W przypadku aglomeracji, których dotyczy działalność sezonowa, dopuszczalne są przerwy wynoszące maksymalnie dwa miesiące bez pobierania próbek, pod warunkiem że w miesiącach działalności sezonowej pobierane będą dodatkowe próbki. Łącznie w ciągu roku należy pobrać 12 próbek.

4. Oczyszczone ścieki **komunalne** mogą być uznane za zgodne z danymi parametrami, jeśli dla każdego odpowiedniego parametru rozpatrywanego indywidualnie próbki tych ścieków wskazują, że są one zgodne z odpowiednią wartością parametru w sposób następujący:
- a) dla parametrów określonych w tabelach 1 i 3 maksymalna liczba próbek, które mogą nie spełniać wymagań wyrażonych stężeniem i/lub stopniem redukcji, określona jest w tabeli 4;

- b) dla wyrażonych stężeniem parametrów w tabeli 1 niespełniające wymagań próbki pobrane w normalnych warunkach działalności nie mogą mieć większego odchylenia od wartości parametru niż 100 %, z wyjątkiem parametru odnoszącego się do zawiesin ogólnych, dla którego można przyjąć odchylenia od wartości parametru wynoszące do 150 %;
 - c) dla parametrów określonych w tabeli 2 średnia roczna z próbek dla każdego parametru musi zgadzać się z odpowiednimi wartościami parametru określonymi w tej tabeli. ■ Stosuje się wartości stężeń lub minimalnego stopnia redukcji wyrażonego w procentach;
 - d) dla parametrów określonych w tabeli 3 ***częstotliwość pobierania próbek, o której mowa w załączniku I część C pkt 3, oznacza, że jedna próbka jest pobierana w punkcie wlotu i jedna w punkcie wylotu z oczyszczalni ścieków komunalnych, aby zweryfikować zgodność z minimalnym stopniem usuwania określonym w załączniku I tabela 3. Aby ocenić, czy osiągnięto wymagany 80-procentowy minimalny stopień usuwania, stosuje się średnią procentowych wartości stopni usuwania wszystkich substancji wykorzystanych w obliczeniach.***
5. Próbki pobiera się w taki sposób, aby odzwierciedlały zanieczyszczenie w ***przepływach*** podczas suchych warunków pogodowych. Wartości skrajne dotyczące jakości wody nie są brane pod uwagę, jeśli są wynikiem sytuacji nadzwyczajnych spowodowanych przez ulewne deszcze.
6. Analizy dotyczące zrzutów ścieków z lagun, w których są one składowane, przeprowadza się na próbkach filtrowanych, jednak stężenie zawiesin ogólnych w niefiltrowanych próbkach wody z takich zrzutów nie może przekraczać 150 mg/l.

Tabela 1: Wymagania dotyczące ścieków komunalnych odprowadzanych z oczyszczalni, z zastrzeżeniem przepisów art. 6 niniejszej dyrektywy. Stosuje się wielkości stężeń lub stopień redukcji wyrażony w procentach.

Nazwa parametru	Stężenie	Minimalny stopień redukcji (zob. uwaga 4)	Metoda porównawcza pomiaru
Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT ₅ przy 20 °C), bez nityfikacji (zob. uwaga 1)	25 mg/l O ₂	70–90 40 na podst. art. 6 ust. 4	Homogenizowana, nieprzefiltrowana, niedekantowana próbka. Oznaczenie tlenu rozpuszczonego przed i po pięciodniowej inkubacji przy 20 °C ± 1 °C w całkowitej ciemności. Dodatek inhibitora nityfikacji.
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT) (zob. uwaga 2)	125 mg/l O ₂	75	Homogenizowana, nieprzefiltrowana, niedekantowana próbka. Dwuchromian potasu.
Ogólny węgiel organiczny (zob. uwaga 2)	37 mg/l	75	Norma EN 1484
Zawiesiny ogólne	35 mg/l (zob. uwaga 3)	90 (zob. uwaga 3)	<ul style="list-style-type: none"> – Filtrowanie reprezentatywnej próbki przez sączek membranowy 0,45 µm. Suszenie w 105 °C i ważenie. – Wirowanie reprezentatywnej próbki (przez co najmniej 5 min. ze średnim przyspieszeniem 2 800 do 3 200 g). Suszenie w 105 °C i ważenie.

Uwaga 1: Wskaźnik ten może zostać zastąpiony innym: ogólnym węglem organicznym (OWO) lub ogólnym zapotrzebowaniem tlenu (OZT), jeśli można określić relację pomiędzy BZT_5 i wskaźnikiem zastępczym.

Uwaga 2: Państwa członkowskie dokonują pomiaru chemicznego zapotrzebowania tlenu (ChZT) lub ogólnego węgla organicznego.

Uwaga 3: Ten wymóg jest fakultatywny.

Uwaga 4: Redukcja w stosunku do ładunku ścieków dopływających.

Tabela 2: Wymagania dotyczące oczyszczania trzeciego stopnia zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, **lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 7 ust. 3. W odniesieniu do zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, zastosowanie mają oba parametry. W przypadku aglomeracji, o których mowa w art. 7 ust. 3, można stosować **jeden** lub oba parametry w zależności od warunków miejscowych. Stosuje się wielkości stężeń lub stopień redukcji wyrażony w procentach.**

Nazwa parametru	Stężenie	Minimalny stopień redukcji wyrażony w procentach ¹ (zob. uwagi 1 i 2)	Metoda porównawcza pomiaru
Fosfor ogólny (zob. uwaga 4)	0,7 mg/l (RLM 10 000–150 000) 0,5 mg/l (RLM ponad 150 000)	87,5 (RLM 10 000–150 000) 90 (RLM ponad 150 000)	Spektrofotometria absorpcji molekularnej
Azot ogólny (zob. uwaga 4)	10 mg/l (RLM 10 000–150 000) 8 mg/l (RLM ponad 150 000) (zob. uwaga 5)	80 (zob. uwaga 3)	Spektrofotometria absorpcji molekularnej

Uwaga 1: Redukcja w *stosunku do ładunku ścieków dopływających lub ładunku generowanego w aglomeracji, jeśli może zostać zapewniony ten sam poziom ochrony środowiska.*

Uwaga 2: *Jeżeli jedna z frakcji oczyszczonych ścieków komunalnych jest wykorzystywana do nawadniania w rolnictwie, składniki odżywcze w tej frakcji można uwzględniać w obliczaniu ładunku ścieków dopływających i wyłączać z odprowadzonego ładunku ścieków.*

Uwaga 3: W *wyjątkowych sytuacjach wynikających ze szczególnych okoliczności lokalnych* naturalną retencję azotu można uwzględniać przy obliczaniu minimalnej procentowej redukcji azotu w *państwach członkowskich, w których naturalna retencja azotu była uwzględniana przy obliczaniu minimalnej procentowej redukcji azotu, o której mowa w tabeli 2 załącznika I do dyrektywy Rady 91/271/EWG i w przypadku gdy zostanie wykazane, że część azotu pochodzącego ze ścieków komunalnych może zostać wyeliminowana z wód, do których odprowadzane są ścieki do dnia ... [ostatni dzień dwudziestego roku po wejściu w życie niniejszej dyrektywy], w celu obliczenia minimalnej procentowej redukcji azotu, o której mowa w załączniku I część B tabela 2, z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich następujących warunków:*

- 1) średni hydrauliczny czas retencji odprowadzanego zrzutu wynosi co najmniej 1,5 roku, zanim trafi do obszaru wrażliwego na azot wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2;*
- 2) zapewniony został program stałego monitorowania i oceny parametru azotu ogólnego:*
 - a) na wylotach wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych oraz w stosownych przypadkach w odpływach komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 zlokalizowanych w zlewni obszaru wrażliwego na azot wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2; oraz*
 - b) na odpowiednich wlotach danego obszaru wyznaczonego zgodnie z art. 7 ust. 2; oraz*

- c) w miejscach pobierania próbek reprezentatywnych dla wód, do których odprowadzane są ścieki, i odpowiednich jednolitych części wód w zlewni danego obszaru wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2;*
- 3) osiągnięto minimalną procentową redukcję azotu określoną w tabeli 2; tę wartość procentową oblicza się na podstawie danych zebranych w programie stałego monitorowania i oceny, o którym mowa w pkt 2;*
- 4) można wykazać, że uwalnianie azotu z oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanych w zlewni danego obszaru nie jest szkodliwe dla środowiska, w tym dla różnorodności biologicznej, ani dla zdrowia ludzkiego i nie powoduje zmian w ekosystemie;*
- 5) stężenie składników odżywczych na obszarach, o których mowa w warunku (2) lit. c), jest zgodne z warunkiem określonym w załączniku V.1.2.1 dyrektywy 2000/60/WE w celu ustalenia dobrego stanu ekologicznego tych obszarów;*
- 6) stosowanie naturalnej retencji azotu jest zgłaszane Komisji zgodnie z art. 22 ust. 1 lit. a) oraz potencjalnie zainteresowanym sąsiadującym państwom członkowskim wraz ze wszystkimi elementami niezbędnymi do sprawdzenia, że spełnione są warunki (1), (2), (3), (4) i (5) powyżej.*

Uwaga 4: Wymóg ten stosuje się od dnia ... [data przyjęcia niniejszej dyrektywy] do istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych zobowiązanych do dotrzymania terminów ustanowionych na podstawie art. 7 ust. 1 oraz do aglomeracji na podstawie art. 7 ust. 3. Do czasu dotrzymania tych terminów do tych oczyszczalni ścieków komunalnych zastosowanie mają obowiązki określone w art. 32 ust. 3.

Uwaga 5: W przypadku gdy temperatura wypływu w reaktorze biologicznym jest niższa niż 12 °C, wyniki uzyskane z pobranych próbek mogą zostać wyłączone z obliczeń średniej rocznej dla azotu, o której mowa w części C pkt 4 lit. c) niniejszego załącznika, w przypadku gdy można wykazać, że:

- 1) wykluczono szkodliwe skutki dla środowiska;***
- 2) osiągnięcie wartości dla azotu określonych w tabeli 2 wymagałoby nadmiernych kosztów i/lub nadmiernego zużycia energii.***

W przypadku gdy temperatura wypływu w reaktorze biologicznym jest niższa niż 5 °C, wyniki uzyskane z pobranych próbek mogą zostać wyłączone z obliczeń średniej rocznej dla azotu, o której mowa w części C pkt 4 lit. c) niniejszego załącznika.

Tabela 3: Wymagania dotyczące oczyszczania czwartego stopnia zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 8 ust. 1, <i>lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 8 ust. 4.</i>	
Wskaźniki	Minimalny stopień usuwania w <i>stosunku do ładunku ścieków dopływających</i>
Substancje, które mogą zanieczyszczać wodę nawet przy niskich stężeniach (zob. uwaga 1)	80 % (zob. uwaga 2)

Uwaga 1: Mierzy się stężenie substancji organicznych, o których mowa w lit. a) i b).

- a) Kategoria 1 (substancje, w przypadku których oczyszczanie jest bardzo łatwe):
- (i) amisulpryd (nr CAS 71675-85-9),
 - (ii) karbamazepina (nr CAS 298-46-4),
 - (iii) citalopram (nr CAS 59729-33-8),
 - (iv) klarytromycyna (nr CAS 81103-11-9),
 - (v) diklofenak (nr CAS 15307-86-5),
 - (vi) hydrochlorotiazyd (nr CAS 58-93-5),
 - (vii) metoprolol (nr CAS 37350-58-6),
 - (viii) wenlafaksyna (nr CAS 93413-69-5);

- b) Kategoria 2 (substancje, które mogą być łatwo usunięte):
- (i) benzotriazol (nr CAS 95-14-7),
 - (ii) kandesartan (nr CAS 139481-59-7),
 - (iii) irbesartan (nr CAS 138402-11-6),
 - (iv) mieszanina 4-metylobenzotriazolu (nr CAS 29878-31-7) i 5-metylo-benzotriazolu (nr CAS 136-85-6).

Uwaga 2: Procentowy stopień usuwania oblicza się na podstawie *przepływu w suchych warunkach pogodowych* dla co najmniej sześciu substancji. Liczba substancji w kategorii 1 musi być dwukrotnie większa niż liczba substancji w kategorii 2. Jeżeli w wystarczającym stężeniu można zmierzyć mniej niż sześć substancji, właściwy organ wyznacza inne substancje w celu obliczenia wyrażonego w procentach minimalnego stopnia usuwania, gdy jest to konieczne. Aby ocenić, czy osiągnięto wymagany 80-procentowy minimalny stopień usuwania, stosuje się średnią *określonych* procentowych wartości stopni usuwania wszystkich *indywidualnych* substancji wykorzystanych w obliczeniach.

Tabela 4: <i>Wymogi dotyczące próbek</i>	
Liczba próbek pobrana w każdym roku	Maksymalna dopuszczalna liczba próbek niespełniających wymagań
4–7	1
8–16	2
17–28	3
29–40	4
41–53	5
54–67	6
68–81	7
82–95	8
96–110	9
111–125	10
126–140	11
141–155	12
156–171	13
172–187	14
188–203	15
204–219	16
220–235	17
236–251	18
252–268	19
269–284	20
285–300	21
301–317	22
318–334	23
335–350	24
351–365	25

ZAŁĄCZNIK II

OBSZARY WRAŻLIWE NA EUTROFIZACJĘ

1. Obszary położone w zlewniach Morza Bałtyckiego, Morza Czarnego, ■ Morza Północnego i Morza Adriatyckiego określone jako wrażliwe na eutrofizację na podstawie *dyrektyw 2008/56/WE lub 2000/60/WE*.
2. Naturalne jeziora słodkowodne i inne zbiorniki wód słodkich, estuaria i wody przybrzeżne, co do których stwierdzono, że są eutroficzne, lub które mogą stać się eutroficzne w bliskiej przyszłości, jeśli nie zostaną podjęte działania ochronne.

Przy ustalaniu substancji odżywczych, których zawartość ma być ograniczona przez bardziej rygorystyczne oczyszczanie, należy brać pod uwagę następujące elementy:

- a) jeziora i strumienie wpadające do jezior, zbiorników wodnych lub zamkniętych zatok, co do których stwierdzono, że wykazują niewielki stopień wymiany wód, przez co może mieć miejsce akumulacja. Na takich obszarach należy wprowadzić usuwanie fosforu, chyba że można wykazać, że usunięcie fosforu nie będzie wywierać wpływu na poziom eutrofizacji. W przypadkach gdy dokonuje się zrzutów z dużych aglomeracji, można również rozważać usuwanie azotu;

- b) estuaria, zatoki i inne wody przybrzeżne, co do których stwierdzono, że mają niewielki stopień wymiany wód lub odbierają duże ilości substancji odżywczych. Zrzuty ścieków z małych aglomeracji mają zazwyczaj mniejsze znaczenie na takich obszarach, ale należy wprowadzić usuwanie fosforu lub azotu dla dużych aglomeracji, chyba że można wykazać, że usuwanie tych substancji nie będzie miało wpływu na poziom eutrofizacji.
3. Słodkie wody powierzchniowe, przeznaczone do pozyskiwania wody pitnej, która mogłaby zawierać więcej azotanów niż wynosi ich stężenie określone w odpowiednich przepisach dyrektywy (UE) 2020/2184, *jeśli* nie zostaną podjęte działania ochronne.
4. Obszary, na których oczyszczanie dokładniejsze niż określone w art. 7 niniejszej dyrektywy jest konieczne do spełnienia wymagań innych unijnych aktów prawnych w dziedzinie środowiska, w tym w szczególności jednolite części wód objęte zakresem dyrektywy 2000/60/WE, którym grozi niezachowanie lub nieosiągnięcie dobrego stanu lub potencjału ekologicznego.
5. Wszelkie inne obszary uznane przez państwa członkowskie za wrażliwe na eutrofizację.
-

ZAŁĄCZNIK *III*

WYKAZ PRODUKTÓW OBJĘTYCH ROZSZERZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ PRODUCENTA

1. Produkty lecznicze stosowane u ludzi objęte zakresem dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵⁶.
 2. Produkty kosmetyczne objęte zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych⁵⁷.
-

⁵⁶ Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 67).

⁵⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 59).

ZAŁĄCZNIK *IV*

SEKTORY PRZEMYSŁU

1. Przemysł mleczarski
 2. Przetwórstwo owoców i warzyw
 3. Produkcja i butelkowanie napojów bezalkoholowych
 4. Przetwórstwo ziemniaków
 5. Przemysł mięsny
 6. Browary
 7. Produkcja alkoholu i napojów alkoholowych
 8. Wytwarzanie pasz dla zwierząt z produktów roślinnych
 9. Wytwarzanie żelatyny i klejów ze skór i kości zwierzęcych
 10. Słodownie
 11. Przemysł rybny
-

ZAŁĄCZNIK V

TREŚĆ PLANÓW ZINTEGROWANEGO GOSPODAROWANIA ŚCIEKAMI KOMUNALNYMI

1. Analiza początkowej sytuacji na terenie zlewni danej aglomeracji, obejmująca co najmniej:
 - a) szczegółowy opis sieci systemów zbierania, zdolności magazynowania i **odprowadzania** przez tę sieć ścieków komunalnych i odpływów komunalnych oraz istniejących zdolności oczyszczania ścieków komunalnych w przypadku opadów;
 - b) **w przypadku kanalizacji ogólnospływowej**, dynamiczną analizę przepływów występujących w zakresie ścieków komunalnych w przypadku opadów, opartą na **danych z monitorowania lub** przy zastosowaniu modeli hydrologicznych i hydraulicznych oraz modeli jakości wody, które uwzględniają projekcje klimatu bazujące na aktualnym stanie wiedzy naukowej i technicznej i zawierają oszacowanie ładunków zanieczyszczeń **dla parametrów, o których mowa w załączniku I tabela 1 i – w stosownych przypadkach – tabela 2, a także zawartości mikrodrobin plastiku i określonych zanieczyszczeń** uwalnianych do wód, do których odprowadzane są ścieki, w przypadku opadów.
 - c) **w przypadku kanalizacji oddzielnej, szczegółowy opis wymogów dotyczących monitorowania w odpowiednich punktach systemów oddzielnych, gdzie spodziewane jest, że zrzuty odpływów komunalnych będą zanieczyszczone, jak określono zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. d), aby zidentyfikować odpowiednie i wykonalne środki wymagane zgodnie z pkt 3 niniejszego załącznika.**

2. Cele w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia spowodowanego przelewami wód burzowych■, w tym:

- a) orientacyjny *niewiążący* cel, aby przelewy wód burzowych■ stanowiły *niewielki odsetek, który nie może przekroczyć 2 %* rocznego ładunku zbieranych ścieków komunalnych, obliczonego dla suchych warunków pogodowych.

Ten orientacyjny *niewiążący cel* ma być osiągnięty do:

- (i) 31 grudnia **2039** r. dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000;
- (ii) 31 grudnia **2045** r. dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000, o *których mowa* w art. 5;

- b) stopniowa *redukcja ilości fragmentów tworzyw sztucznych*.

3. Środki, jakie należy podjąć, aby osiągnąć cele, o których mowa w pkt 2, *zgodnie z terminami określonymi w pkt 2 niniejszego załącznika* wraz z *harmonogramem wdrażania środków oraz rozróżnieniem środków już wprowadzonych i środków, które mają być podjęte. Zintegrowany plan musi również obejmować jasne określenie zaangażowanych podmiotów i ich obowiązków w zakresie wdrażania planu.*

4. Oceniając, jakie środki należy przedsięwziąć zgodnie z pkt 3, państwa członkowskie zapewniają, aby ich właściwe organy uwzględniły co najmniej:
- a) po pierwsze, środki zapobiegawcze mające na celu zapobieganie przedostawaniu się niezanieczyszczonych wód opadowych do systemów zbierania, w tym środki wspierające naturalną retencję wody lub zbieranie wody deszczowej, a także środki zwiększające powierzchnię terenów zielonych i ***niebieskich na obszarach miejskich w celu zmniejszenia przelewów wód burzowych*** lub ograniczające nieprzepuszczalne powierzchnie w aglomeracjach;
 - b) po drugie, środki służące lepszemu zarządzaniu istniejącą infrastrukturą, w tym systemami zbierania, pojemnościami magazynowania i oczyszczalniami ścieków komunalnych, oraz optymalizacji ich wykorzystania w celu zapewnienia ograniczenia do minimum ***uwalniania nieoczyszczonych ścieków komunalnych lub zanieczyszczonych odpływów*** komunalnych do wód, do których odprowadzane są ścieki;
 - c) ponadto, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, o których mowa w pkt 2, dodatkowe środki łagodzące, w tym dostosowanie infrastruktury do zbierania, magazynowania i oczyszczania ścieków komunalnych, ***takie jak podłączenie nowo wybudowanych obszarów miejskich do oddzielnych kanałów ściekowych, w stosownych przypadkach***, lub tworzenie nowych obiektów infrastruktury z priorytetowym traktowaniem zielonej ***i niebieskiej infrastruktury***, zazielenionych rowów, terenów podmokłych wykorzystywanych do oczyszczania i stawów magazynujących, zaprojektowanych w celu wspierania różnorodności biologicznej. W kontekście opracowywania planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, o których mowa w art. 5, uwzględnia się w stosownych przypadkach ponowne wykorzystanie wody.
-

ZAŁĄCZNIK VI

INFORMOWANIE SPOŁECZEŃSTWA

- 1) Właściwy organ i operator lub operatorzy odpowiedzialni za usługi zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym informacje na temat struktury własnościowej operatorów i ich dane kontaktowe.
- 2) Całkowity ładunek ścieków komunalnych wyrażony za pomocą równoważnej liczby mieszkańców (RLM) wytwarzany w danej aglomeracji, wraz ze szczegółowymi informacjami na temat tego, jaką część tego ładunku (w procentach) stanowią ścieki:
 - a) zbierane i oczyszczane w oczyszczalniach ścieków komunalnych;
 - b) oczyszczane w zarejestrowanych systemach pojedynczych;
 - c) niezbierane lub nieoczyszczane.
- 3) W stosownych przypadkach uzasadnienie, dlaczego określony ładunek ścieków komunalnych nie jest zbierany lub oczyszczany.
- 4) Informacje na temat jakości ścieków komunalnych zrzucanych z danej aglomeracji do każdej jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, w tym następujące elementy:
 - a) roczne średnie stężenia i ładunek zanieczyszczeń objętych zakresem art. 21, uwalnianych przez każdą oczyszczalnię ścieków komunalnych;

- b) oszacowanie ładunku zrzutów z systemów pojedynczych w odniesieniu do parametrów, o których mowa w załączniku I tabele 1 i 2;
 - c) **dla aglomeracji o RLM powyżej 10 000** oszacowanie ładunku łącznych zrzutów z systemów ściekowych ■ i przelewów wód burzowych w odniesieniu do parametrów, o których mowa w załączniku I tabele 1 i 2.
- 5) Całkowite roczne koszty inwestycji i całkowite roczne koszty eksploatacyjne, z rozróżnieniem między kosztami zbierania i oczyszczania, całkowitymi rocznymi kosztami związanymi z personelem, energią, materiałami zużywalnymi, kosztami administracyjnymi i innymi, a także średnie roczne koszty inwestycji i koszty eksploatacyjne przypadające na ■ metr sześcienny zbieranych i oczyszczanych ścieków komunalnych **oraz średnio na gospodarstwo domowe, gdzie koszty są odzyskiwane w całości lub częściowo za pośrednictwem systemu opłat taryfowych za wodę lub na poziomie aglomeracji w pozostałych przypadkach;**
- 6) Informacje na temat sposobu pokrycia kosztów, o których mowa w pkt 5, oraz, w przypadku gdy koszty są odzyskiwane za pomocą systemu opłat taryfowych, informacje na temat struktury opłat taryfowych za metr sześcienny zebranych i oczyszczonych ścieków komunalnych, informacje na temat struktury opłat taryfowych za metr sześcienny zebranych i oczyszczonych ścieków komunalnych albo za metr sześcienny dostarczanej wody, w tym koszty stałe i zmienne oraz podział na koszty zbierania, oczyszczania, koszty administracyjne i inne koszty.
- 7) Plany inwestycyjne dotyczące infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych na poziomie aglomeracji, z przewidywanym wpływem na opłaty taryfowe za usługi związane ze ściekami komunalnymi, oraz oczekiwane korzyści finansowe i społeczne.

- 8) Dla każdej oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczającej ładunek odpowiadający **co najmniej 10 000 RLM**:
- a) całkowity oczyszczony ładunek (w RLM) oraz energia potrzebna do oczyszczenia ścieków komunalnych (w kWh, ogółem i na metr sześcienny);
 - b) całkowita ilość wytwarzanej co roku energii ze źródeł odnawialnych (GWh/rok), łącznie z rozbiciem na poszczególne źródła energii;
-
- 9) Całkowite **bezpośrednie** emisje gazów cieplarnianych (w tonach ekwiwalentu CO₂) rocznie, które wytworzono lub których wytworzenia uniknięto w wyniku działania w każdej aglomeracji infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych o **RLM wynoszącej co najmniej 10 000** oraz, jeżeli są dostępne, całkowite **pośrednie** emisje gazów cieplarnianych (w tonach ekwiwalentu CO₂) wytworzone w **szczegółowości** podczas budowy tej infrastruktury.
- 10) Podsumowanie charakteru i danych statystycznych dotyczących skarg oraz odpowiedzi udzielonych przez operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych w sprawach objętych zakresem niniejszej dyrektywy.
- 11) **Na uzasadniony wniosek konsumentów otrzymują dostęp do danych historycznych dotyczących informacji określonych w pkt 2, 4, 8 i 9, sięgających do 10 lat wstecz i najwcześniej od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy].**
-

ZAŁĄCZNIK VII

Część A

Uchylona dyrektywa
wraz z wykazem jej kolejnych zmian
(o których mowa w art. [19])

Dyrektywa Rady 91/271/EWG (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).	
Dyrektywa Komisji 98/15/WE (Dz.U. L 67 z 7.3.1998, s. 29)	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1882/2003 (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, s. 1)	tylko załącznik III pkt 21
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1137/2008 (Dz.U. L 311 z 21.11.2008, s. 1)	tylko załącznik pkt 4.2
Dyrektywa Rady 2013/64/UE (Dz.U. L 353 z 28.12.2013, s. 8)	tylko art. 1

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego

Dyrektywa	Data transpozycji
91/271/WE	30 czerwca 1993 r.
98/15/WE	30 września 1998 r.
2013/64/UE	31 grudnia 2018 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 1, 2 i 3 30 czerwca 2014 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 5 lit. a) 31 grudnia 2014 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 5 lit. b)

ZAŁĄCZNIK *VIII*

Tabela korelacji

Dyrektywa 91/271/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 1	Artykuł 1
Art. 2 formuła wprowadzająca	Art. 2 formuła wprowadzająca
Art. 2 pkt 1–4	Art. 2 pkt 1–4
–	Art. 2 pkt 5 i 6
Art. 2 pkt 5	Art. 2 pkt 7
–	Art. 2 pkt 8 i 9
Art. 2 pkt 6	Art. 2 pkt 10
Art. 2 pkt 8	Art. 2 pkt 12
–	Art. 2 pkt 13 i 14
Art. 2 pkt 10	Art. 2 pkt 15
Art. 2 pkt 11	Art. 2 pkt 16
–	Art. 2 pkt 17–25
Art. 3 ust. 1	Art. 3 ust. 1
–	Art. 3 ust. 2
Art. 3 ust. 2	Art. 3 ust. 3
Art. 3 ust. 1 akapit trzeci	Art. 4 ust. 1
–	Art. 4 ust. 2
–	Art. 4 ust. 3
–	Art. 4 ust. 4
–	Art. 4 ust. 5
–	Artykuł 5
Art. 4 ust. 1	Art. 6 ust. 1
–	Art. 6 ust. 3
–	Art. 6 ust. 4
Art. 4 ust. 4	Art. 6 ust. 5
–	Art. 7 ust. 1
–	Art. 7 ust. 2

Dyrektywa 91/271/EWG	Niniejsza dyrektywa
Art. 5 ust. 2	Art. 7 ust. 3
–	Art. 7 ust. 7
Art. 5 ust. 4	Art. 7 ust. 8
Art. 5 ust. 5	Art. 7 ust. 9
Art. 5 ust. 7	Art. 7 ust. 10
–	Artykuł 8
–	Artykuł 9
–	Artykuł 10
–	Artykuł 11
Artykuł 9	Art. 12 ust. 1
–	Art. 12 ust. 3
Artykuł 10	Artykuł 13
Art. 11 ust. 1	Art. 14 ust. 1
–	Art. 14 ust. 2
–	Art. 14 ust. 3
Art. 11 ust. 3	Art. 14 ust. 4
–	Art. 15 ust. 1
Art. 12 ust. 2	Art. 15 ust. 2
Art. 12 ust. 3	Art. 15 ust. 3
–	Artykuł 16
–	Artykuł 17
–	Artykuł 18
–	Artykuł 19
–	Artykuł 20
Art. 15 ust. 1	Art. 21 ust. 1
–	Art. 21 ust. 2
–	Art. 21 ust. 3
–	Artykuł 22

Dyrektywa 91/271/EWG	Niniejsza dyrektywa
Art. 17 ust. 1	Art. 23 ust. 1
—	Art. 23 ust. 2
—	Art. 23 ust. 3
—	Art. 23 ust. 4
—	Artykuł 24
—	Artykuł 25
—	Artykuł 26
—	Artykuł 27
Artykuł 18	Artykuł 28
—	Artykuł 29
—	Artykuł 30
—	Artykuł 31
—	Artykuł 32
Artykuł 19	Artykuł 33
—	Artykuł 34
Artykuł 20	Artykuł 35
Załącznik I	Załącznik I część A
Załącznik I część B	Załącznik I część B
Załącznik I część C	Załącznik I część C
Załącznik I część D	Załącznik I część D
Załącznik II	Załącznik II
—	Załącznik III
Załącznik III	Załącznik IV
—	Załącznik V
—	Załącznik VI
—	Załącznik VII
—	Załącznik VIII